

EUROBAROMETR 63.4

OPINIA PUBLICZNA W UNII EUROPEJSKIEJ

WIOSNA 2005

RAPORT KRAJOWY

POLSKA

Niniejszy raport został zamówiony i koordynowany przez Dyрекję Generalną Prasy i Komunikacji.

Niniejszy raport został opracowany dla Reprezentacji Komisji Europejskiej w Polsce.

Autorka raportu: Joanna Bogusławska - Kania

Niniejszy raport nie reprezentuje punktu widzenia Komisji Europejskiej.

Interpretacje i opinie przedstawione w raporcie są wyłącznie opiniami autorów.

Spis Treści

SPIS TREŚCI.....	2
WPROWADZENIE	3
1. DOŚWIADCZENIE ŻYCIA W POLSCE W ROK PO PRZYSTĄPIENIU DO UNII EUROPEJSKIEJ	4
1.1. Zadowolenie z obecnej oraz oczekiwania wobec przyszłej sytuacji życiowej.....	4
1.2. Zaufanie do instytucji krajowych i unijnych	11
1.3 Ocena funkcjonowania demokracji w kraju	15
2. CZŁONKOSTWO W UNII EUROPEJSKIEJ	17
2.1. Opinia na temat członkostwa Polski w Unii Europejskiej.....	17
2.2. Wizerunek i postrzeganie Unii Europejskiej.....	20
2.3. Narodowa versus europejska tożsamość	23
3. INFORMACJA ORAZ WIEDZA NA TEMAT UNII EUROPEJSKIEJ	24
3.1. Źródła informacji o Unii Europejskiej	24
3.2. Informacja o Unii Europejskiej w krajowych mediach	26
3.3. Postrzegany poziom wiedzy na temat Unii Europejskiej	27
3.4. Rzeczywisty poziom wiedzy na temat Unii Europejskiej	28
4. UNIA EUROPEJSKA W ŚWIECIE	30
4.1. Międzynarodowa rola Unii Europejskiej	30
4.2. Gospodarka Unii Europejskiej.....	32
4.3. Gospodarka Unii Europejskiej versus gospodarka polska	33
4.4. Gospodarka Unii Europejskiej versus gospodarki państw spoza Wspólnoty	34
5. KONSTYTUCJA EUROPEJSKA	37
5.1. Poparcie dla idei przyjęcia przez Unię konstytucji	37
5.2. Znajomość Konstytucji Europejskiej	39
5.3. Zaufanie do źródeł informacji o Konstytucji Europejskiej	40
5.4. Poparcie dla treści Konstytucji Europejskiej	42
6. ROZSZERZENIE UNII EUROPEJSKIEJ.....	44
6.1. Poparcie dla idei rozszerzenia Unii Europejskiej o kolejne kraje	44
6.2. Opinia na temat przyjęcia do Unii Europejskiej konkretnych państw.....	47
7. POPARCIE DLA POLITYK WSPÓLNOTOWYCH	51
7.1. Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa	51
7.2. Wspólna Polityka Obronna i Bezpieczeństwa	52
7.3. Poparcie dla Europejskiej Unii Monetarnej.....	53
WNIOSKI.....	55
STRESZCZENIE	57
OPIS PRÓBY	64
KWESTIONARIUSZ	67

Wprowadzenie

Eurobarometr 63 jest kolejną edycją publikowanych co sześć miesięcy (wiosna/jesień) na zlecenie Komisji Europejskiej raportów zawierających analizę opinii obywateli państw członkowskich oraz wybranych krajów spoza Wspólnoty na temat funkcjonowania Unii Europejskiej.

Badanie dla celów obecnej edycji zostało przeprowadzone pomiędzy 9 maja a 14 czerwca 2005r. w dwudziestu pięciu państwach członkowskich, czterech krajach kandydujących (Bułgarii, Chorwacji, Rumunii, Turcji) oraz na terenie Cypru północnego. Jego wyniki są szczególnie ważne dla Polski, gdyż właśnie w maju 2005r. minął rok od momentu, gdy Polska wraz z innymi dziewięcioma państwami przystąpiła do Unii.

Niniejszy raport stanowi wersję krajową 63. edycji Eurobarometru. Poświęcony jest w głównej mierze analizie polskiej opinii publicznej. Główny akcent opracowania położony jest na przedstawieniu opinii Polaków na temat ich sytuacji życiowej oraz członkostwa w Unii Europejskiej. Dalsza część raportu poświęcona jest ocenie wybranych aspektów funkcjonowania Wspólnoty oraz niektórych realizowanych przez nią działań.

Rozszerzenie, które miało miejsce ponad rok temu było istotnym etapem rozwoju Unii. Powiększona do dwudziestu pięciu państw Wspólnota ma przed sobą obecnie następne cele do osiągnięcia. Najważniejsze z nich to przyjęcie Konstytucji Europejskiej, dalsze rozszerzenie oraz rozwój polityk wspólnotowych.

Na początku 2005r. w krajach członkowskich rozpoczęta została ratyfikacja Konstytucji Europejskiej. Trwa proces przygotowania państw posiadających status kandydata (Turcja, Chorwacja) do rozpoczęcia negocjacji w sprawie przystąpienia do Unii. Rumunia i Bułgaria wiosną obecnego roku zakończyły ten etap przygotowań do akcesji i jeśli dalsze prace przebiegną bez zakłóceń to w 2007r. staną się kolejnymi jej członkami. Stopniowo pogłębianą jest współpraca między państwami w dziedzinie polityki zagranicznej i obronnej.

Wszystkie z wyżej wymienionych działań nie mogą zostać zrealizowane bez bezpośredniego, wyrażonego w referendum lub pośredniego, danego politykom, poparcia społeczeństwa.

Dlatego tak ważne jest poznanie opinii i preferencji obywateli na temat funkcjonowania Unii oraz realizowanych obecnie przez nią przedsięwzięć. Wiedza ta jest bowiem niezbędna dla oceny dotychczasowego działania Wspólnoty oraz wyznaczania właściwego, zgodnego z oczekiwaniami obywateli kierunku jej dalszego rozwoju.

1. Doświadczenie życia w Polsce w rok po przystąpieniu do Unii Europejskiej

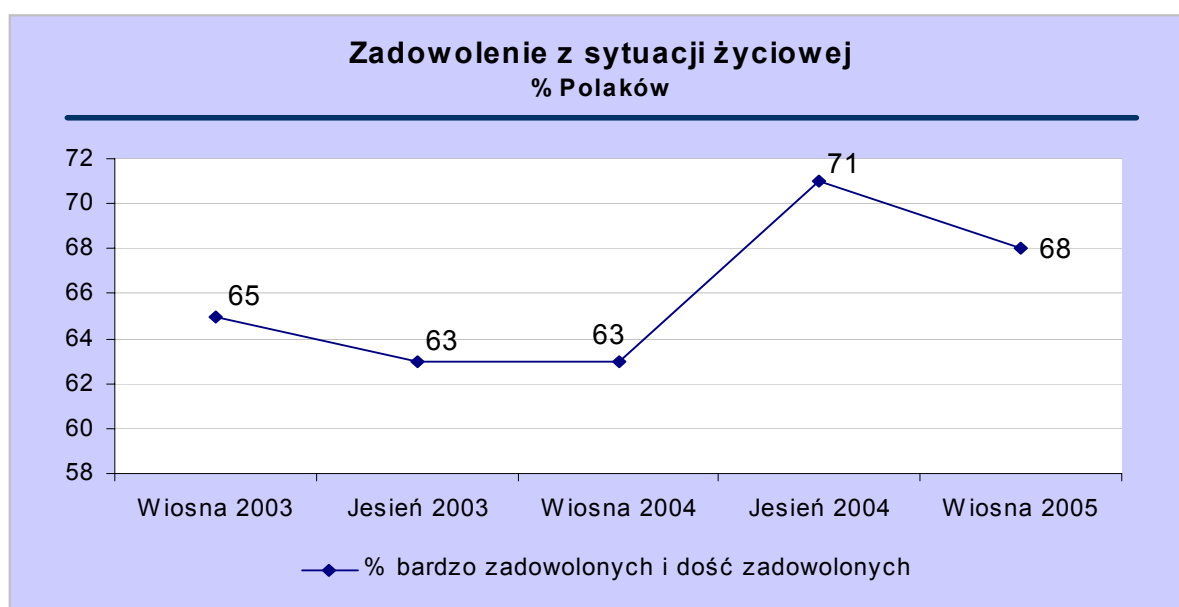
Rozdział ten przedstawia analizę nastrojów Polaków oraz ich opinii na temat obecnych warunków życia oraz oczekiwań w stosunku do przyszłości. Większość miejsca poświęcona jest porównaniu obecnych opinii, z tymi, jakie przeważały wśród Polaków rok temu- wiosną 2004r. (luty-marzec), na kilka tygodni przed przystąpieniem do Unii Europejskiej. Ponadto, rozdział ten zawiera analizę zaufania Polaków oraz innych mieszkańców Unii do instytucji krajowych i wspólnotowych.

1.1. Zadowolenie z obecnej oraz oczekiwania wobec przyszłej sytuacji życiowej

a) Opinia na temat obecnej sytuacji życiowej

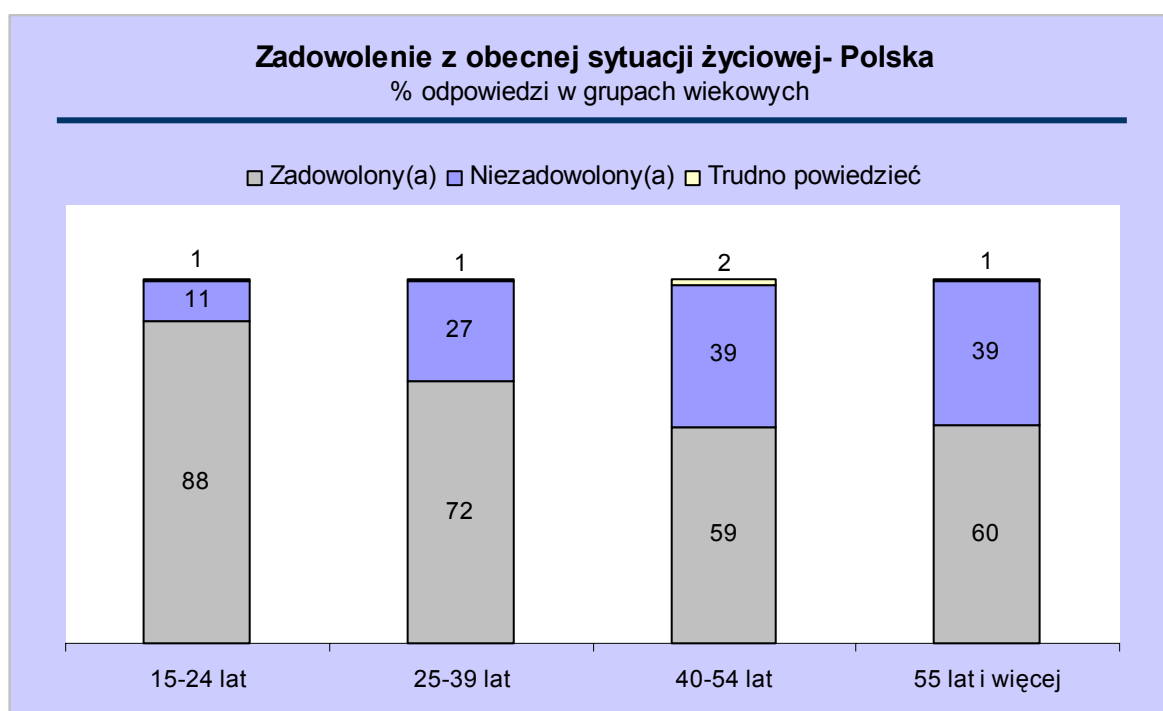
- Więcej Polaków niż rok temu zadowolonych jest ze swojej sytuacji życiowej-

Rok po przystąpieniu do Unii Europejskiej, 68%¹ Polaków jest zadowolonych z obecnej sytuacji życiowej (30% jest niezadowolonych). Rok wcześniej, czyli wiosną 2004r. w momencie, gdy Polska stawiała się jednym z państw członkowskich Wspólnoty, zadowolenie z poziomu i warunków życia deklarowało 63% Polaków. Pół roku później odsetek zadowolonych był wyższy o 8 punktów procentowych i wynosił 71%. Jesienią 2004r. Polacy odczuli, bowiem pierwsze skutki przystąpienia do Unii Europejskiej. Ponadto w okresie tym utrzymywała się wysoka tendencja wzrostowa w polskiej gospodarce, co także wpłynęło na poprawę nastrojów Polaków.

¹ Pyt.A3. Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) bardzo zadowolony(a), raczej zadowolony(a), raczej niezadowolony(a) czy zupełnie niezadowolony(a) z życia, jakie Pan(i) prowadzi?

Podobnie jak w latach ubiegłych, większe zadowolenie z sytuacji życiowej jest charakterystyczne dla osób młodych, w wieku od 15 do 24 lat (88%). Ta grupa wiekowa lepiej postrzega swoją sytuację niż osoby starsze (powyżej 55 roku życia), gdzie zadowolonych jest 60%. Podział ten wynika z faktu, iż osoby młode w większym stopniu mają możliwość korzystania z pierwszych efektów członkostwa, jakimi są m.in. możliwość swobodnego podróżowania oraz wyboru miejsca zamieszkania, nauki i pracy. W dłuższej perspektywie czasowej różnica w poziomie zadowolenia pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi będzie się prawdopodobnie zacierać. Tendencja taka występuje w "starych" państwach członkowskich, gdzie poziom zadowolenia z sytuacji życiowej nie jest uzależniony od wieku respondenta. Niemal w równym stopniu zadowolone są osoby młode jak i starsze.

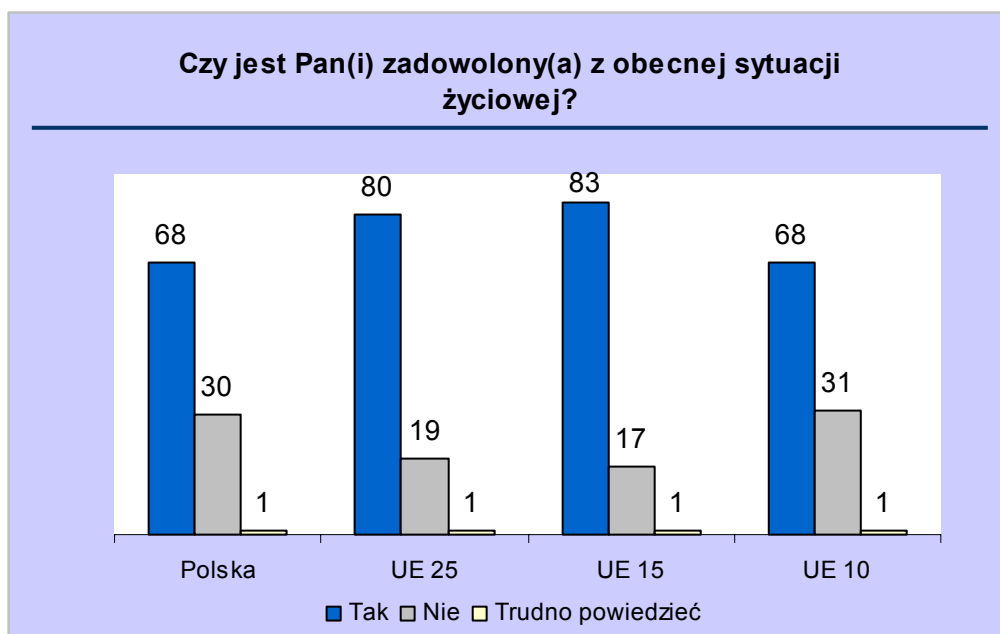

Jeśli weźmiemy pod uwagę preferencje poszczególnych grup zawodowych zauważymy, że największe zadowolenie z własnej sytuacji życiowej występuje wśród osób należących do kadry menedżerskiej (91%), studentów (91%) oraz pracowników umysłowych (82%). Najmniej zadowolonych jest natomiast wśród osób bezrobotnych (56%) i emerytów (57%).

Przyglądając się opiniom mężczyzn i kobiet zauważymy, że stopniowo zaciera się różnica między nimi. Wcześniej to mężczyźni wyraźnie bardziej pozytywnie oceniali swoją sytuację. Obecnie opinie obu grup pod tym względem są zbliżone (69% mężczyzn i 68% kobiet jest zadowolonych ze swojej sytuacji życiowej).

Niewielkie różnice w ocenie własnej sytuacji życiowej występują także pomiędzy mieszkańcami poszczególnych regionów Polski. Największy odsetek osób zadowolonych występuje w regionie południowo-zachodnim- 76%, w pozostałych regionach odsetek ten sięga około 67% (wahania pomiędzy regionami ograniczają się do +/- 2%). Również pomiędzy mieszkańcami wsi, wśród których zadowolonych jest 66% osób, dużych miast

(68% zadowolonych) i małych oraz średnich miast (71% zadowolonych) nie ma znacznych różnic w ocenie sytuacji życiowej.

W skali całej Unii najwyższy odsetek zadowolonych z sytuacji życiowej jest w "starych" państwach członkowskich (średnio 83%). Przewodzą tu Dania, Szwecja, Luksemburg, Holandia i Finlandia, gdzie odsetek ten wynosi w każdym przypadku powyżej 94% (odpowiednio 98%, 96%, 95%, 95% i 95%), czyli kilkanaście punktów procentowych więcej od poziomu średniej dla całej Unii Europejskiej (80%). Najwięcej osób niezadowolonych jest natomiast w Bułgarii (70%), Rumunii (55%), czyli krajach, które przygotowują się do przystąpienia do Unii Europejskiej oraz w nowych państwach członkowskich (średnio 31%). Poziom niezadowolenia na Węgrzech i Litwie wynosi odpowiednio 46% i 45% i jest ponad dwukrotnie wyższy niż średnia dla całej UE (19%).

b) Postrzeganie własnej sytuacji życiowej w porównaniu do sytuacji sprzed 5 lat

- Coraz więcej Polaków uważa, że ich sytuacja życiowa jest lepsza od tej sprzed pięciu lat-

Niespełna jedna trzecia Polaków (30%)² uważa, że ich obecna sytuacja życiowa uległa poprawie w porównaniu z tą sprzed pięciu lat. Odmiennego zdania jest natomiast 42% osób, które oceniają, że dziś żyje im się gorzej niż w 2000r. Żadnej zmiany nie odczuwa 25% Polaków.

² Pyt.A5. Jeśli porówna Pan(i) swoją obecną sytuację z tą sprzed pięciu lat, czy powiedział(a)by Pan(i), że sytuacja ta poprawiła się, pozostała taka sama, czy pogorszyła się?

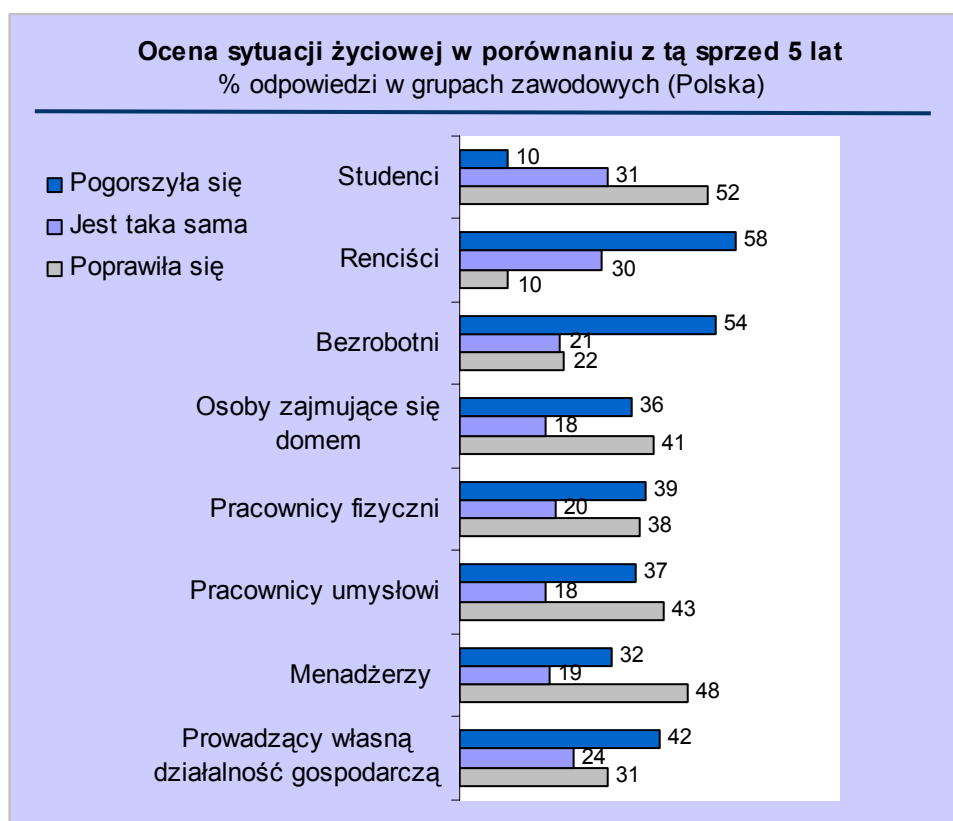
Sześć miesięcy wcześniej, jesienią 2004r., deklaracje Polaków na ten temat były na podobnym poziomie. Około jedna trzecia osób (29%) uważała, że sytuacja jest lepsza, 46% było przeciwnego zdania, a 23% twierdziło, że nic się nie zmieniło.

Istotna zmiana jest widoczna, gdy porównamy obecne opinie, z danymi z wiosny 2004r. Otóż, rok wcześniej, o 9 punktów procentowych mniej Polaków niż obecnie twierdziło, że ich sytuacja jest lepsza od tej sprzed pięciu lat, natomiast o 7 punktów procentowych więcej niż dziś uważało, że uległa pogorszeniu.

Tabela 1.1.a Opinia na temat obecnej sytuacji życiowej w porównaniu z tą sprzed pięciu lat				
	Poprawiła się	Nie zmieniła się	Pogorszyła się	TP (trudno powiedzieć)
Wiosna 2005				
UE 25	37%	32%	29%	1%
Polska	30%	25%	42%	3%
Jesień 2004				
UE 25	39%	32%	28%	1%
Polska	29%	23%	46%	2%
Wiosna 2004				
UE 15	33%	36%	30%	1%
Polska	21%	28%	49%	2%

Pozytywna ocena zmian, które nastąpiły w ciągu minionych pięciu lat przeważa wśród młodych Polaków. Zdanie to w podobnej mierze podzielają zarówno osoby w wieku od 15 do 24 lat, jak i obywatele pomiędzy 25 a 39 rokiem życia (odpowiednio 54% i 40%). Znacznie mniej zadowolonych jest w pozostałych grupach wiekowych, czyli wśród osób pomiędzy 40 a 54 rokiem życia i tych, które ukończyły 55 lat (odpowiednio 21% i 12%). Różnica ta wynika z faktu, że to osoby starsze w największym stopniu odczuły negatywne skutki transformacji gospodarczej, jaka miała miejsce w minionych latach w Polsce. Ponadto grupa ta w mniejszym stopniu niż mobilni, znający języki obce i dobrze wykształceni ludzie młodzi, potrafi czerpać korzyści z efektów członkostwa.

Gdy przyjrzymy się podziałowi na grupy zawodowe, zauważymy, że największy odsetek zadowolonych ze zmian jest wśród studentów (52%) oraz osób należących do kadry menedżerskiej (48%), najmniejszy natomiast wśród rencistów (10%) i bezrobotnych (22%).

Polacy, którzy uważają, że członkostwo w Unii przyniosło krajowi korzyści są w większym stopniu zadowoleni ze swojej obecnej sytuacji życiowej w porównaniu z tą sprzed pięciu lat (36%) niż respondenci, którzy mają przeciwne zdanie na ten temat (18%).

Dwukrotnie wyższy niż w Polsce i jednocześnie najwyższy w całej Unii Europejskiej odsetek osób, które uważają, że ich sytuacja życiowa uległa poprawie w porównaniu z tą sprzed pięciu lat, występuje w Irlandii (60%). Mieszkańcy tego państwa najbardziej pozytywnie oceniają zmiany, jakie nastąpiły w ostatnich pięciu latach. Podobne odczucia mają mieszkańcy Szwecji (58%). Tymczasem średnia dla wszystkich państw członkowskich wynosi 37%. Na drugim biegunie znajduje się kandydująca do członkostwa Bułgaria, gdzie zanotowany został 16%, najniższy odsetek osób, które twierdzą, że ich obecna sytuacja życiowa jest lepsza od tej sprzed pięciu lat. Podobny wynik zanotowano w Portugalii, gdzie zaledwie 20% mieszkańców uważa, że żyje im się lepiej niż w 2000r.

c) Oczekiwania związane z własną sytuacją życiową za 5 lat

-Coraz więcej Polaków optymistycznie widzi swoją przyszłą sytuację życiową-

Myśląc o przyszłości, Polacy oczekują, że ich sytuacja życiowa w ciągu najbliższych pięciu lat poprawi się. Uważa tak 42%³ Polaków (odsetek równy średniej dla UE). Odmienne

³ Pyt.A6. Czy spodziewa się Pan(i), że w ciągu kolejnych pięciu lat Pana(i) osobista sytuacja poprawi się, pozostanie taka sama, czy pogorszy się?

zdania jest ponad dwa razy mniej Polaków (15%). Ponad jedna trzecia mieszkańców Polski (38%) uważa natomiast, że ich sytuacja pozostanie bez zmian.

Rok temu Polacy mieli mniej optymistyczne oczekiwania względem przyszłości. Wiosną 2004r.⁴ jedynie 33% osób spodziewało się poprawy swojej sytuacji życiowej za pięć lat. Natomiast 23% uważało, że sytuacja pogorszy się, 30% było zdania, że nie ulegnie zmianie.

Istotny wzrost optymizmu w kwestii przyszłej sytuacji życiowej jest wynikiem tego, iż Polacy mieli w ciągu ostatniego roku możliwość weryfikacji słuszności tez na temat skutków członkostwa. Wiele z zapowiadanych negatywnych scenariuszy nie sprawdziło się, a pierwszy rok członkostwa Polski w Unii Europejskiej oceniony został pozytywnie.

Także i w tym wypadku, najmniej optymistyczni co do przyszłości są ludzie starsi (powyżej 55 roku życia). Jedynie co szósty (16%) wierzy, że jego sytuacja za pięć lat będzie lepsza. Wynika to w dużej mierze z faktu, iż ta grupa wiekowa w największej mierze korzysta z usług publicznej opieki zdrowotnej oraz systemu emerytalnego, które są źle zorganizowane i nie spełniają oczekiwań społeczeństwa. Większość osób starszych jest ponadto przekonana, że powyższa sytuacja utrzyma się w nadchodzących latach mimo podejmowanych reform.

Najwyższy odsetek osób przekonanych, że w nadchodzących pięciu latach ich sytuacja życiowa poprawi się jest w dużych miastach (46%) oraz wśród studentów (74%) i pracowników biurowych (61%). Najniższy natomiast wśród mieszkańców wsi (39%) oraz rencistów (17%), osób prowadzących własną działalność gospodarczą i bezrobotnych (po 42%).

Wyższy niż w Polsce i jednocześnie najwyższy w UE odsetek osób optymistycznie nastawionych do przyszłości jest w Hiszpanii, gdzie 57% mieszkańców oczekuje poprawy swej sytuacji życiowej w nadchodzących pięciu latach. Podobna sytuacja występuje w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Estonii, gdzie odpowiednio 55%, 55%, 54% ma takie samo zdanie na ten temat. Optymistyczne oczekiwania względem przyszłości dominują także w północnej części Cypru (65%) i w Rumunii (56%), gdzie wśród społeczeństwa istnieją duże nadzieje na poprawę sytuacji wraz z oczekiwanym przystąpieniem do Unii Europejskiej⁵.

Najwyższy odsetek osób, które w ciągu nadchodzących pięciu lat spodziewają się pogorszenia swojej sytuacji życiowej jest natomiast w Grecji (25%), Niemczech (21%), w Republice Cypru (19%) i na Węgrzech (19%).

⁴ Badanie zostało przeprowadzone w okresie luty-marzec 2004 r., zatem przed przystąpieniem Polski do UE.

⁵ Północna część Cypru pozostaje obecnie poza Unią Europejską, istnieje jednak realna szansa zjednoczenia jej w przyszłości z Republiką Cypru będącą członkiem Wspólnoty.

Tabela 1.1.b Oczekiwania związane z własną sytuacją życiową za pięć lat				
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	TP
Wiosna 2005				
UE 25	42%	38%	14%	5%
Polska	42%	33%	15%	11%
Jesień 2004				
UE 25	42%	38%	16%	5%
Polska	40%	30%	17%	13%
Wiosna 2004				
UE 15	39%	39%	16%	6%
Polska	33%	30%	23%	14%

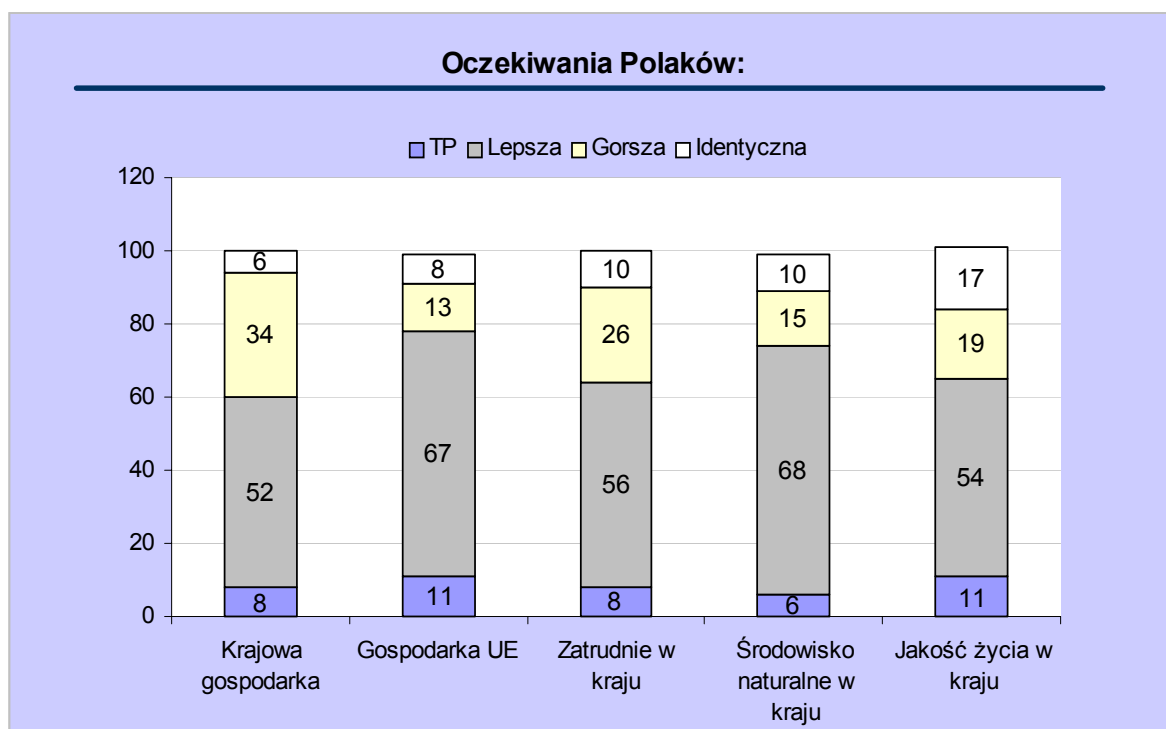
d) Oczekiwania związane z sytuacją w różnych dziedzinach za 5 lat

-Polacy są optymistyczni w sprawie zmian-

Większość Polaków uważa, że sytuacja w takich obszarach jak gospodarka krajowa, gospodarka Unii Europejskiej, zatrudnienie, środowisko naturalne, czy jakość życia poprawi się za pięć lat⁶. W każdym z wymienionych przypadków odsetek Polaków oczekujących pozytywnej zmiany przekracza 50% i wynosi odpowiednio: 52%, 67%, 56%, 68%, 54%.

Podobne odczucia mają pozostali mieszkańcy Unii Europejskiej. Średnio 50% z nich spodziewa się pozytywnych zmian w krajowej gospodarce, 56% w gospodarce UE, 47% w zatrudnieniu, 54% w środowisku naturalnym i 52% w jakości życia.

⁶ Pyt.D3.1. Czy Pana(i) zdaniem, sytuacja w poszczególnych dziedzinach za 5 lat będzie...?

1.2. Zaufanie do instytucji krajowych i unijnych

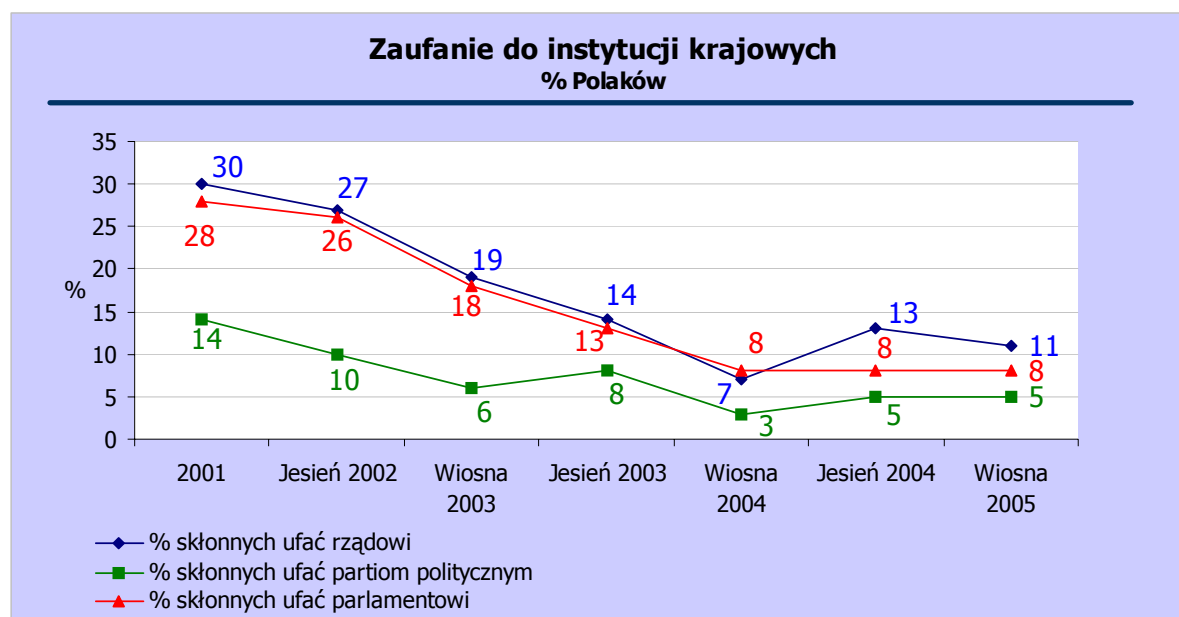
a) Instytucje krajowe

-Polacy nadal nie ufają instytucjom krajowym-

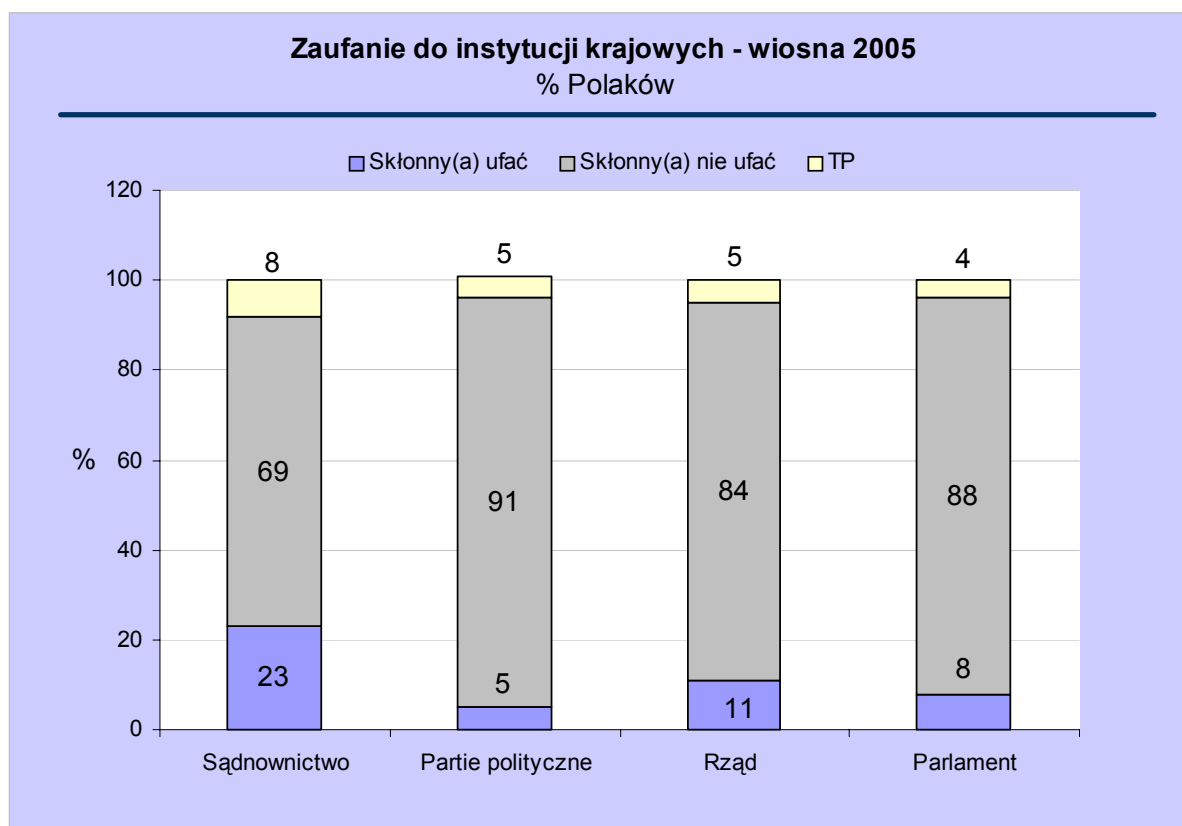
Członkostwo Polski w Unii Europejskiej nie zmieniło nastawienia Polaków do partii politycznych, rządu i parlamentu. W ciągu kilku ostatnich lat notowany jest stopniowy spadek zaufania do tych instytucji.

Najniższym zaufaniem spośród wymienionych wyżej instytucji cieszą się wśród Polaków partie polityczne. Jedynie 5%⁷ Polaków jest skłonnych ufać działającym partiom. Brak zaufania deklaruje natomiast aż 91%. Nieco wyższy odsetek Polaków (8%) skłonny jest ufać parlamentowi. O kolejne trzy punkty procentowe w stosunku do wcześniej wspomnianych instytucji jest wyższy poziom zaufania do rządu (11%). Brak zaufania do tej instytucji deklaruje natomiast 84% Polaków. Ponad dwukrotnie wyższym zaufaniem niż rząd cieszy się sądownictwo (23%, wzrost o 7 punktów procentowych w porównaniu z jesienią 2004r.). Swą nieufność do tej instytucji deklaruje natomiast 69% (o 8 punktów procentowych mniej niż jesienią 2004r.) osób.

⁷ Pyt.A7. Czy skłonny(a) jest Pan(i) ufać następującym instytucjom?

Niski poziom zaufania do partii politycznych, rządu i parlamentu wynika między innymi z faktu, że mimo wielu deklaracji składanych przez polityków zapowiadających zmiany, wciąż utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia oraz brak jest skutecznych reform, które poprawiłyby sytuację gospodarczą i społeczną w kraju. Ponadto w ostatnim czasie polskie społeczeństwo było świadkiem wielu afer o charakterze polityczno-gospodarczym oraz skandali korupcyjnych, w których udział brali członkowie wymienionych instytucji. Znaczący wzrost zaufania Polaków do sądownictwa wskazywać może, iż pozytywnie oceniają oni działania wymiaru sprawiedliwości mające na celu walkę z wyżej wymienionymi negatywnymi zjawiskami w życiu publicznym.

Generalnie można powiedzieć, że zaufanie do instytucji krajowych jest w Polsce znacznie mniejsze niż średnia w Unii Europejskiej. Sądownictwo cieszy się w UE średnio 50% zaufaniem. Brak zaufania do wymiaru sprawiedliwości deklaruje natomiast 45% obywateli Wspólnoty. Również parlament cieszy się średnio w UE wyższym niż w Polsce, sięgającym 35%, poziomem zaufania. Instytucji tej nie ufa natomiast 57% obywateli Wspólnoty. Średnio jedynie trzech spośród dziesięciu mieszkańców UE ufa swojemu rządowi (31%). Brak zaufania deklaruje natomiast 64%. Najniższe zaufanie spośród wziętych pod uwagę instytucji występuje w UE, podobnie jak w Polsce, w przypadku partii politycznych. Sięga ono zaledwie 19%. Brak zaufania do działających partii deklaruje natomiast 75% mieszkańców Wspólnoty.

b) Instytucje Unii Europejskiej

-Polacy w większości ufają Unii Europejskiej i instytucjom wspólnotowym-

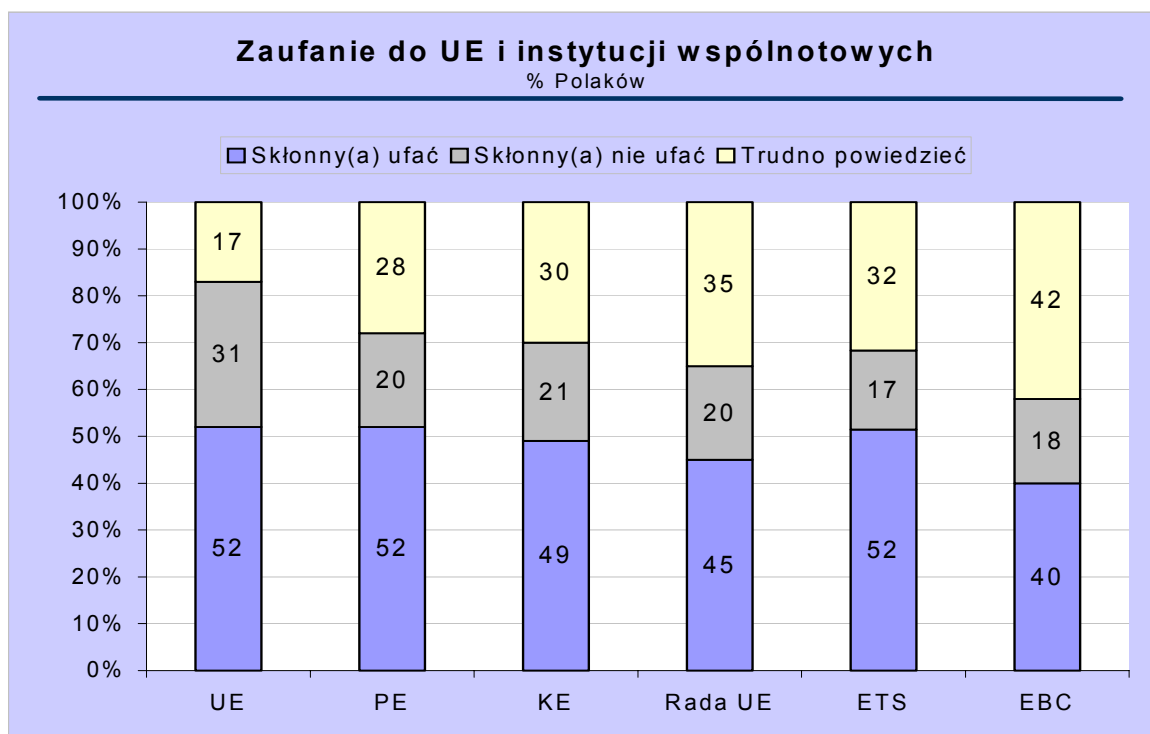
Polacy w większości (52%)⁸ skłonni są ufać Unii Europejskiej. Jednak prawie co trzeci Polak (31%) deklaruje brak zaufania do Wspólnoty, a niemal co piąty (17%) nie potrafi określić swej opinii na ten temat. Wynik ten odbiega od średniej w UE, gdzie poziom zaufania do Wspólnoty jest znacznie niższy. We wszystkich państwach członkowskich średnio jedynie 44% mieszkańców deklaruje zaufanie do Wspólnoty. Niemal taki sam odsetek (43%) nie ma do niej zaufania.

⁸ Pyt.A23. Czy skłonny(a) jest Pan(i) ufać następującym instytucjom?

Tabela 1.2.a. Zaufanie do Unii Europejskiej i instytucji wspólnotowych						
	Skłonny(a) ufać		Skłonny(a) nie ufać		Trudno powiedzieć	
	UE 25	PL	UE 25	PL	UE 25	PL
Unia Europejska	44%	52%	43%	31%	13%	17%
Parlament Europejski	52%	52%	31%	20%	18%	28%
Komisja Europejska	46%	49%	31%	21%	31%	30%
Rada Unii Europejskiej	42%	45%	29%	20%	29%	35%
Europejski Trybunał Sprawiedliwości	52%	52%	23%	17%	24%	32%
Europejski Bank Centralny	47%	40%	27%	18%	26%	42%

Porównując zaufanie do instytucji krajowych i wspólnotowych można stwierdzić, że znacznie wyższy odsetek Polaków skłonny jest ufać instytucjom unijnym niż krajowym. W niemal każdym przypadku zaufanie do instytucji wspólnotowych sięga 50%. Wyjątkiem jest Europejski Bank Centralny, gdzie wskaźnik ten wynosi 40%. Najwyższym zaufaniem spośród instytucji wspólnotowych cieszą się wśród Polaków w równej mierze (52%) Parlament Europejski i Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Nieco mniej niż połowa Polaków (49%) deklaruje zaufanie do Komisji Europejskiej.

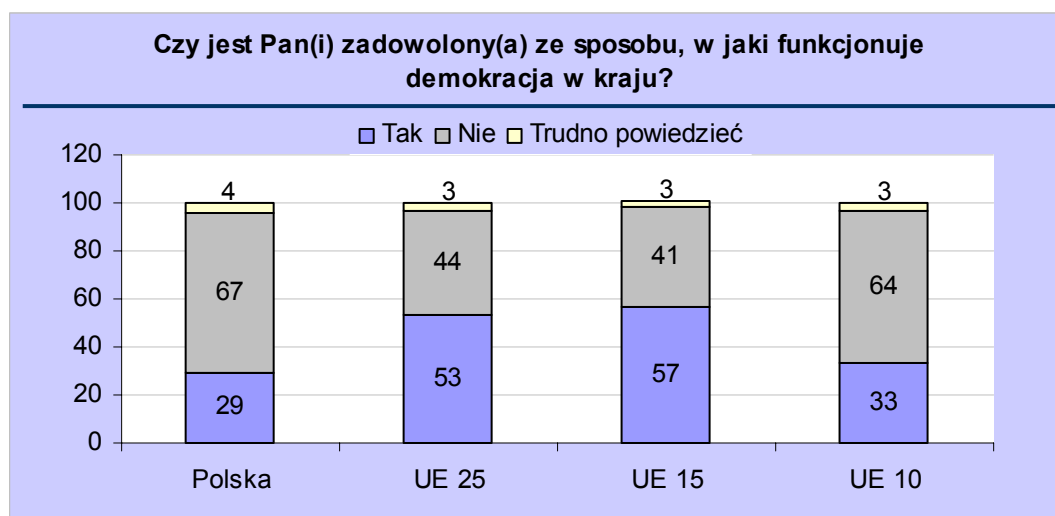
Biorąc pod uwagę zaufanie do instytucji wspólnotowych widać, wyższy niż w przypadku instytucji krajowych, odsetek osób, które nie potrafią określić swojego zdania na ten temat. W niemal wszystkich przypadkach sięga on około 30%. Wyjątkiem jest Parlament Europejski (17%) i Europejski Bank Centralny (42%). Tymczasem odsetek Polaków nieposiadających wyrobionej opinii na temat zaufania do instytucji krajowych wynosi jedynie około 5%. Przyczyną tej różnicy może być fakt, że Polacy mieli zaledwie rok by poznać sposób i jakość działania instytucji wspólnotowych. Być może dla wielu jest to zbyt krótki czas by zdecydowanie określić swe zdanie na temat dość skomplikowanych w formie działania instytucji Unii Europejskiej.

1.3 Ocena funkcjonowania demokracji w kraju

-Większość Polaków negatywnie ocenia sposób funkcjonowania demokracji w kraju-

Większość Polaków (67%)⁹ nie jest zadowolona ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w kraju. Przeciwnie stanowisko w tej kwestii ma natomiast 29% osób.

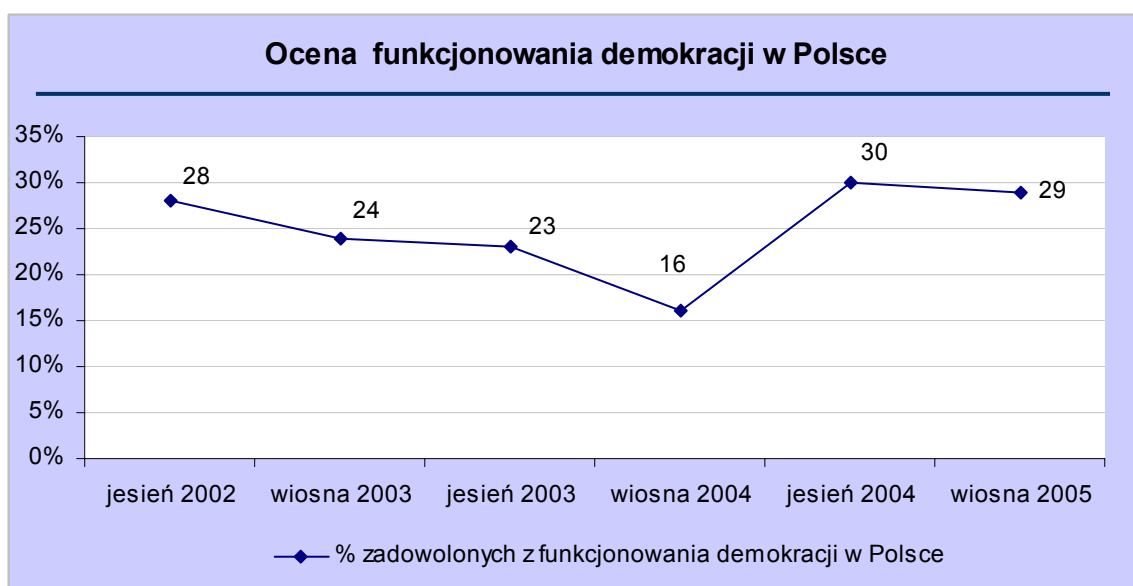

⁹ Pyt. 34a Czy jest Pan(i) ogólnie rzecz biorąc zadowolony(a) ze sposobu funkcjonowania demokracji w kraju?

W grupie osób zadowolonych ze sposobu funkcjonowania demokracji w kraju przeważają ludzie młodzi, pomiędzy 15 a 24 rokiem życia (39%), osoby z wyższym wykształceniem (44%), studenci (44%), oraz osoby mieszkające w dużych miastach (35%). Gdy weźmiemy pod uwagę preferencje polityczne respondentów, zauważymy, że najwyższy odsetek zadowolonych z demokracji jest wśród osób o poglądach prawicowych (33%). Najniższy natomiast wśród tych, którzy określają swe poglądy jako lewicowe (24%).

W grupie osób, które źle oceniają stan demokracji w Polsce dominują osoby pomiędzy 40 a 54 rokiem życia (69%), ze średnim wykształceniem (72%), osoby prowadzące własną działalność gospodarczą (79%), oraz mieszkańcy wsi (69%). Ponadto wśród niezadowolonych z demokracji najwięcej jest osób o lewicowych poglądach (74%).

Jeśli przyjrzymy się zmianom oceny funkcjonowania demokracji w czasie, zauważymy, że od jesieni 2002r. odsetek zadowolonych z poziomu demokracji w kraju nie przekraczał 30%. Najniższy był wiosną 2004 r. (16%), a najwyższy jesienią 2004r. (30%).

W skali całej Unii, najwyższy odsetek osób zadowolonych ze sposobu funkcjonowania w ich kraju demokracji występuje w „starych” państwach członkowskich (średnio 57%): w Danii (92%), Luksemburgu (82%), oraz Finlandii (77%). Najniższy natomiast w nowych państwach (średnio 33%): na Litwie (24%), Słowacji (26%), i na Węgrzech (27%).

2. Członkostwo w Unii Europejskiej

Polacy mają za sobą rok członkostwa w Unii Europejskiej. Przez ten czas mieli okazję zmierzyć się z pierwszymi efektami przystąpienia do Unii. W poniższym rozdziale znaleźć można odpowiedź na pytanie czy ocena członkostwa Polski w Unii jest pozytywna, czy negatywna. Wiele miejsca poświęcone zostało także zbadaniu jak Polacy postrzegają Unię, co dla nich oznacza i jakie wzbudza skojarzenia.

2.1. Opinia na temat członkostwa Polski w Unii Europejskiej

a) Opinia o członkostwie Polski w Unii Europejskiej

-Polacy pozytywnie oceniają członkostwo kraju w Unii Europejskiej-

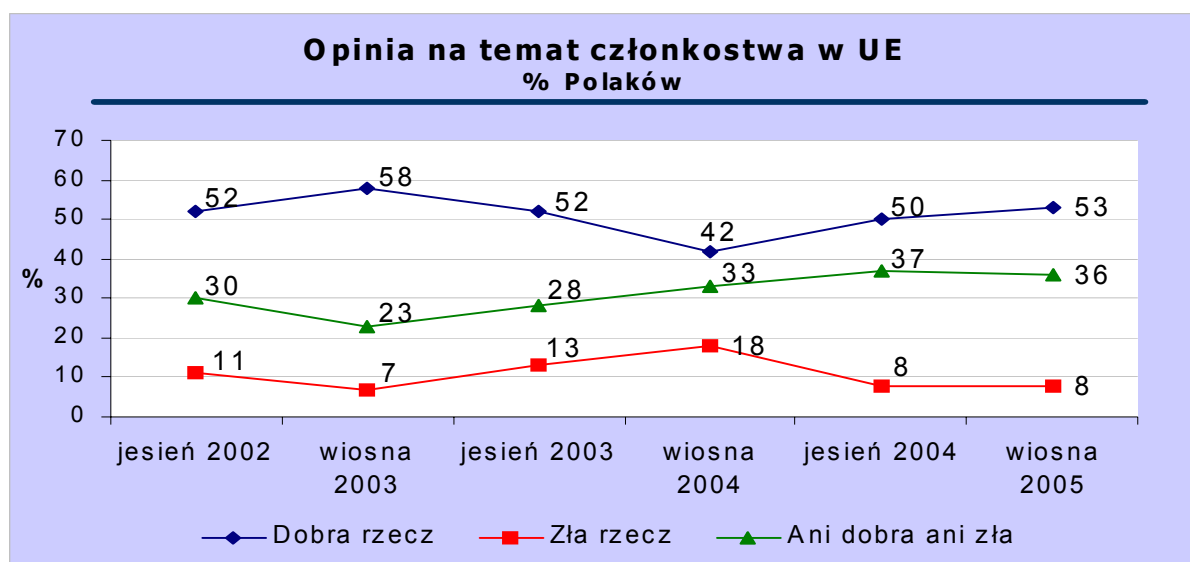
Ponad połowa Polaków (53%)¹⁰ pozytywnie ocenia członkostwo kraju w Unii Europejskiej. Jedynie 8% jest przeciwnego zdania. Ponad jedna trzecia Polaków (36%) uważa, że członkostwo w UE nie jest ani „dobrą, ani złą rzeczą”.

W grupie osób zadowolonych z członkostwa przeważają osoby młode (64% osób od 15 do 24 roku życia, 59% od 25 do 39 roku życia) oraz z wyższym wykształceniem (69%). Najmniej zadowolonych jest natomiast wśród osób powyżej 55 roku życia (39%).

Jeśli przyjrzymy się poszczególnym grupom społecznym, zauważymy, że najwięcej osób negatywnie oceniających członkostwo jest wśród emerytów (12%) i bezrobotnych (10%). Najmniej natomiast wśród studentów i pracowników umysłowych (po 3%) oraz osób należących do kadry menedżerskiej (4%). Niewielkie różnice oceny członkostwa występują pomiędzy mieszkańcami wsi, gdzie niezadowolonych jest 8%, średnich i małych miast (8% niezadowolonych) oraz dużych miast (6% niezadowolonych).

Analizując dynamikę zmian odczuć Polaków wobec członkostwa można zauważyć, że od jesieni 2002r. do wiosny 2004r. więcej niż 50% osób uważało, że to „dobra rzecz”. Wyniki badania przeprowadzonego tuż przed przystąpieniem Polski do UE (luty-marzec 2004r.) pokazują chwilowe załamanie tej tendencji (42%). Wynikać może to z faktu, iż ostatnie miesiące przed datą wejścia do Unii charakteryzowały się falą silnej krytyki ostatecznych warunków członkostwa Polski we Wspólnocie. Wzmogło to obawy Polaków przed przystąpieniem do Unii i w efekcie pogorszyło opinię na temat przyszłego członkostwa.

¹⁰ Pyt. A8a. Ogólnie mówiąc, czy uważa Pan(i), że polskie członkostwo w Unii Europejskiej jest ...?

Zaledwie pół roku wystarczyło jednak by Polacy zmienili swe nastawienie do członkostwa. Już jesienią 2004r. o osiem punktów procentowych (do 50%) wzrósł odsetek osób postrzegających przynależność Polski do Wspólnoty jako „dobrą rzecz”. W takiej samej proporcji spadał w tym czasie poziom osób negatywnie oceniających członkostwo.

Ta zmiana opinii w ciągu minionego roku może wynikać z faktu, iż Polacy przekonali się o niesłuszności większości formułowanych przed przystąpieniem tez na temat negatywnych skutków członkostwa. Ich obawy w większości nie potwierdziły się. Ponadto sprawa przynależności Polski do Unii wyraźnie przestała być tematem „numer jeden” dla polityków i mediów, dzięki czemu wyraźnie spadł poziom krytyki warunków członkostwa. To także mogło mieć wpływ na poprawę opinii Polaków o Unii.

Również w pozostałych krajach Unii większość społeczeństwa (54%) ocenia członkostwo jako „dobrą rzecz”. Można jednak zauważyć tendencję spadkową. Jesienią 2004r. 56% mieszkańców Unii pozytywnie oceniało członkostwo. Mniej o dwa punkty procentowe było też osób niezadowolonych (13%). Niewielka różnica w poziomie zadowolenia z członkostwa występuje pomiędzy „nowymi” i „starymi” państwami członkowskimi. To w tych drugich o cztery punkty (55% wobec 51%) więcej jest osób pozytywnie oceniających przynależność kraju do Unii. Jednocześnie jednak w państwach, które 1 maja 2004r. przystąpiły do Wspólnoty, mniej jest o 7 punktów (9% wobec 16%) osób niż w „starych” państwach, które postrzegają członkostwo jako „złą rzecz”.

b) Opinia na temat korzyści płynących z członkostwa w Unii Europejskiej

-Polacy w większości uważają, że ich kraj odniósł korzyści z członkostwa w UE-

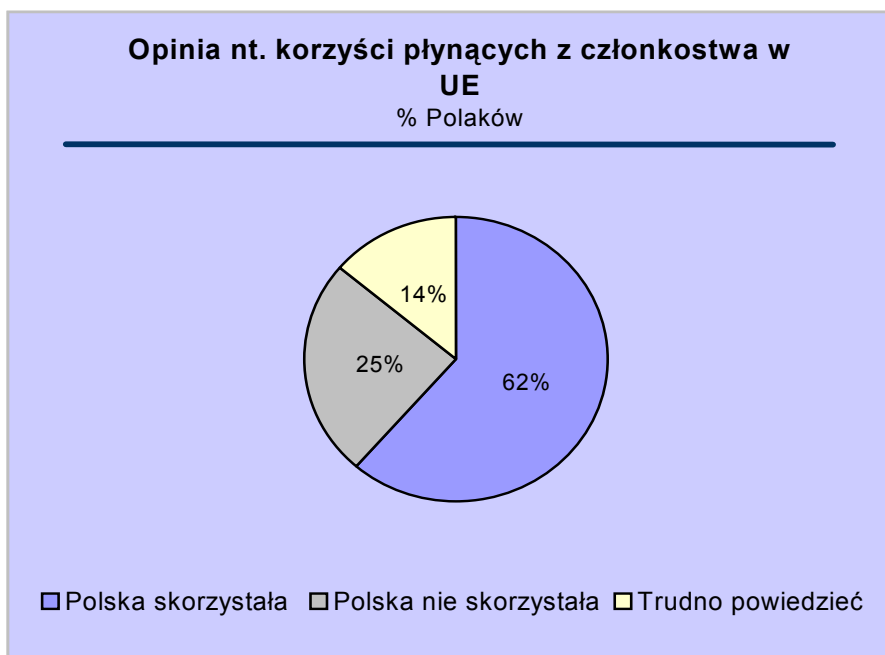
Niespełna dwie trzecie osób (62%)¹¹ uważa, że Polska odniosła korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej. Gdy weźmiemy pod uwagę badania z jesieni 2004r., widać wyraźnie, że

¹¹ Pyt.A9a. Biorąc wszystko pod uwagę, czy powiedział(a)by Pan(i), że Polska skorzystała czy też nie skorzystała z członkostwa w Unii Europejskiej?

odsetek osób podzielających to zdanie wzrósł w przeciągu ostatniego półrocza o 7 punktów procentowych. Jednocześnie nastąpił spadek liczby osób będących przeciwnego zdania (z 30% do 25%).

Korzyści z członkostwa w największej mierze doceniają ludzie młodzi (15-24)- 74% oraz osoby z wyższym wykształceniem (79%). Różnica opinii w dwu skrajnych kategoriach wiekowych (15-24 i 55+) w tym przypadku nie jest już tak duża, jak w sprawie oceny czy członkostwo to „dobra czy zła rzecz”. Ponad połowa osób po 55 roku życia (52%) uważa, że kraj odniósł korzyści z członkostwa. Wynik ten może oznaczać, że, mimo iż osoby starsze negatywnie oceniają swoją sytuację życiową w rozszerzonej Unii i dlatego też są mniej skłonne postrzegać przynależność do Wspólnoty jako „dobrą rzecz”, to w większości doceniają korzyści, jakie płyną z członkostwa dla całego kraju.

W grupie osób, które twierdzą, że członkostwo w Unii przyniosło korzyści przeważają ponadto mieszkańcy dużych miast (64%) oraz studenci (79%), pracownicy umysłowi (78%) i menedżerowie (70%). Na drugim biegunie znajdują się mieszkańcy wsi (59%) oraz renciści (52%) i pracownicy fizyczni (58%).

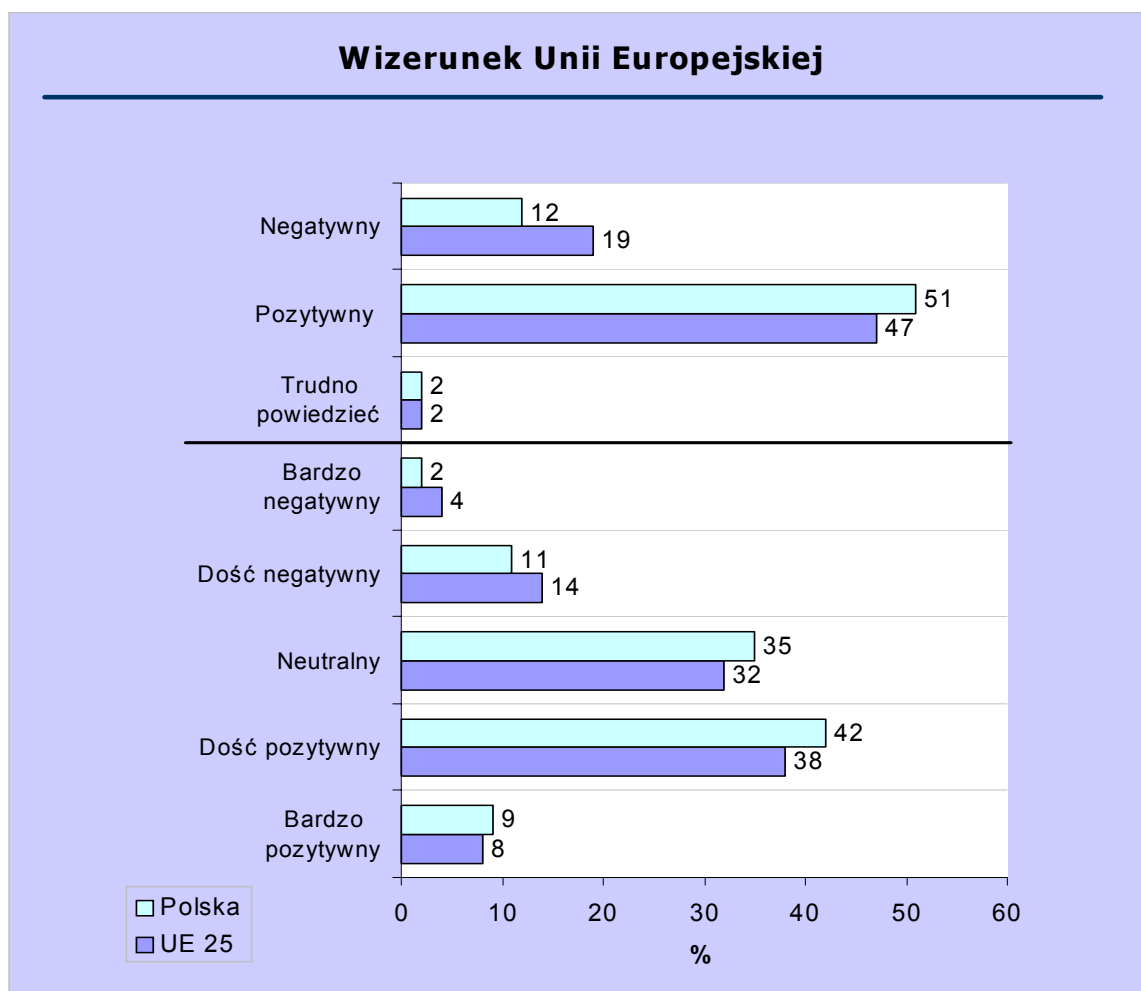
W skali całej Unii Europejskiej w największej mierze pozytywne efekty członkostwa doceniają Irlandczycy. Podobnie jak jesienią 2004r., 87% mieszkańców "Zielonej Wyspy" uważa nadal, że kraj skorzystał z członkostwa. Na przeciwnym biegunie znajdują się Szwedzi, wśród których jedynie jedna trzecia (36%) twierdzi, że przynależność do Unii przyniosła korzyści ich państwu.

2.2. Wizerunek i postrzeganie Unii Europejskiej

a) Wizerunek Unii Europejskiej

-Unia Europejska ma pozytywny wizerunek w oczach Polaków-

W opinii ponad połowy Polaków (51%)¹² Unia Europejska ma pozytywny wizerunek. Jedynie 12% myśląc o Wspólnocie ma negatywne skojarzenia. Ta pozytywna ocena Unii Europejskiej wynika w dużej mierze z faktu, iż Polacy są ogólnie zadowoleni z efektów członkostwa (62% twierdzi, że Polska odniosła korzyści). Tezę tę potwierdza przypadek Irlandii, gdzie aż 87% (najwyższy odsetek w całej Wspólnocie) mieszkańców uważa, że kraj skorzystał z członkostwa. Najwyższy odsetek mieszkańców „Zielonej Wyspy” (68%) spośród wszystkich obywateli UE przyznaje też, że Wspólnota ma w ich oczach pozytywny wizerunek.

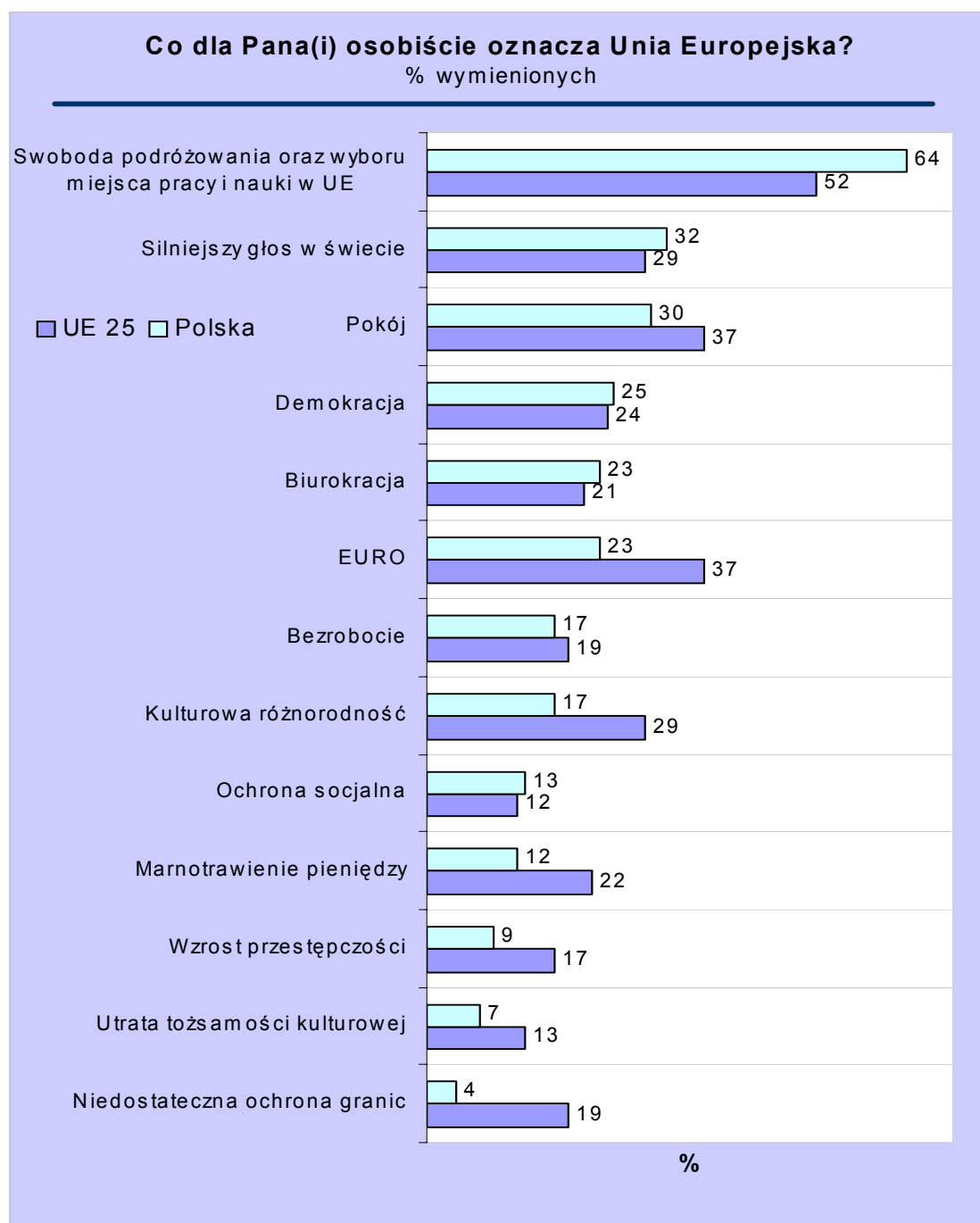
¹² Pyt.A10. Ogólnie rzecz biorąc, czy Unia Europejska wywołuje u Pana(i) bardzo pozytywne, raczej pozytywne, neutralne, raczej negatywne, czy też bardzo negatywne skojarzenia?

b) Postrzeganie Unii Europejskiej

-Unia Europejska w pierwszej kolejności oznacza dla Polaków swobodę podróżowania oraz wyboru miejsca zamieszkania, nauki i pracy-

Pierwszym, najbardziej wyraziście odczuwalnym skutkiem przystąpienia do Unii Europejskiej, było uzyskanie przez Polaków prawa do swobody podróżowania, wyboru miejsca nauki i pracy na całym obszarze Wspólnoty. Chociaż większość spośród piętnastu "starych" państw członkowskich wprowadziło okresy przejściowe ograniczające prawo do swobody zatrudnienia, Polacy zdają się w największym stopniu cenić ten właśnie przywilej. Zapytani, co znaczy dla nich osobiście Unia Europejska najczęściej wskazują na zasadę swobody podróżowania oraz wyboru miejsca nauki i pracy (64%)¹³. W drugiej kolejności wymieniają silniejszy głos w świecie (32%). Również w tym przypadku Polacy zdają się kierować odczuciami związanymi z pierwszymi zmianami, jakie dla kraju przyniosło członkostwo w Unii. Wielu Polaków jest bowiem zdania, że dzięki przystąpieniu do Wspólnoty wzrosło znaczenie ich kraju w Europie.

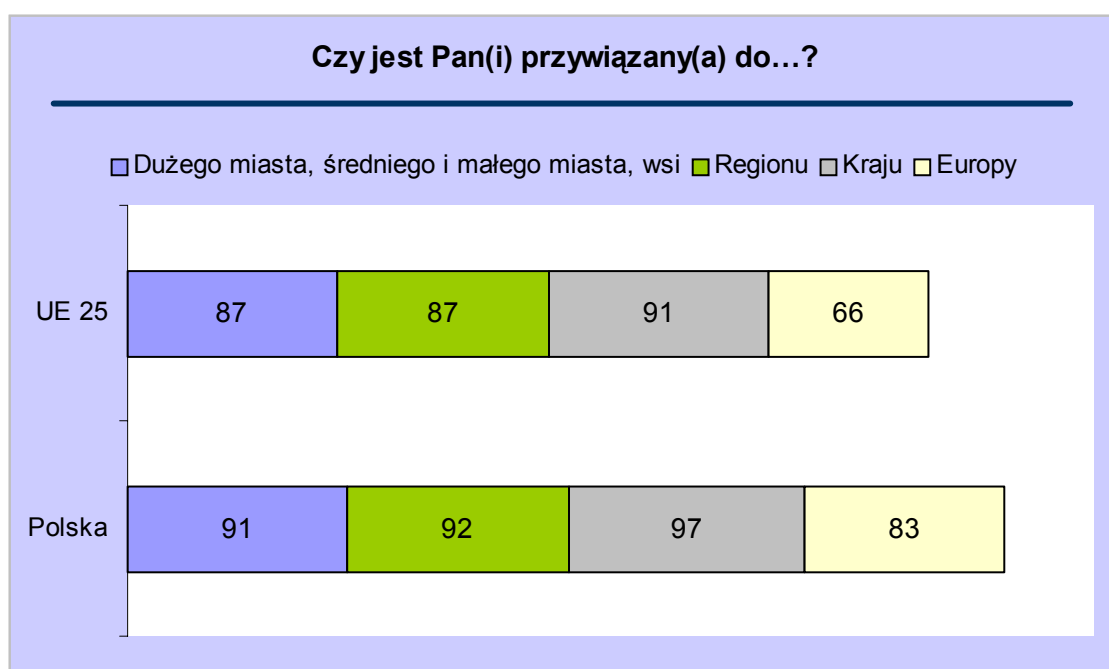
¹³ Pyt.A12. Co Unia Europejska znaczy dla Pana(i) osobiście?

2.3. Narodowa versus europejska tożsamość

- Polacy, podobnie jak inni mieszkańcy Unii Europejskiej, są przywiązani zarówno do swojego miasta lub wsi, jak i generalnie do Europy-

Niemal wszyscy Polacy, podobnie jak mieszkańcy innych państw członkowskich Unii, odczuwają przywiązanie zarówno do dużego, średniego, małego miasta lub wsi (91%)¹⁴, jak i do regionu (92%) czy kraju (97%). Bardzo wysoki odsetek Polaków deklaruje również przywiązanie do Europy (83%). W przypadku UE jako całości odsetek ten sięga 66%. Nie można zatem jednoznacznie określić, czy Polacy oraz inne narody UE bardziej utożsamiają się z własnym regionem, krajem, czy raczej w pierwszej kolejności czują się Europejczykami. Można natomiast wysnuć wniosek, że poczucie przywiązania do miejsca zamieszkania, wsi czy miasta, nie wyklucza silnych więzi z Europą.

¹⁴ Pyt.A35.1. Ludzie mogą w różnym stopniu czuć się związani ze swoimi miastami lub wsiami, ze swoim regionem, ze swoim krajem lub z Europą. Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) czuje się związany(a)...

3. Informacja oraz wiedza na temat Unii Europejskiej

Rozdział ten w pierwszej części poświęcony jest analizie źródeł wiedzy na temat Unii Europejskiej. Ostatnie miesiące przed rozszerzeniem charakteryzowały się dużą obecnością informacji na temat Unii w polskich mediach. W szczególności dotyczyły one warunków członkostwa. Obecnie obserwujemy spadek zainteresowania mediów tą tematyką. Analiza wyników badań poziomu wiedzy na temat Unii, która zawarta jest w drugiej części rozdziału, pokazuje, że Polacy oraz inni mieszkańcy Wspólnoty wiedzą niewiele na jej temat.

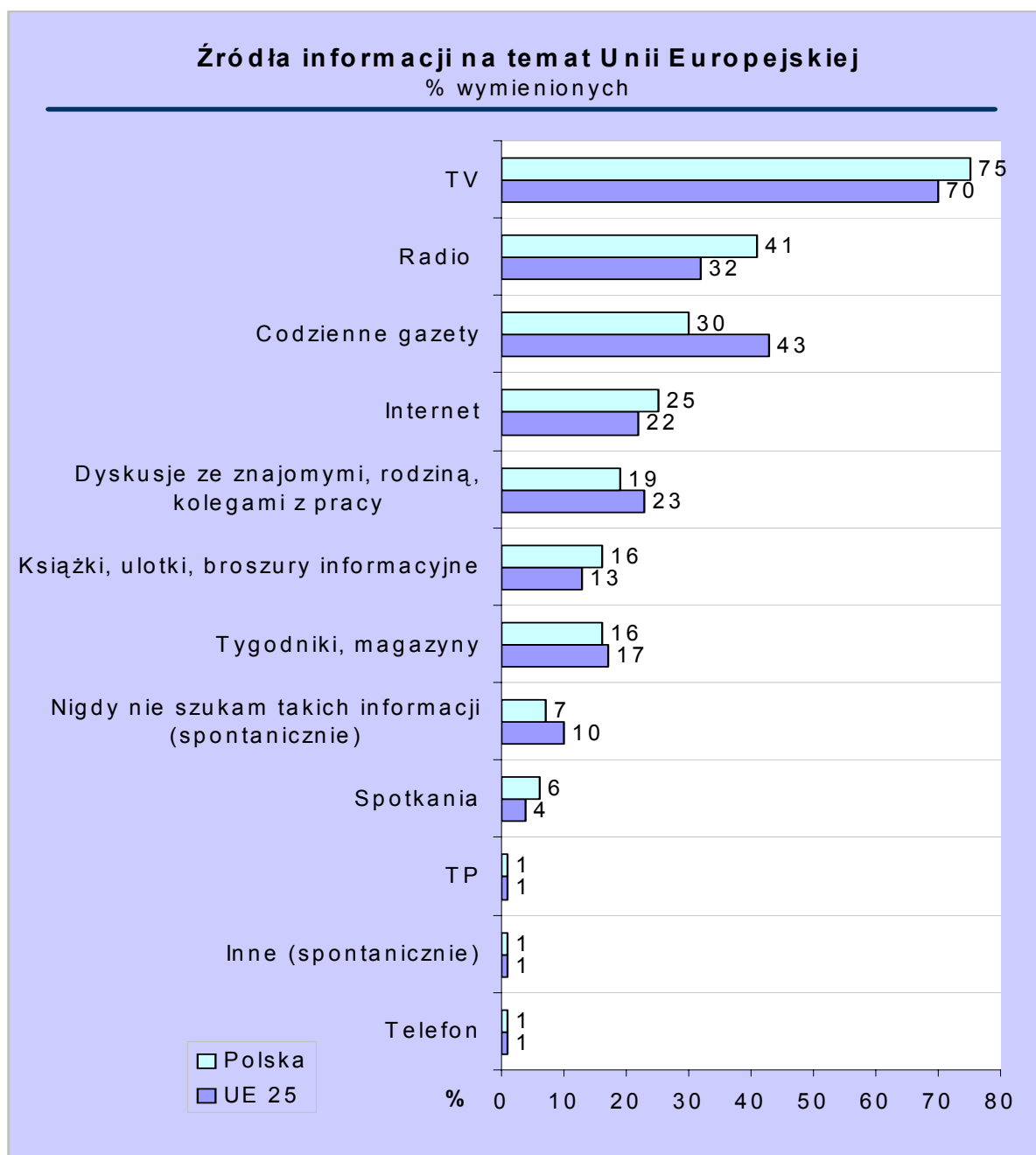
3.1. Źródła informacji o Unii Europejskiej

-Polacy czerpią wiedzę na temat Unii Europejskiej z mediów, najczęściej z telewizji-

Media i prasa codzienna nadal pozostają głównymi źródłami wiedzy Polaków na temat Unii Europejskiej. Polacy szukając tego typu informacji najczęściej wykorzystują telewizję (75%)¹⁵. W drugiej kolejności sięgają po radio (41%), a następnie po codzienne gazety (30%). Podobne tendencje występują w całej Unii Europejskiej, gdzie telewizja cieszy się największą popularnością (70%), na drugim miejscu znajdują się gazety codzienne (43%), a następnie radio (32%).

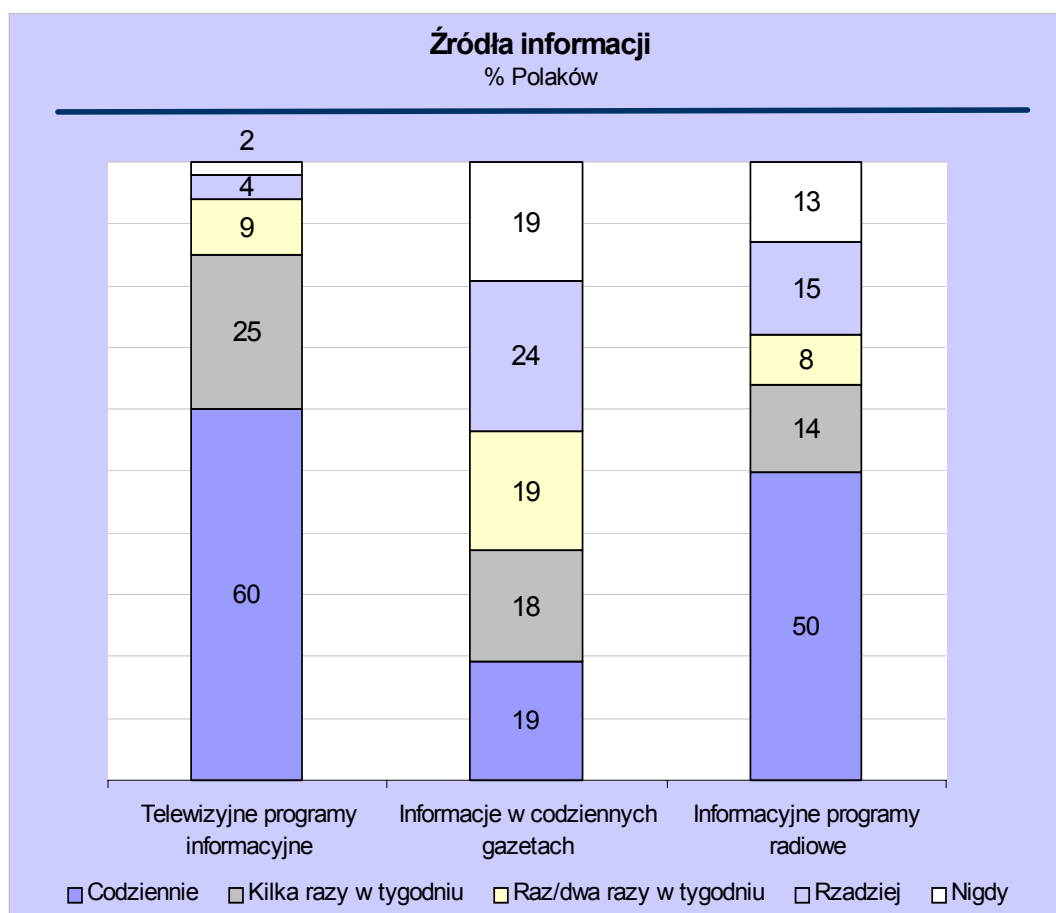
W przypadku telewizji i radia nie ma znacznych różnic społeczno-demograficznych. Informacje o Unii z telewizji w niemal równej mierze czerpią osoby młode (15-24)- 63%, jak i starsze (55+)- 78%, z wykształceniem podstawowym (73%) i wyższym (65%). Znaczna różnica zarysowuje się natomiast, gdy weźmiemy pod uwagę internet. W tym przypadku jedynie 4% osób powyżej 55 roku życia przyznaje, że właśnie przy pomocy internetu uzyskuje informacje na temat Unii. Inne doświadczenia mają natomiast osoby młode (15-24), z których 53% twierdzi, że internet jest głównym źródłem wiedzy o Unii.

¹⁵ Pyt. A19. Jakich źródeł informacji z wymienionych Pan(i) używa by zasięgnąć informacji na temat polityk i instytucji Unii Europejskiej? (Możliwych wiele odpowiedzi)

Fakt, że głównym źródłem informacji o Unii Europejskiej jest telewizja jest o tyle ważny, iż Polacy najczęściej, czyli codziennie, sięgają do programów informacyjnych emitowanych właśnie przez telewizję (60%)¹⁶. Wysoki odsetek osób (50%) przyznaje, że codziennie śledzi również radiowe programy informacyjne. Polacy w mniejszym stopniu zainteresowani są informacjami, które znaleźć można w dziennikach. Jedynie 20% przyznaje, że sięga do nich codziennie, 19% deklaruje natomiast, że nigdy.

¹⁶ Pyt.A17. Jak często...?

3.2. Informacja o Unii Europejskiej w krajowych mediach

Opinia Polaków na temat informacji o Unii Europejskiej przekazywanych przez media jest bardzo zróżnicowana.

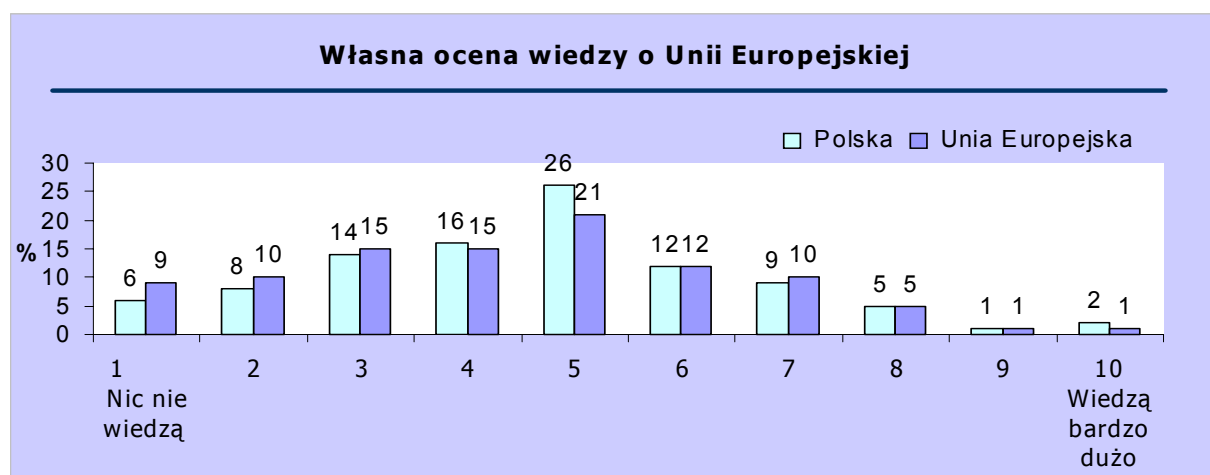
Najgorzej Polacy oceniają telewizję. Mimo, że 46% osób jest zdania, że przekazuje ona odpowiednią ilość informacji, to aż 41% jest przeciwnego zdania. Nieco lepiej wypada ocena radia. Mniejszy jest tu odsetek osób, które twierdzą, że emituje ono zbyt małą ilość informacji o Unii (32%). Najlepiej pod tym względem oceniana jest prasa. Dwukrotnie więcej Polaków (44% w stosunku do 24%) jest zadowolonych z ilości dostępnych tu informacji.

Tabela 3.2.a. Ilość informacji o Unii Europejskiej w mediach i prasie				
	Za dużo	Właściwa ilość	Za mało	Trudno powiedzieć
Telewizja				
UE 25	10%	48%	35%	7%
Polska	6%	46%	41%	7%
Radio				
UE 25	5%	41%	30%	24%
Polska	3%	42%	32%	23%
Prasa				
UE 25	9%	50%	24%	18%
Polska	4%	44%	24%	28%

3.3. Postrzegany poziom wiedzy na temat Unii Europejskiej

-Polacy raczej źle oceniają stan swojej wiedzy na temat Unii Europejskiej-

W skali od 1 do 10 (jeden oznacza brak, a dziesięć bardzo wysoki poziom wiedzy na temat Unii) 44%¹⁷ Polaków umiejscowiło swój stan wiedzy w pierwszej części skali (od 1 do 4). Podobnie uczynili też inni mieszkańcy Unii (49%). Górną granicę skali (od 6 do 10) wybrało natomiast 29% Polaków. Taki sam wynik (29%) obrazuje średnią dla całej Wspólnoty. Wartość pośrodku skali (5), oznaczającą średni poziom wiedzy, wybrało podobnie jak pół roku temu 21% mieszkańców UE. W przypadku Polski odsetek ten wyniósł 26% - o jeden punkt procentowy mniej niż podczas poprzedniego badania (jesień 2004r.). Oznacza to, że zarówno mieszkańcy Polski jak i innych krajów członkowskich raczej źle oceniają stan swojej wiedzy na temat Unii. Słuszność tej oceny potwierdza wynik badania poziomu realnej wiedzy na temat Wspólnoty, jaką posiadają jej obywatele (patrz poniżej).

¹⁷ Pyt. A18. W skali od 1 do 10, jak dużo- w Pana(i) odczuciu- wie Pan(i) na temat Unii Europejskiej?

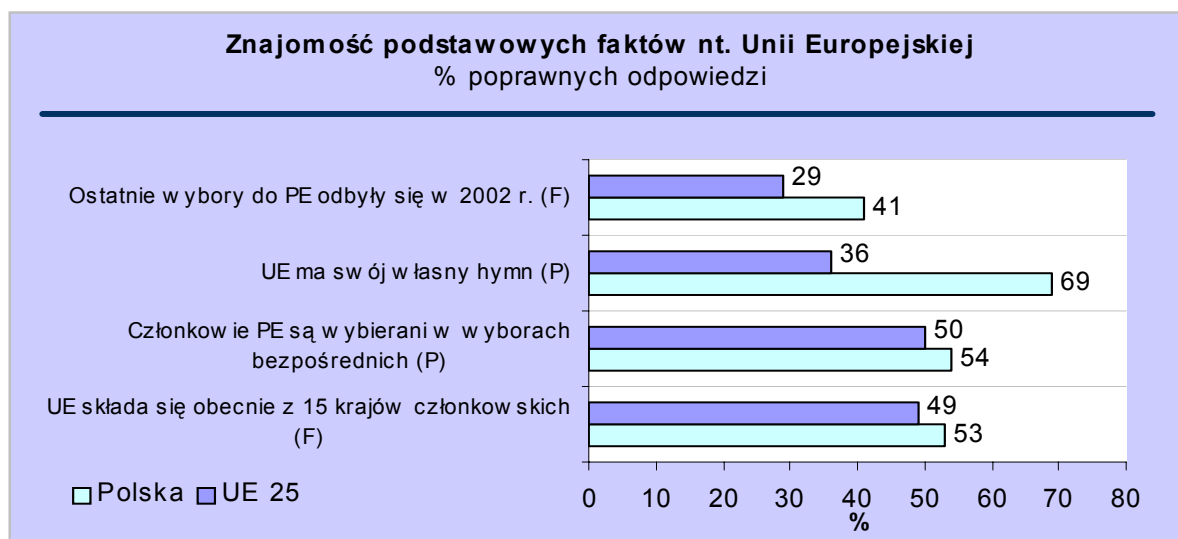
3.4. Rzeczywisty poziom wiedzy na temat Unii Europejskiej

a) Znajomość podstawowych faktów na temat Unii Europejskiej

-Polacy w małym stopniu znają podstawowe fakty na temat Unii Europejskiej-

Jedynie 29%¹⁸ mieszkańców Unii Europejskiej wie, że ostatnie wybory do Parlamentu Europejskiego nie odbyły się w 2002r. Nieco więcej osób (36%) orientuje się, że Unia ma swój własny hymn. Około połowa (49%) wie natomiast ilu członków liczy sobie obecnie Unia i w jaki sposób wybierani są eurodeputowani (50%). Nieco lepszy stan wiedzy mają Polacy (o 13 punktów procentowych więcej w stosunku do wynoszącej 41% średniej UE). We wszystkich przypadkach, poza datą ostatnich wyborów do Parlamentu Europejskiego (41%), ponad połowa potrafi poprawnie odpowiedzieć na powyższe pytania.

Co ciekawe, lepszy od państw „piętnastki” stan wiedzy posiadają mieszkańcy nowych krajów członkowskich, będący zaledwie od roku obywatelami UE (średnio 50% poprawnych odpowiedzi wobec 39% w „starych” państwach Unii). Najgorzej poinformowani w skali całej Unii są Brytyjczycy (od 1973r. we Wspólnocie) - jedynie 31% poprawnych odpowiedzi, najlepiej natomiast Słoweńcy (65% poprawnych odpowiedzi).

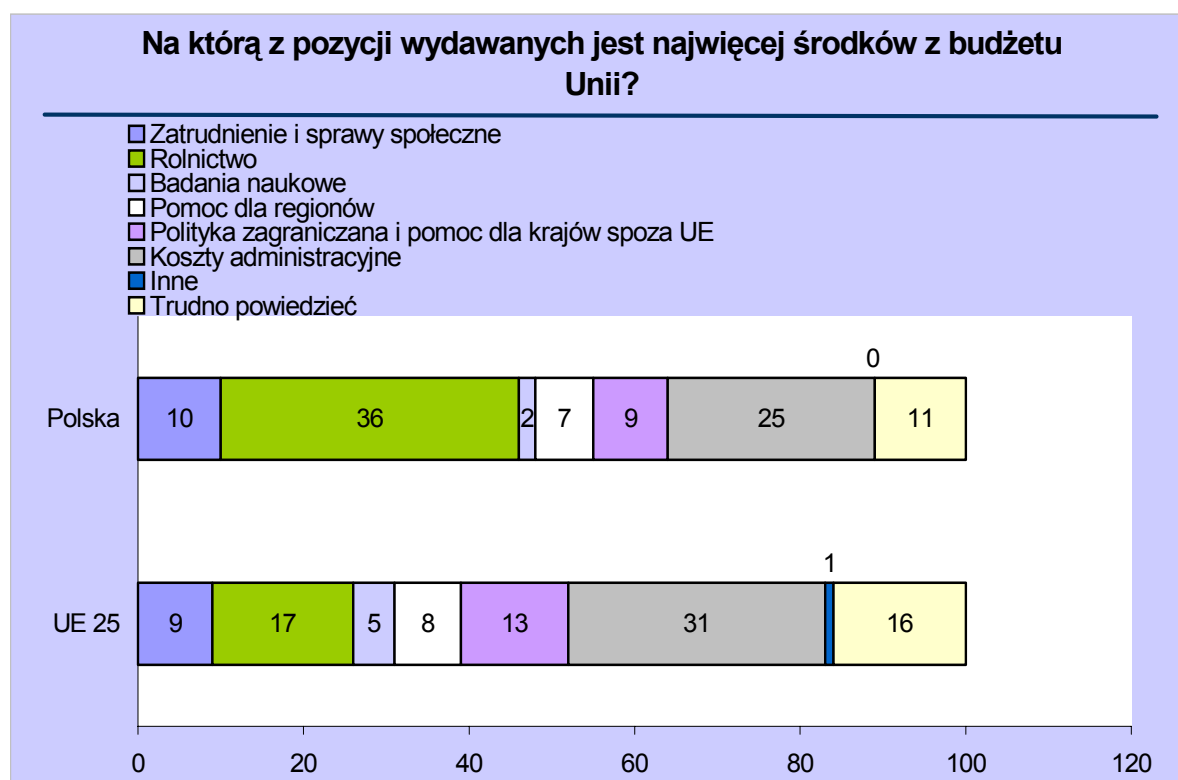
¹⁸ Pyt. A24.1. Proszę określić czy podane twierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

b) Wiedza na temat budżetu Unii Europejskiej

-Polacy słabo znają strukturę wydatków budżetu Unii Europejskiej-

Ponad jedna trzecia Polaków (36%)¹⁹ słusznie wskazała Wspólną Politykę Rolną (WPR) jako główny cel wydatków z budżetu Unii Europejskiej. Niemniej jednak 25% mylnie uznało, że najwięcej środków wydatkowanych jest na pokrycie kosztów administracyjnych. W rzeczywistości koszty te zajmują jedną z ostatnich, pod względem wielkości, pozycji w strukturze wydatków Unii. Zaledwie 7% Polaków przyznało pierwsze miejsce wydatkom na pomoc dla regionów, gdy tymczasem polityka ta zajmuje drugie miejsce pod względem wielkości środków przeznaczanych z budżetu Wspólnoty.

Choć poziom wiedzy Polaków na temat budżetu uznać można za słaby, to na tle całej UE prezentuje się on dość dobrze. Dla przykładu, jedynie 17% mieszkańców Unii wskazało bowiem WPR jako główny cel wydatków z budżetu. Prawie jedna trzecia (31%) uważa natomiast, że to koszty administracyjne stanowią największą pozycję w strukturze wydatków Unii.

¹⁹ Pyt. A31. Na którą z pozycji według Pana(i) wydatkowanych jest najwięcej środków z budżetu Unii Europejskiej?

4. Unia Europejska w świecie

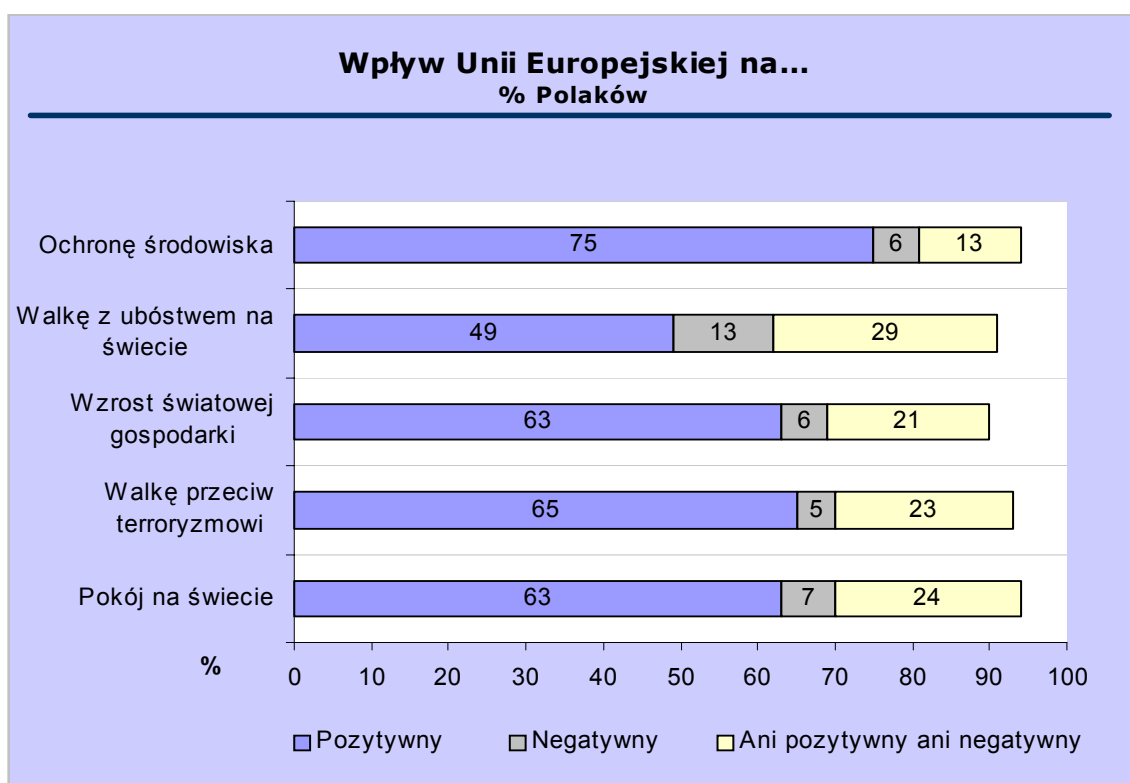
Rozdział ten przedstawia analizę międzynarodowej roli Unii Europejskiej. Większość miejsca poświęcona jest sprawom gospodarczym. Dość szczegółowo zbadana została opinia Polaków oraz innych mieszkańców Unii na temat stanu gospodarek krajowych oraz ekonomicznej pozycji Wspólnoty w stosunku do państw spoza Unii.

4.1. Międzynarodowa rola Unii Europejskiej

a) Opinia na temat roli Unii Europejskiej w świecie

-Polacy pozytywnie oceniają rolę Unii Europejskiej w świecie-

Zdecydowana większość Polaków pozytywnie ocenia rolę, jaką Unia Europejska odgrywa w świecie. Doceniają oni wkład Wspólnoty w ochronę środowiska (75%)²⁰, walkę z terroryzmem (65%) oraz wzrost światowej gospodarki i pokój na świecie (po 63%). Podobne tendencje występują w całej Unii. Najwięcej jej mieszkańców pozytywnie ocenia rolę, jaką Wspólnota odgrywa w utrzymaniu pokoju na świecie (63%), na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego (62%), oraz w walce z terroryzmem (60%).

²⁰ Pyt. A33b.1. Czy Pana(i) zdaniem Unia Europejska odgrywa pozytywną, negatywną, czy ani pozytywną ani negatywną rolę w sprawach dotyczących...?

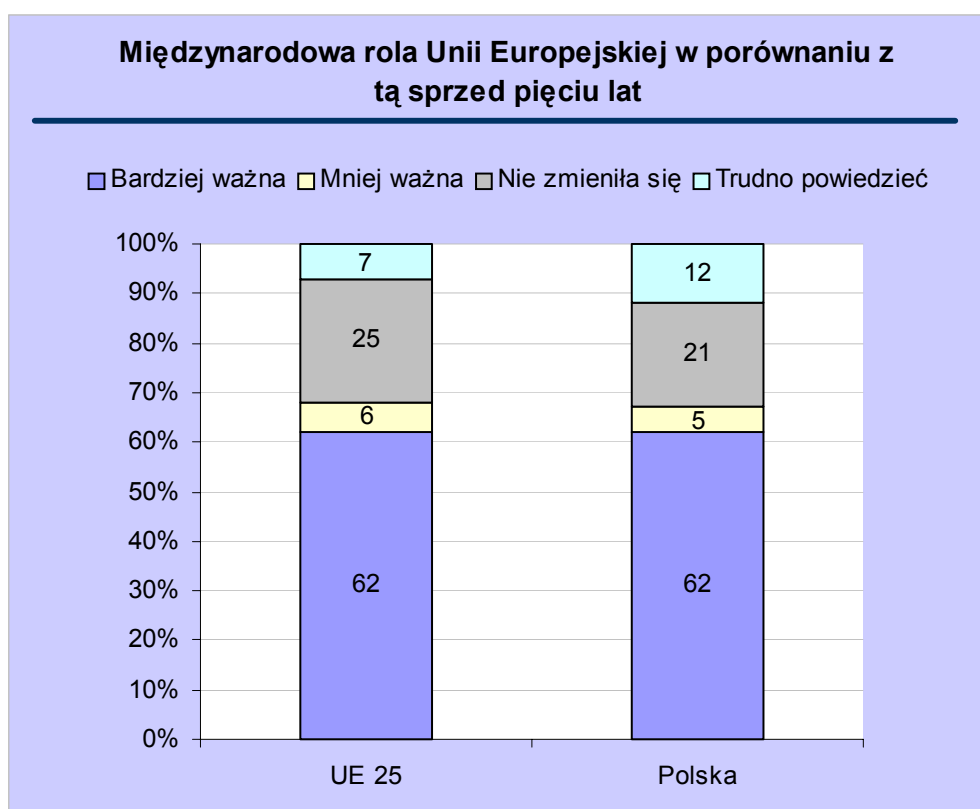
b) Opinia na temat zmian międzynarodowej roli Unii Europejskiej

-większość Polaków jest zdania, że międzynarodowa rola Unii Europejskiej wzrosła w ciągu ostatnich pięciu lat-

Ponad połowa Polaków oraz mieszkańców pozostałych krajów członkowskich (odpowiednio po 62%)²¹ uważa, że Wspólnota odgrywa obecnie ważniejszą rolę międzynarodową niż pięć lat temu. W największym stopniu zdanie to podzielają Słoweńcy (79%). Wśród Austriaków oraz Włochów jest natomiast najwięcej osób, które twierdzą, że Unia straciła na znaczeniu (odpowiednio po 9%).

W grupie Polaków przekonanych o wzroście znaczenia międzynarodowego Unii w ostatnich pięciu latach przeważają mieszkańcy dużych miast (64%) oraz menedżerowie, pracownicy umysłowi (po 73%) i studenci (72%). Na przeciwnym biegunie znajdują się mieszkańcy średnich i małych miast (61%) oraz renciści (52%) i bezrobotni (59%).

Różnice w ocenie międzynarodowego znaczenia Unii pomiędzy nowymi i „starymi” jej członkami są niewielkie. Sięgają 2 punktów procentowych w przypadku osób, które uważają, że rola ta wzrosła (63%- nowe państwa, 61%- „piętnastka”) i 1 punktu w grupie respondentów mających przeciwne zdanie (5%- nowe państwa, 6% - „piętnastka”).

²¹ Pyt. A33c. Ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że międzynarodowa rola Unii Europejskiej w porównaniu z tą sprzed pięciu lat jest dziś bardziej ważna, mniej ważna, czy nie zmieniła się?

4.2. Gospodarka Unii Europejskiej

-Polacy pozytywnie oceniają stan gospodarki Unii Europejskiej-

Większość Polaków (77%)²² uważa, że gospodarka Unii Europejskiej znajduje się obecnie w dobrej kondycji (odmiennego zdania jest 14% osób). Podobne odczucia dominują we wszystkich "nowych" państwach członkowskich, gdzie 73% mieszkańców pozytywnie ocenia stan unijnej gospodarki (17% ma przeciwną opinię). Wyraźnie mniej osób (45%) podziela tę ocenę w "starych" państwach Unii. Najwięcej osób zadowolonych ze stanu unijnej gospodarki jest w Estonii (80%) i Słowenii (78%). Najmniej natomiast w Portugalii (27%) i Francji (37%).

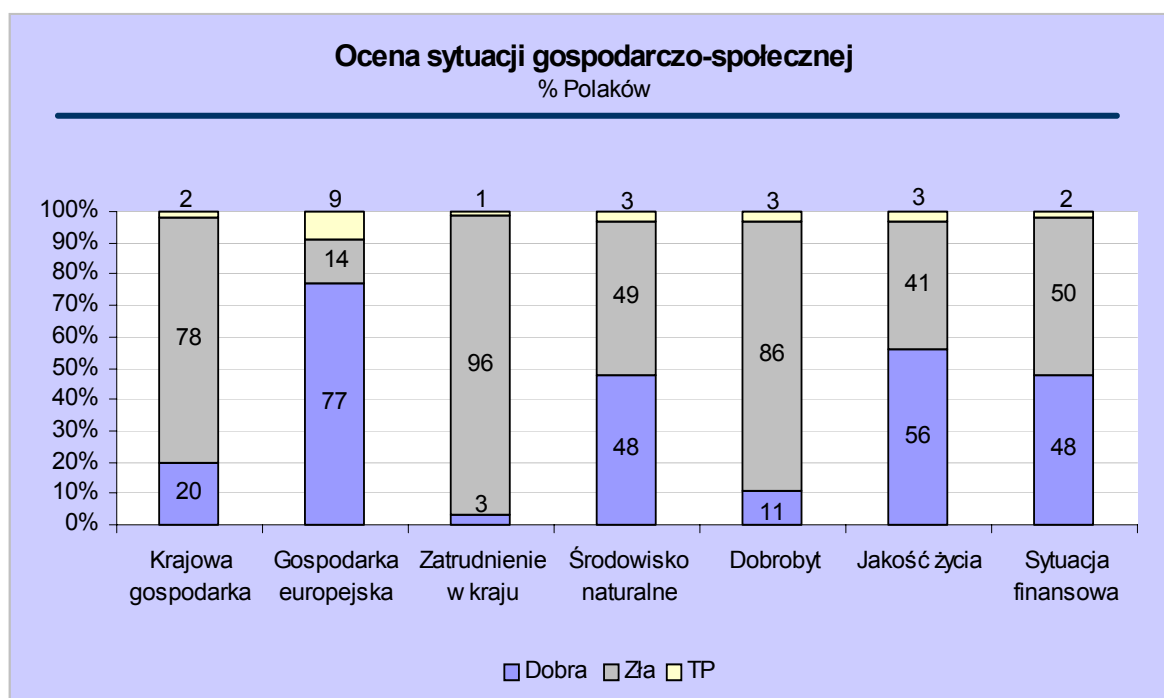
W skali całej Wspólnoty odsetek osób zadowolonych z funkcjonowania gospodarki UE sięga 50% (odmiennego zdania jest 36% osób).

Przy okazji oceny gospodarki unijnej Polacy zostali zapytani również o opinie na temat sytuacji gospodarczej własnego kraju. Wyniki tej oceny wskazują, że Polacy źle oceniają funkcjonowanie gospodarki krajowej oraz niektórych dziedzin z nią związanych. Najbardziej negatywnie oceniają sytuację w zatrudnieniu; 96% osób twierdzi, że jest ona zła. Wynika to oczywiście z faktu, iż od dłuższego czasu w kraju utrzymuje się bardzo wysoki, sięgający 18-19% poziom bezrobocia. W związku z tym, większość respondentów źle ocenia również poziom dobrobytu w kraju (86%).

Na pytanie dotyczące ogólnego stanu polskiej gospodarki 78% respondentów odpowiedziało, że jest on zły. Najwyższy odsetek osób podzielających to zdanie występuje wśród ludzi starszych, powyżej 55 roku życia (80%), z wykształceniem podstawowym (89%), pracowników fizycznych (81%) oraz mieszkańców wsi (79%). Najwięcej osób będących przeciwnego zdania jest natomiast wśród ludzi młodych, pomiędzy 15-24 rokiem życia (24%), z wyższym wykształceniem (23%), osób prowadzących dom (28%), oraz mieszkańców dużych miast (24%).

Większe zadowolenie niż w przypadku gospodarki krajowej można natomiast zauważyć, gdy spojrzymy na opinie Polaków na temat warunków ich życia i sytuacji finansowej. Odpowiednio 56% i 48% uważa, że są one dobre. Ze standardu życia w największym stopniu zadowoleni są ludzie młodzi (79%), w dużo mniejszym osoby starsze, powyżej pięćdziesiątego piątego roku życia (42%). Podobnie jest w przypadku sytuacji finansowej (odpowiednio 63% i 37%).

²² Pyt. D1.2. Jak ocenia Pan(i) obecną sytuację w następujących dziedzinach...?

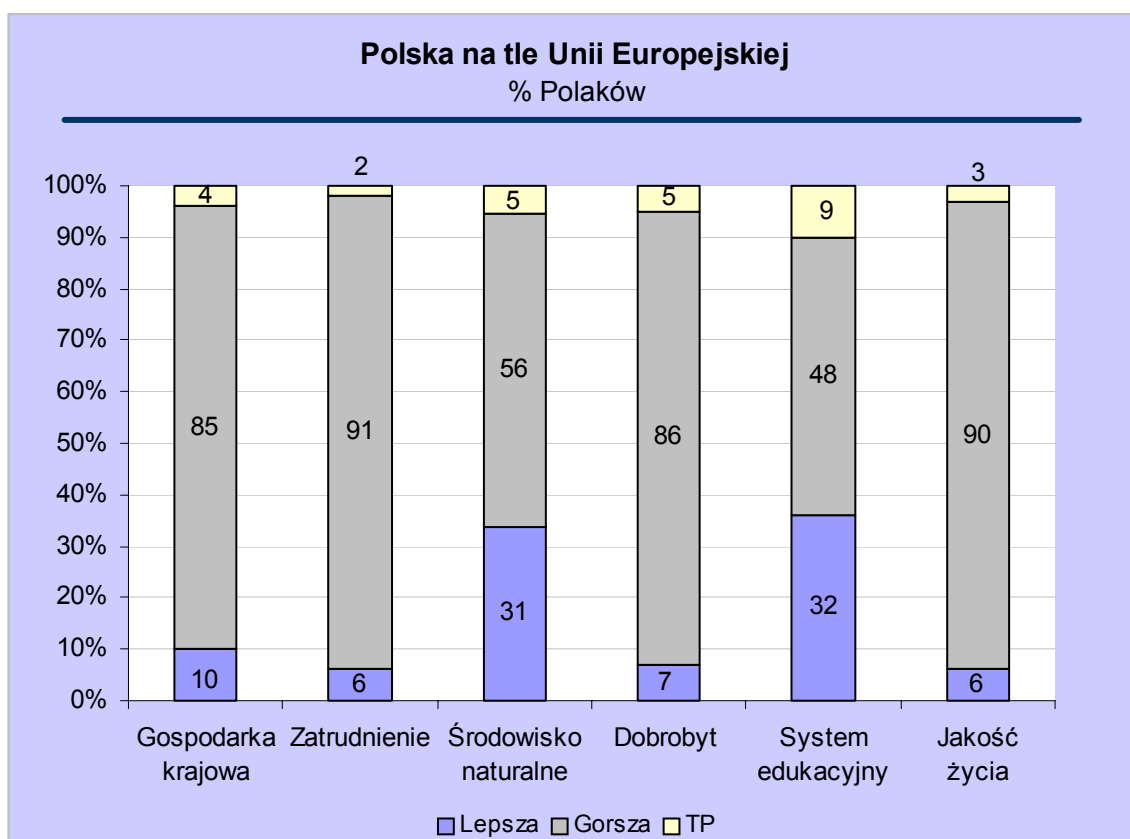

4.3. Gospodarka Unii Europejskiej versus gospodarka polska

-Według Polaków sytuacja w kraju jest gorsza niż w innych państwach członkowskich Unii-

W większości kategorii, których dotyczy porównanie, ponad połowa Polaków jest zdania, że sytuacja w kraju jest gorsza od tej, jaka występuje w innych państwach Unii. Zdecydowanie na niekorzyść Polski wypada ocena sytuacji w zatrudnieniu, poziomie życia i dobrobytu oraz stanu gospodarki polskiej w stosunku do innych krajów Wspólnoty. Około 90% respondentów uważa, że osiągnięcia Polski w tych dziedzinach są gorsze, niż pozostałych państw członkowskich²³. Nieco lepiej na tle Unii Polacy oceniają stan środowiska naturalnego (56% twierdzi, że jest gorszy niż w innych państwach UE) i poziom systemu edukacyjnego (48%).

²³ Pyt. D2.1. Czy uważa Pan(i), że sytuacja Polski w następujących dziedzinach jest lepsza czy gorsza od średniej w Unii Europejskiej?

4.4. Gospodarka Unii Europejskiej versus gospodarki państw spoza Wspólnoty

-Gospodarka Unii Europejskiej zdaniem Polaków funkcjonuje gorzej od amerykańskiej i japońskiej-

Gospodarka Unii Europejskiej, zdaniem Polaków, funkcjonuje gorzej od amerykańskiej i japońskiej. Zdanie to podzieli odpowiednio 48% i 53% osób²⁴. Przeciwną opinię ma natomiast 13% i 14%. Porównanie to nieco lepiej wypada, gdy przyjrzymy się średniej dla całej Unii. Co piąty (20%) mieszkaniec Wspólnoty uważa, że gospodarka Unii funkcjonuje lepiej niż amerykańska. Niemal tyle samo (19%) lepiej ocenia gospodarkę europejską niż japońską. Przeciwnego zdania jest odpowiednio 39% i 45%. Zarówno Polacy, jak i pozostali mieszkańcy Unii są zgodni, że gospodarka Unii lepiej funkcjonuje niż chińska. Zdanie to podzieli 44% Polaków i 38% respondentów w skali całej Wspólnoty.

Najlepsze zdanie na temat unijnej gospodarki mają Finowie, z których 42% uważa, że działa ona lepiej niż gospodarka amerykańska. Na przeciwnym biegunie są Francuzi, z których ponad połowa (55%) twierdzi, że gospodarka Unii funkcjonuje gorzej.

Wyraźnie na korzyść Stanów Zjednoczonych wypada również porównanie sytuacji w konkretnych dziedzinach, takich jak walka z bezrobociem, rozwój nowoczesnych technologii, czy badania naukowe. We wszystkich wziętych pod uwagę dziedzinach oprócz

²⁴ Pyt. D5a1. Czy sądzi Pan(i), że gospodarka europejska funkcjonuje lepiej, gorzej, czy tak samo jak gospodarka...?

edukacji, Polacy dają pierwszeństwo Stanom Zjednoczonym. Najwięcej osób (54%)²⁵ jest przekonana, że Ameryka przewyższa Unię w dziedzinie badań medycznych, po 44% osób twierdzi, że taka sama sytuacja występuje w przypadku nowoczesnych technologii i badań naukowych. Jedynie wspomniana edukacja, zdaniem przeważającej liczby (31% wobec 23%) Polaków, jest na wyższym poziomie w Unii Europejskiej niż w Stanach Zjednoczonych.

Podobne tendencje występują w skali całej Unii Europejskiej. Ponad połowa mieszkańców Unii (54%) uważa, że Stany Zjednoczone wyprzedzają Wspólnotę w dziedzinie badań naukowych, 51% przyznaje pierwsze miejsce Ameryce także, gdy chodzi o badania medyczne, 47%, gdy brany jest pod uwagę rozwój nowoczesnych technologii. Jedynie edukacja i walka z bezrobociem, zdaniem przeważającej liczby mieszkańców Unii, stoi na wyższym poziomie w krajach Wspólnoty niż w Ameryce (odpowiednio 38% i 30%).

Polacy uważają, że aby poprawić funkcjonowanie Unii należy w pierwszej kolejności położyć nacisk na poprawę warunków dla tworzenia nowych firm (50%) oraz usprawnienie systemu edukacji i kształcenia zawodowego (48%). Mieszkańcy pozostałych państw, zarówno „starych”, jak i „nowych” są natomiast zdania, że priorytetem dla Unii powinna być poprawa systemu edukacji i kształcenia zawodowego²⁶ (61% w UE 15 oraz 54% w UE 10), podczas gdy za usprawnieniem tworzenia nowych firm opowiada się znacznie mniej respondentów niż w Polsce.

Tabela 4.4a Które z poniższych działań są według Pana(i) najważniejsze dla Unii by poprawić funkcjonowanie jej gospodarki?

	UE 25	UE 15	UE 10	Polska
Zwiększenie limitu godzin pracy	10%	11%	6%	6%
Poprawa systemu edukacji i kształcenia zawodowego	60%	61%	54%	48%
Inwestycje w badania i nowoczesne technologie	49%	50%	42%	37%
Poprawa warunków dla tworzenia nowych firm	46%	46%	43%	50%
Bardziej efektywne zużycie energii	24%	25%	19%	8%
Inwestycje w infrastrukturę transportową	22%	20%	33%	28%
Inne (spontanicznie)	2%	2%	1%	1%
Trudno powiedzieć	8%	7%	9%	11%

Większość obywateli Unii Europejskiej zdaje się jednak nie wierzyć, że wyżej wymienione działania przyniosą efekty. Ponad połowa mieszkańców Unii (54%) i 44% Polaków uważa, że Wspólnota nie stanie się w ciągu nadchodzących pięciu lat największą światową potęgą gospodarczą²⁷. Odpowiednio 35% i 43% jest odmiennego zdania. Bardziej sceptyczni są mieszkańcy „starej” Unii (55%) niż nowi członkowie (48%). Najwięcej osób

²⁵ Pyt. D5b.1. Proszę określić czy Unia Europejska w następujących dziedzinach jest za, przed, czy na takim samym poziomie, co Stany Zjednoczone?

²⁶ Pyt. D8. Które z poniższych działań są według Pana(i) priorytetowe dla Unii by poprawić działanie jej gospodarki? (Max. 3 odpowiedzi)

²⁷ Pyt. D9. Czy w Pana(i) opinii Unia Europejska może stać się w nadchodzących pięciu latach największą potęgą gospodarczą świata?

negatywnie oceniających przyszłość gospodarki unijnej występuje w Szwecji (80%), najmniej w Grecji (20%).

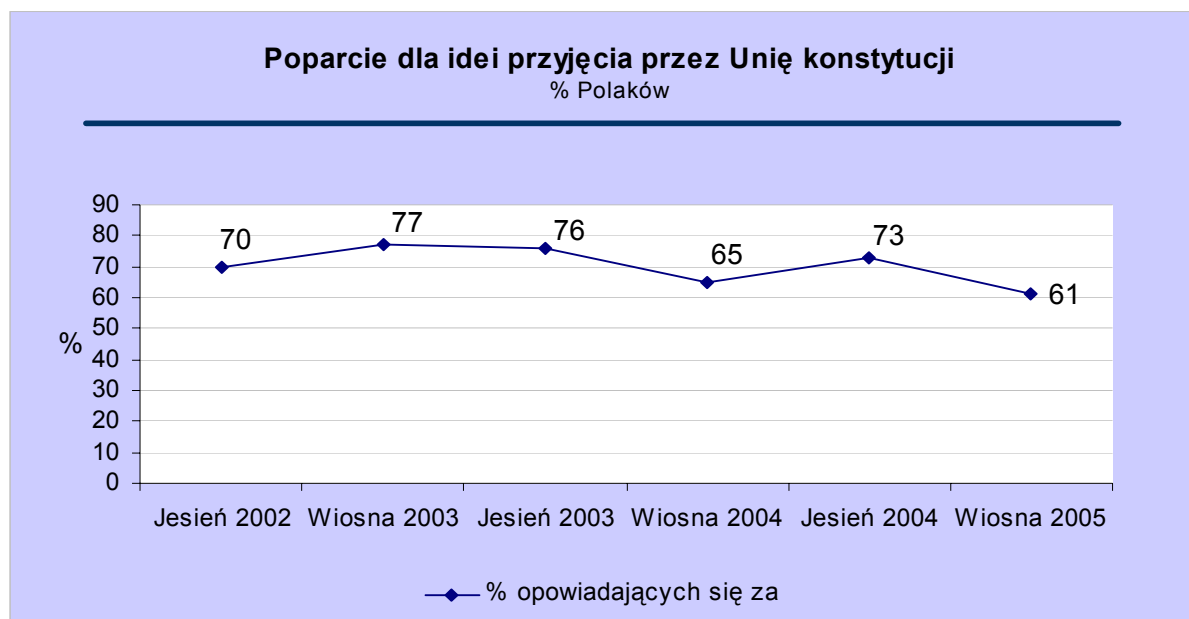
5. Konstytucja Europejska

Państwa członkowskie Unii przez wiele miesięcy wypracowywały treść Konstytucji Europejskiej. Dokument ten tworzony był po raz pierwszy w dziejach Wspólnoty przez tak szerokie grono, jakim był Konwent, a następnie negocjowany na forum Konferencji Międzyrządowej z uwzględnieniem poglądów i stanowisk wielu stron, w tym organizacji pozarządowych, instytutów opiniotwórczych oraz partii politycznych. Mimo to społeczeństwo Polskie oraz mieszkańcy innych państw Unii wydają się być słabo poinformowani na temat treści tego dokumentu oraz raczej niechętni postanowieniom, które zostały w nim zawarte. Tezę tą potwierdzają wyniki badań, których analiza została przedstawiona w poniższym rozdziale.

5.1. Poparcie dla idei przyjęcia przez Unię konstytucji

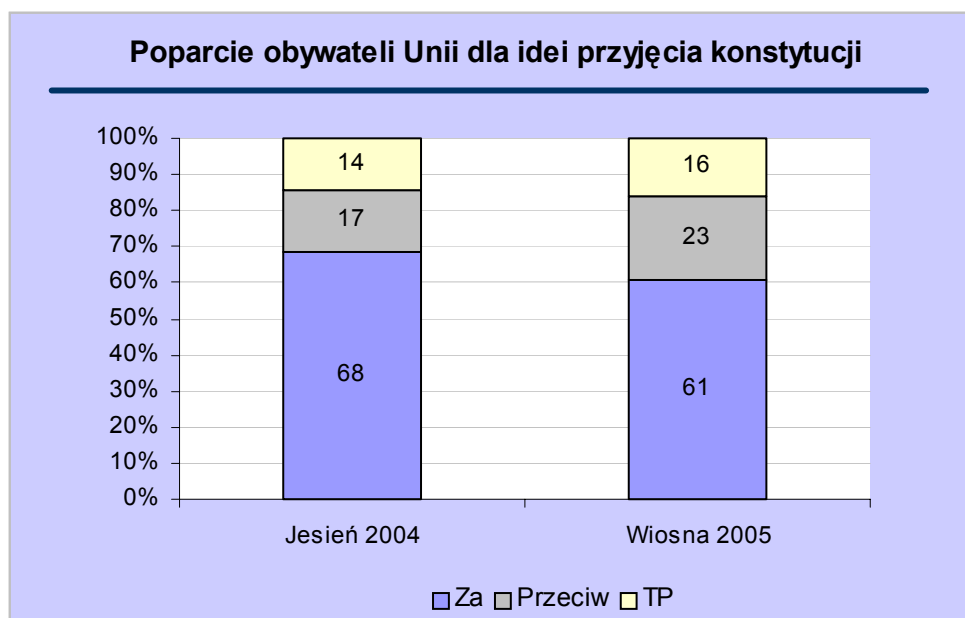
-Polacy popierają ideę przyjęcia przez Unię konstytucji-

Pomysł przyjęcia konstytucji od początku był popierany przez większość Polaków. Od jesieni 2002r. do wiosny 2005r. odsetek osób, które uważały, że Unia powinna przyjąć taki dokument wynosił ponad 60% podlegając jednak znacznym wahaniom. Obecnie sięga 61%²⁸. Przeciw jest natomiast 17% osób. Niemniej jednak wyraźnie widać, że mamy do czynienia z tendencją spadkową. Poniższy wykres dowodzi, że wraz z upływem czasu zmniejsza się odsetek osób deklarujących poparcie dla idei przyjęcia przez Unię konstytucji. Największe „ochłodzenie” postaw wystąpiło wiosną 2004r. Przyczyną takiej reakcji Polaków mogły być nagłaśniane w mediach i prasie spory pomiędzy państwami członkowskimi w sprawie ostatecznego kształtu konstytucji (sprawa preambuły, czy systemu podejmowania decyzji) oraz ogólne pogorszenie się opinii mieszkańców Polski na temat Unii, które wystąpiło w tym okresie (patrz rozdział 2.1).

²⁸ Pyt. A28.5. Czy jest Pan(i) za czy przeciwko przyjęciu przez Unię konstytucji?

Również w pozostałych państwach dominuje przekonanie, że Unia powinna mieć własną konstytucję. Tego zdania jest, podobnie jak w Polsce, 61% mieszkańców Unii. Przeciwną opinię na ten temat ma natomiast 23% respondentów. Również w przypadku całej Unii zaobserwować można tendencję do zmniejszania się grona osób popierających ideę przyjęcia konstytucji (spadek o 7 punktów procentowych w stosunku do jesieni 2004r.).

Wynika to prawdopodobnie z faktu, iż debata nad treścią konstytucji pokazała, że państwa członkowskie posiadają niekiedy rozbieżne poglądy w kwestiach dotyczących funkcjonowania i dalszego rozwoju Wspólnoty. W efekcie wśród mieszkańców Unii pojawiły się obawy, że przyjęcie konstytucji jest zbyt ambitnym przedsięwzięciem dla Wspólnoty i należy z niego zrezygnować lub odłożyć w czasie.

W Polsce idee przyjęcia konstytucji w największej mierze popierają ludzie młodzi, pomiędzy 15 a 24 rokiem życia (66%), z wyższym wykształceniem (66%), pracownicy umysłowi (80%), oraz mieszkańcy dużych miast (64%). W najmniejszym stopniu natomiast osoby starsze, powyżej 55 roku życia (56%), z wykształceniem podstawowym (57%), prowadzące własną działalność gospodarczą (52%), oraz osoby mieszkające na wsi (59%).

Gdy weźmiemy pod uwagę preferencje polityczne respondentów, to przekonamy się, że przyjęcie konstytucji ma najwięcej zwolenników wśród Polaków określających swe przekonania jako centrowe (66%). Najmniej natomiast wśród respondentów o przekonaniach prawicowych (58%).

Najwięcej przeciwników przyjęcia przez Unię konstytucji jest obecnie w Finlandii (41%), następnie Holandii (38%), Danii (37%) i Wielkiej Brytanii (37%). Najwięcej zwolenników jest natomiast na Węgrzech (78%), Belgii i Słowenii (po 76%) oraz Włoszech (74%). Nie ma w tym względzie zbyt dużych różnic pomiędzy "starymi" i "nowymi" państwami członkowskimi (odpowiednio 60% i 61% - za oraz 24% i 17% - przeciw).

5.2. Znajomość Konstytucji Europejskiej

-większość Polaków słyszała o Konstytucji Europejskiej, niewielu jednak zna jej treść-

O Konstytucji Europejskiej słyszało 80%²⁹ Polaków (wzrost o 19 punktów procentowych w stosunku do jesieni 2004r.). Jednak jedynie 7% przyznaje, że oprócz tego, zna jeszcze ogólnie treść tego dokumentu. Zupełny brak znajomości Konstytucji deklaruje 13% osób - o 19 punktów procentowych mniej niż jesienią 2004r. Dane te wskazują, że wraz z upływem czasu wzrasta odsetek Polaków, którzy słyszeli o Konstytucji, ale niewiele wiedzą o jej treści. Maleje natomiast liczba osób, które nie posiadają żadnej wiedzy o tym dokumencie.

Niewielka znajomość treści Konstytucji wśród Polaków wynikać może z faktu, iż debata, która w minionych miesiącach toczyła się w kraju na temat tego dokumentu, miała w głównej mierze charakter polityczny. Przy czym żadna z partii politycznych, które podjęły dyskusję na temat Konstytucji, nie przedstawiła jasnego stanowiska w tej sprawie. Debata opierała się raczej na formułowaniu przez polityków często sprzecznych poglądów dotyczących wybranych zagadnień, jak np. utworzenie stanowiska ministra spraw zagranicznych Unii Europejskiej. Brak było natomiast szeroko dostępnej, zakrojonej na dużą skalę, obiektywnej debaty merytorycznej na temat treści tego dokumentu. W efekcie Polacy mieli możliwość usłyszeć o Konstytucji, nie byli jednak w stanie poznać jej treści.

W grupie osób, które słyszały o Konstytucji i znają ogólnie jej treść największy odsetek stanowią osoby młode, pomiędzy 15 a 24 rokiem życia (8%), z niepełnym wyższym wykształceniem (11%), należące do kadry menedżerskiej (17%), oraz mieszkające w dużych miastach (12%). W grupie Polaków, którzy przyznają, że słyszały o Konstytucji, ale słabo znają jej treść najwyższy odsetek stanowią osoby pomiędzy 25 a 39 rokiem życia (85%), z niepełnym wyższym wykształceniem (86%), prowadzące własną działalność gospodarczą i pracownicy fizyczni (po 84%), mieszkające w małych i średnich miastach oraz dużych miastach (po 82%). W grupie osób deklarujących brak znajomości Konstytucji przeważają osoby starsze, po 55 roku życia (21%), z podstawowym wykształceniem (35%), renciści (20%), oraz mieszkańcy wsi (18%).

Gdy porównamy wyniki otrzymane w Polsce z danymi dotyczącymi całej Unii, to zauważymy, że we Wspólnocie jako całości więcej jest osób, które słyszały o Konstytucji i znają jej treść (o 6 punktów). Jednocześnie jednak więcej jest tu osób, które nie wiedzą nic o tym dokumencie (o 5 punktów). Mniej jest natomiast tych, którzy deklarują, że słyszeli o Konstytucji, ale niewiele wiedzą o jej treści (o 12 punktów).

Od jesieni 2004r. wzrosła w Unii liczba osób, które słyszały i jednocześnie znają Konstytucję (wzrost w sumie o 14 punktów procentowych). Mniej (o 15 punktów) jest natomiast osób, które nie mają żadnej wiedzy o tym dokumencie.

Najlepszą znajomość Konstytucji deklarują dziś Holendrzy, z których 34% przyznaje, że słyszało o tym dokumencie i zna jego treść. Następnie Francuzi (27%) i mieszkańcy Luksemburga (24%). Najgorzej poinformowani są natomiast Portugalczycy i Cypryjczycy, z których ponad jedna trzecia (po 38%) przyznaje, że nic nie wie o Konstytucji. Następnie mieszkańcy Łotwy (33%) i Węgier (31%).

Wynik ten pokazuje, że kampanie przedreferendalne, które miały miejsce we Francji (referendum odbyło się 29 maja 2005r.), Holandii (1 czerwca 2004r.) i Luksemburgu (10

²⁹ Pyt.C1. Czy słyszał(a) Pan(i) o Konstytucji Europejskiej?

lipiec 2005r.) wpłynęły w ciągu ostatnich sześciu miesięcy na wzrost liczby osób deklarujących ogólną znajomość treści Konstytucji (o 17 punktów procentowych w przypadku Francji, o 15 w przypadku Holandii i o 2 w przypadku Luksemburga³⁰). Wyjątkiem jest Hiszpania (20 luty 2005r.), gdzie kampania nie przyniosła takiego efektu.

Państwa, gdzie odsetek osób deklarujących brak znajomości Konstytucji jest najwyższy nie mają w planach organizacji referendum. Wyjątkiem jest Portugalia, gdzie decyzja w sprawie daty głosowania, które pierwotnie miało się odbyć 9 października 2005r., została odłożona na później.

Czy słyszał(a) Pan(i) o Konstytucji Europejskiej?	Tak, i ogólnie znam jej treść	Tak, ale słabo znam jej treść	Nie
EU25	13%	68%	18%
BE	9%	74%	17%
CZ	11%	77%	12%
DK	15%	80%	6%
DE	11%	66%	24%
EE	5%	69%	26%
EL	6%	71%	23%
ES	13%	72%	15%
FR	27%	67%	7%
IE	15%	62%	23%
IT	15%	63%	22%
CY	7%	55%	38%
LV	5%	62%	33%
LT	6%	71%	23%
LU	24%	66%	9%
HU	9%	61%	31%
MT	16%	71%	13%
NL	34%	62%	3%
AT	19%	69%	12%
PL	7%	80%	13%
PT	7%	55%	38%
SI	10%	79%	11%
SK	9%	74%	16%
FI	6%	77%	17%
SE	11%	75%	14%
UK	7%	67%	27%

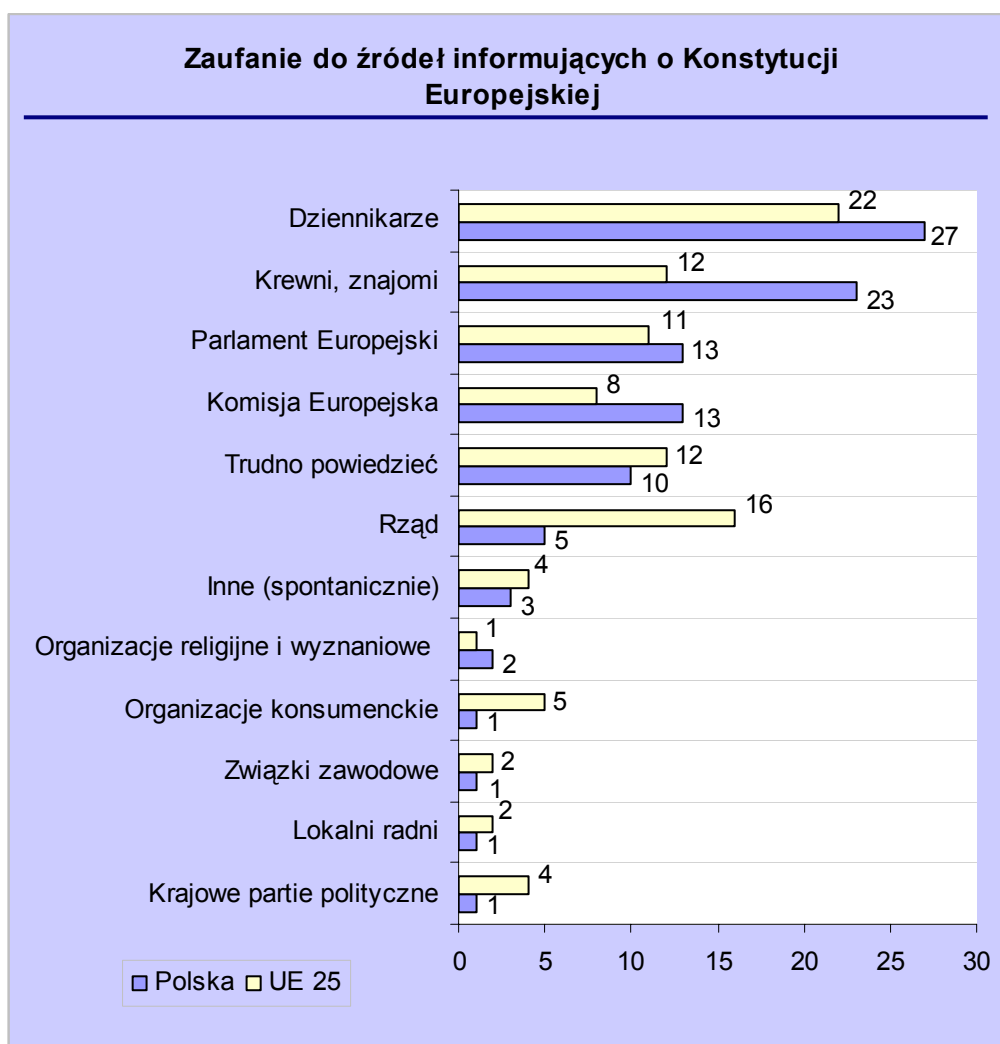
5.3. Zaufanie do źródeł informacji o Konstytucji Europejskiej

-Polacy w sprawie informowania o Konstytucji Europejskiej mają największe zaufanie do dziennikarzy-

Polacy zapytani o to, do kogo mają największe zaufanie w kwestii informacji o Konstytucji Europejskiej najczęściej wskazują dziennikarzy (27%)³¹. Na drugim miejscu stawiają krewnych i znajomych (23%), a następnie instytucje wspólnotowe: Parlament Europejski i Komisję Europejską (po 13%). W najmniejszym stopniu Polacy ufają natomiast związkom zawodowym, partiom politycznym, organizacjom konsumenckim oraz radnym (po 1%). Również do rządu Polacy w tej sprawie mają małe zaufanie. Jedynie 5% respondentów zadeklarowało zaufanie do tej właśnie instytucji.

³⁰ W przypadku Luksemburga najbardziej intensywna kampania miała miejsce po przeprowadzeniu badania Eurobarometru (maj-czerwiec 2005), dlatego zmiana nie jest tak wyraźna.

³¹ Pyt. C6, Komu ufa Pan(i) najbardziej w kwestii informowania o Konstytucji Europejskiej?

Mieszkańcy pozostałych państw członkowskich darzą rząd znacznie większym zaufaniem niż Polacy (16% wobec 5% w Polsce). Natomiast zdanie krewnych i znajomych w sprawie Konstytucji liczy się dla obywateli Unii w mniejszym stopniu niż dla Polaków (12% wobec 23%). Na pierwszym miejscu we Wspólnocie, podobnie jak w Polsce, jako wiarygodne źródło informacji wymieniani są dziennikarze. To właśnie do nich w pierwszej kolejności ma zaufanie 22% mieszkańców Unii. Partie polityczne cieszą się natomiast w krajach członkowskich większym niż Polsce zaufaniem (o 3 punkty procentowe).

Tabela 5.3.a Komu ufa Pan(i) najbardziej w kwestii informowania o Konstytucji Europejskiej?				
	UE 25	UE 15	UE 10	Polska
Komisja Europejska	8%	7%	12%	13%
Parlament Europejski	11%	10%	17%	13%
Rząd	16%	18%	9%	5%
Krajowe partie polityczne	4%	5%	1%	1%
Lokalni radni	2%	3%	1%	1%
Organizacje religijne i wyznaniowe	1%	1%	2%	2%
Dziennikarze	22%	22%	22%	27%
Związki zawodowe	2%	2%	1%	1%
Organizacje konsumenckie	5%	6%	1%	1%
Krewni, znajomi	12%	10%	17%	23%
Inne (spontanicznie)	4%	4%	3%	3%
Trudno powiedzieć	12%	12%	12%	10%

5.4. Poparcie dla treści Konstytucji Europejskiej

-Większość Polaków popiera Konstytucję w obecnej formie-

Po wielomiesięcznych dyskusjach, 18 czerwca 2004r. został przyjęty ostateczny kształt Konstytucji Europejskiej (formalna nazwa: Traktat Ustanawiający Konstytucję dla Europy). W dokumencie tym nie znalazło się proponowane przez Polskę odwołanie do wartości chrześcijańskich. Ponadto przyjęty został oponowany przez Polskę system głosowania opartego na podwójnej większości. Mimo to, w przeciągu sześciu ostatnich miesięcy wzrosło wśród Polaków poparcie dla Konstytucji. Jesienią 2004r. wynosiło 43%, natomiast obecnie sięga 54% (przeciw jest 20%)³².

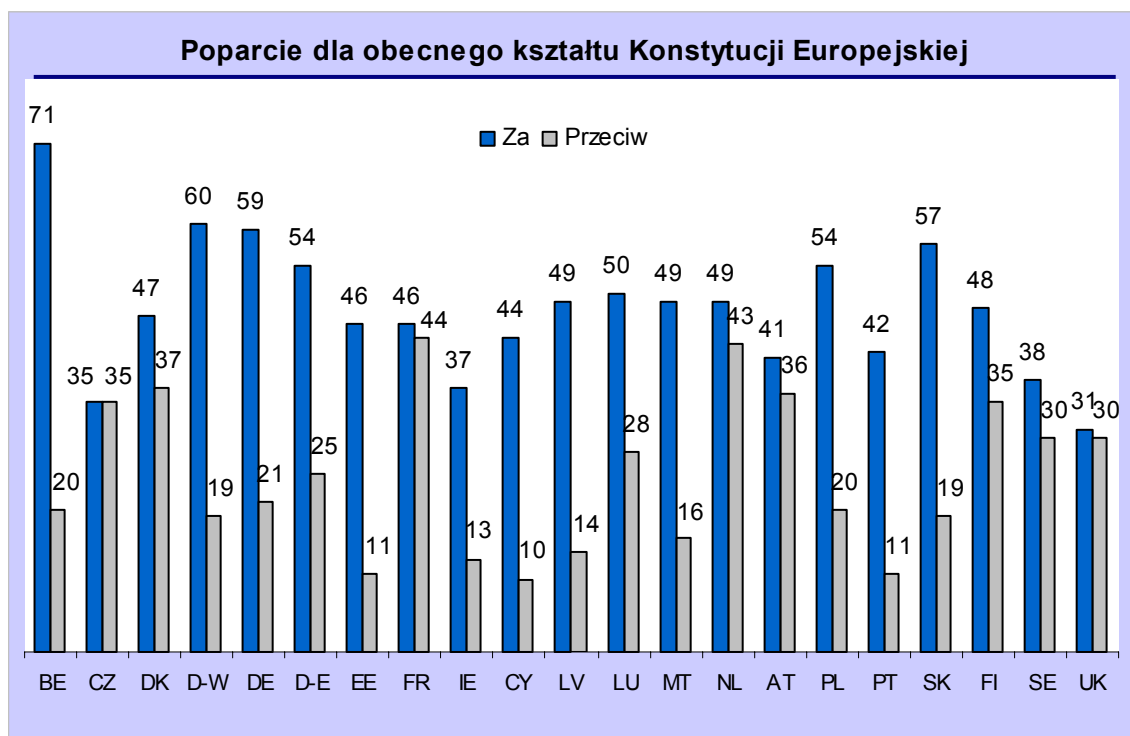
W grupie osób popierających obecny kształt Konstytucji najwyższy odsetek stanowią osoby młode, pomiędzy 15 a 24 rokiem życia (60%), z wyższym wykształceniem (62%), o centrowych poglądach (61%), menedżerowie (65%), oraz mieszkańcy małych i średnich miast (57%). Najmniej wśród popierających ten dokument jest natomiast osób starszych, powyżej 55 roku życia (47%), z wykształceniem podstawowym (44%), o prawicowych poglądach (51%), rencistów (48%), oraz mieszkańców wsi (51%).

³² Pyt. C2. Biorąc pod uwagę Pana(i) wiedzę, jest Pan(i) za czy przeciw Konstytucji Europejskiej?

W skali całej Unii Europejskiej poparcie dla Konstytucji w obecnym kształcie jest nieco niższe. Za wejściem w życie tego dokumentu opowiada się 48% mieszkańców Wspólnoty, przeciw jest 28%. W Unii, w przeciwieństwie do tego, co w ostatnich sześciu miesiącach miało miejsce w Polsce, nastąpił znaczny wzrost (o 12 punktów procentowych) odsetka osób przeciwnych przyjęciu Konstytucji (jesienią 2004r. wynosił on 16%). O jeden punkt procentowy zmalała też ilość osób opowiadających się za przyjęciem tego dokumentu.

Najmniej zwolenników Konstytucji jest obecnie we Francji (44%). Jeszcze pół roku temu negatywną opinię na temat tego dokumentu miało 17% Francuzów (wzrost o 27 punktów procentowych). Podobne stanowisko w sprawie przyjęcia Konstytucji mają Holendrzy, z których 43% jest przeciw (wzrost o 32 punkty procentowe w stosunku do jesieni 2004r.). To właśnie w tych dwu państwach większość obywateli opowiedziała się w referendum przeciwko przyjęciu Konstytucji Europejskiej.

Na przeciwnym biegunie znajduje się Belgia, gdzie 71% mieszkańców opowiada się za przyjęciem Konstytucji (przeciw 20%). Następnie Niemcy (59%) i Słowacja (57%). W państwach tych nie przewiduje się jednak przeprowadzenia referendum.

6. Rozszerzenie Unii Europejskiej

Ponad rok temu Unia Europejska powiększona została o dziesięć państw. Było to największe w historii Wspólnoty rozszerzenie. Mimo to, poza Unią wciąż znajdują się państwa, które deklarują chęć przystąpienia do niej. Rozdział ten analizuje opinię Polaków, a także mieszkańców innych państw Unii na ten temat.

6.1. Poparcie dla idei rozszerzenia Unii Europejskiej o kolejne kraje

-Polacy zdecydowanie popierają plan rozszerzenia Unii o kolejne państwa-

Polacy zdecydowanie popierają plan rozszerzenia Unii o kolejne państwa (76%)³³. Jedynie na Słowenii jest obecnie więcej niż w Polsce zwolenników powiększenia Wspólnoty (79%).

W Polsce przyszłe rozszerzenie niemal w równej mierze popierają kobiety (75%), jak i mężczyźni (78%). Różnice poglądów występują natomiast w poszczególnych grupach wiekowych. Za powiększeniem Unii w największym stopniu opowiadają się ludzie młodzi, pomiędzy piętnastym a dwudziestym czwartym rokiem życia (86%), w najmniejszym natomiast osoby powyżej pięćdziesiątego piątego roku życia (70%). Najwięcej zwolenników rozszerzenia jest ponadto wśród osób z wyższym wykształceniem (90%), a najmniej z wykształceniem podstawowym (67%).

W skali całej Unii odsetek osób popierających przyszłe rozszerzenie jest znacznie niższy niż w Polsce i wynosi 50%. Podobna różnica występuje w przypadku liczby przeciwników poszerzenia. W Polsce jest ich 12% w całej Unii natomiast 38%.

Najwięcej przeciwników rozszerzenia jest w Niemczech (61%), Luksemburgu (60%, + 6 punktów w stosunku do jesieni 2004r.), Francji (58%, +7 punktów w stosunku do jesieni 2004r.- najwyższy wzrost w skali UE) i Austrii (58%, - 4 punkty).

Najwięcej zwolenników jest natomiast we wspomnianej Słowenii i Polsce oraz na Słowacji (73%), Cyprze (70%) i Litwie (69%). Wynik ten wyraźnie pokazuje różnicę poglądów na temat rozszerzenia pomiędzy "starymi" i "nowymi" państwami członkowskimi. Państwa, które zaledwie od ponad roku są w Unii, w większym stopniu niż pozostali członkowie popierają plan powiększenia Wspólnoty. Różnica ta sięga 27 punktów procentowych. W "starych" państwach za rozszerzeniem jest 45% mieszkańców, w "nowych" zaś 72%.

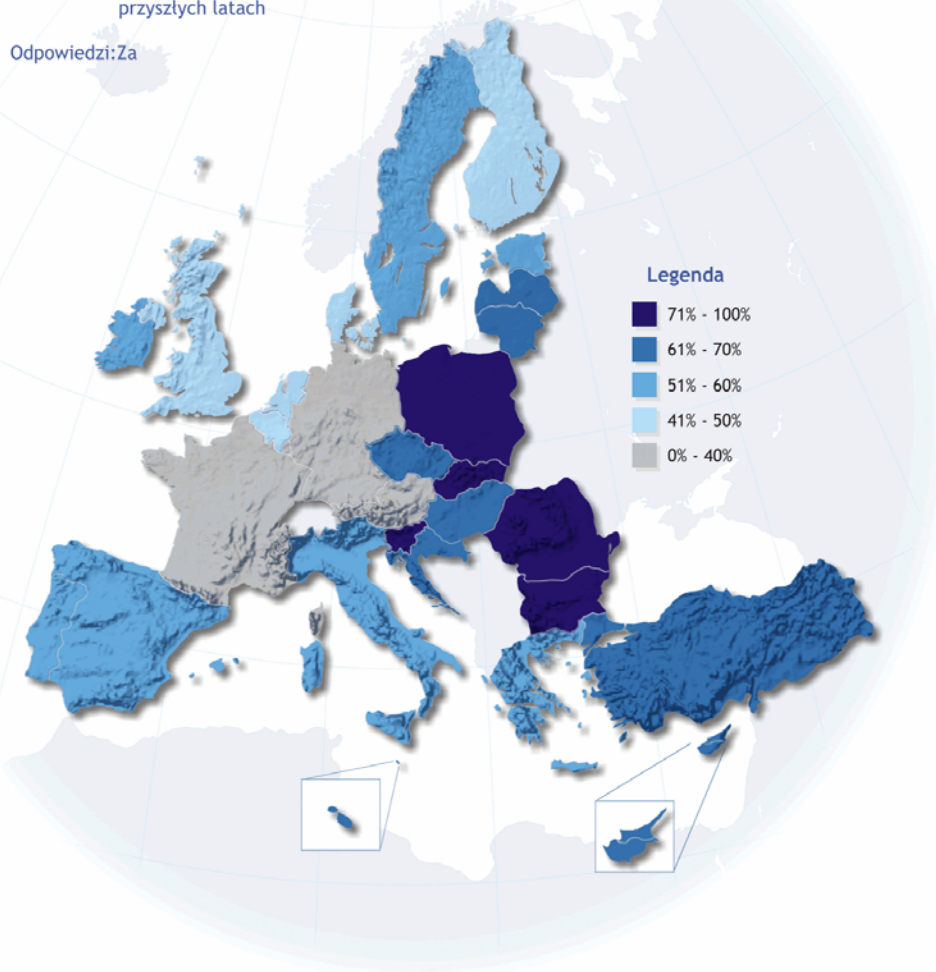
³³ Pyt.A28.4.Czy jest Pan(i) za rozszerzeniem Unii Europejskiej w przyszłości o nowe państwa?

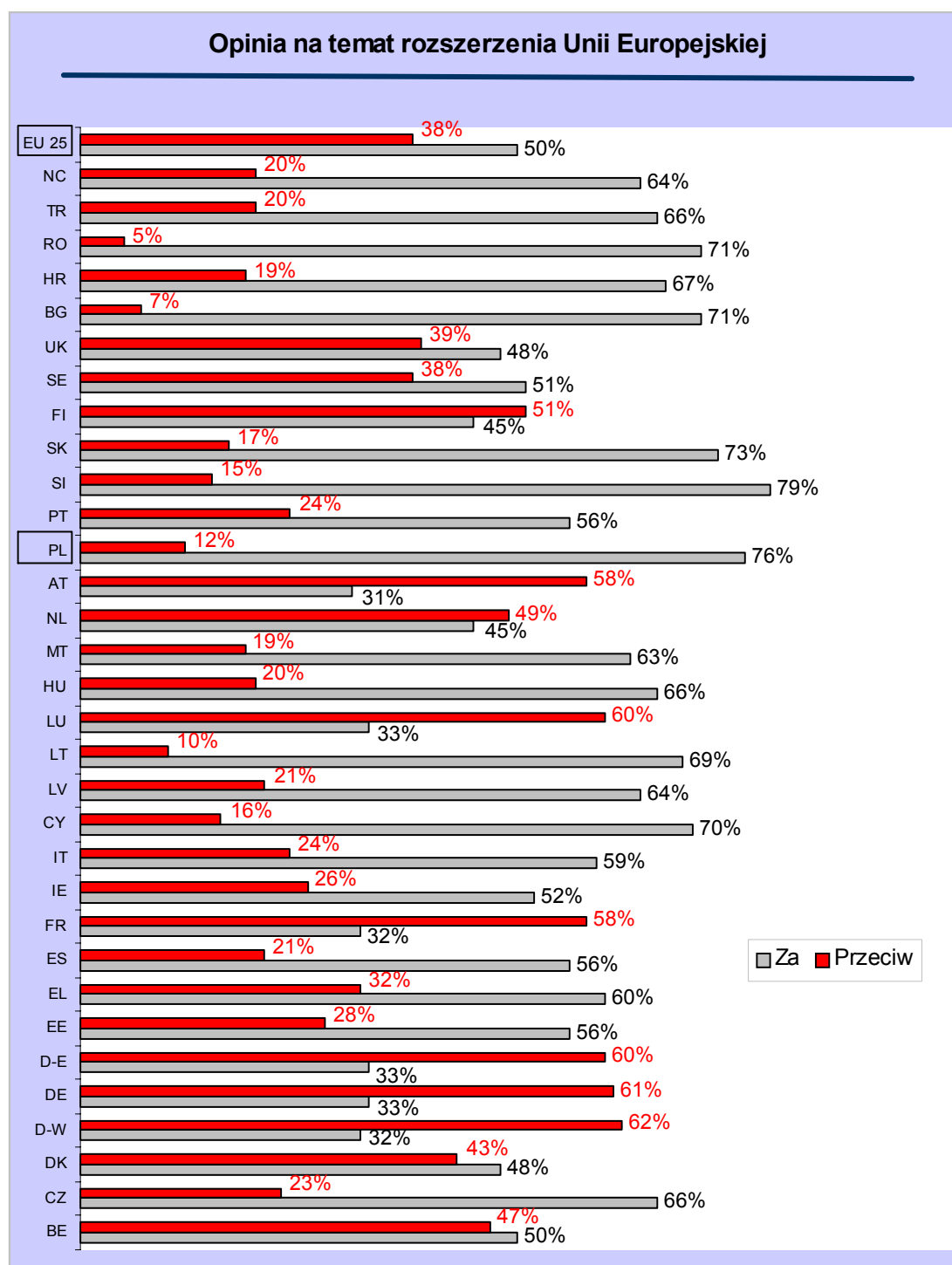
Wyniki dla kraju	
 Słowenia	79%
 Polska	76%
 Słowacja	73%
 Cypr*	70%
 Litwa	69%
 Republika czeska	66%
 Węgry	66%
 Łotwa	64%
 Malta	63%
 Grecja	60%
 Włochy	59%
 Hiszpania	56%
 Portugalia	56%
 Estonia	56%
 Irlandia	52%
 Szwecja	51%
 Unia Europejska (25)	50%
 Belgia	50%
 Dania	48%
 Zjednoczone Królestwo	48%
 Holandia	45%
 Finlandia	45%
 Niemcy	33%
 Luksemburg	33%
 Francja	32%
 Austria	31%
*NC (tcc) - 64%	
Inne kraje	
 Bułgaria	71%
 Rumunia	71%
 Chorwacja	67%
 Turcja	66%

Pytanie: A28.4. Jaka jest Pana(i) opinia na temat każdego z poniższych stwierdzeń? Dla każdego stwierdzenia proszę powiedzieć, czy jest Pan(i) za czy przeciw.

Opcja: Dalsze rozszerzenie Unii Europejskiej poprzez przyłączenie innych krajów w przyszłych latach

Odpowiedzi: Za

6.2. Opinia na temat przyjęcia do Unii Europejskiej konkretnych państw

-Polacy są najbardziej przychylni członkostwu Szwajcarii, najmniej Turcji-

Najwięcej Polaków (86%)³⁴ popiera przyjęcie do Unii Szwajcarii, druga w kolejności jest Norwegia (85%), a następna Ukraina (76%). Najmniej zwolenników ma w Polsce natomiast Turcja (54%), następnie Albania (56%), Rumunia oraz Serbia i Czarnogóra (po 61%).

W przypadku poparcia dla Szwajcarii i Norwegii nie ma wątpliwości, że Polacy kierowali się przede wszystkim poziomem rozwoju i stopniem zamożności tych krajów. Szwajcarię i Norwegię łączy bowiem głównie to, iż są to jedne z najbogatszych państw w Europie. W przypadku Ukrainy decydujące znaczenie miały z pewnością wydarzenia z przełomu 2004/2005r., związane z tzw. "pomarańczową rewolucją". Zorganizowane protesty ukraińskiego społeczeństwa przeciwko sfałszowanym wynikom wyborów prezydenckich doprowadziły do zmiany władz w państwie. Nowy prezydent Ukrainy Wiktor Juszczenko zapowiedział wprowadzenie demokracji oraz zadeklarował chęć przystąpienia do Unii Europejskiej. Jak wskazują wyniki badań, społeczeństwo polskie deklaruje poparcie dla proeuropejskiego kierunku ukraińskiej polityki i w znacznej większości popiera wejście tego kraju do Wspólnoty.

Rozszerzenie Unii o Ukrainę popierają też w dużej mierze mieszkańcy Litwy (70%), Cypru (69%) i Słowenii (68%). Najmniej zwolenników tej idei jest natomiast w Austrii (18%), Niemczech (30%) i Luksemburgu (38%). Generalnie mniejsze poparcie dla Ukrainy występuje w "starych" państwach Unii (41%), większe natomiast w "nowych" (66%). Niemniej jednak, według ostatnich wyników badań w sprawie członkostwa Ukrainy przeprowadzonych jesienią 2002r, poparcie w "starych" krajach Unii zwiększyło się od tego czasu o 9 punktów procentowych.

Polacy są najmniej przychylni przyjęciu do Unii Turcji. Należy jednak zauważyć, że na tle wszystkich państw członkowskich w Polsce jest najniższy odsetek osób przeciwnych temu planowi (31%), popiera go natomiast 54%. Trudno jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, jakimi względami kierują się osoby przeciwnie przystąpieniu Turcji do Unii. Można jednak przypuszczać, że w największym stopniu chodzi o różnice kulturowe oraz ekonomiczne między Turcją a Polską, nie zaś o względy bezpieczeństwa, historyczne, czy geograficzne.

W większości Polacy zgadzają się z tezą, że Turcja pod względem geograficznym (74%)³⁵ oraz z uwagi na historię (68%)³⁶ należy częściowo do Europy. Połowa Polaków (50%)³⁷ uważa ponadto, że przystąpienie Turcji do Unii wzmocni bezpieczeństwo w regionie, 57% jest zdania, że wzmocni ono również wzajemne zrozumienie europejskich oraz muzułmańskich wartości.

Względna większość Polaków (43%)³⁸ uważa jednak, że różnice kulturowe pomiędzy Turcją a państwami członkowskimi Unii są zbyt duże by pozwolić na przyszłą akcesję tego państwa. Większość jest też zdania, że aby Turcja mogła za około dziesięć lat przystąpić

³⁴ Pyt. B2.1. Jest Pan(i) za czy przeciw przyjęciu w przyszłości do Unii Europejskiej następujących państw...? (Rotuj)

³⁵ Pyt. QB.3.1.Czy zgadza się Pan(i) z tezą, że Turcja pod względem geograficznym należy częściowo do Europy?

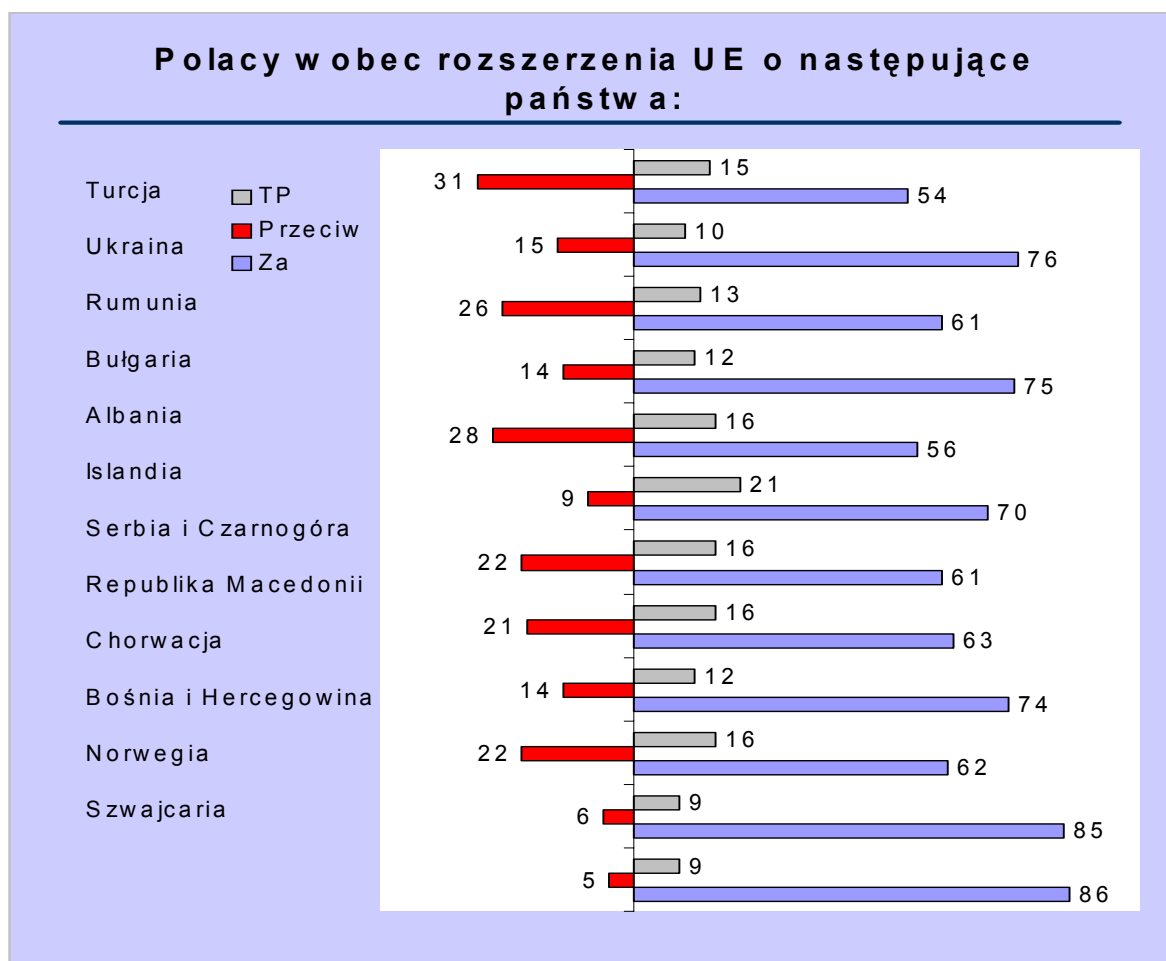
³⁶ Pyt. QB.3.2.Czy zgadza się Pan(i) z tezą, że Turcja ze względów historycznych należy częściowo do Europy?

³⁷ Pyt. QB.3.3.Czy zgadza się Pan(i) z tezą, że akcesja Turcji do Unii wzmocni bezpieczeństwo w tym regionie?

³⁸ Pyt. QB.3.5.Czy zgadza się Pan(i) z tezą, że różnice kulturowe pomiędzy państwami Unii a Turcją są zbyt duże by pozwolić na akcesję tego kraju?

do Unii musi w znacznym stopniu poprawić stan swojej gospodarki (80%)³⁹ oraz systematycznie respektować prawa człowieka (86%)⁴⁰.

Przyjęcie Turcji do Unii w nieco większym stopniu wspierają w Polsce mężczyźni niż kobiety (odpowiednio 58% i 50%). Ponadto państwo to ma najwięcej zwolenników wśród ludzi młodych (15-24)- 67% i z wyższym wykształceniem (69%), najmniej natomiast wśród osób starszych (55+)- 46% i z wykształceniem podstawowym (45%).

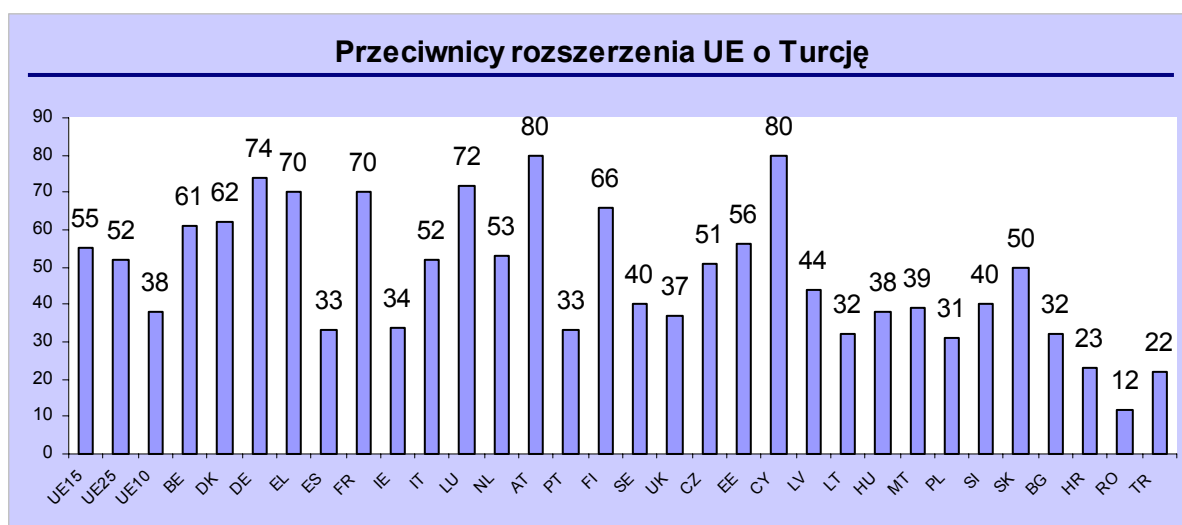
W skali całej Unii najwięcej zwolenników w kontekście przystąpienia do Wspólnoty mają kraje należące obecnie do EFTA, czyli Norwegia i Szwajcaria (po 78%), na drugim miejscu Islandia (70%). Zdecydowanie mniejszym poparciem cieszą się pozostałe w kolejności państwa, takie jak Chorwacja i Bułgaria. Za ledwie co drugi mieszkaniec Unii (odpowiednio 52% i 50%) wspiera plan przyjęcia Chorwacji i Bułgarii do Wspólnoty.

Największy sprzeciw w Unii wzbudza plan przyjęcia Turcji. Przeciwko jest 52% mieszkańców Wspólnoty. W porównaniu z ostatnimi wynikami badań z jesieni 2002r. w

³⁹ Pyt. QB.3.9.Czy zgadza się Pan(i) z tezą, że aby Turcja mogła za około 10 lat przystąpić do Unii musi w znacznym stopniu poprawić stan swojej gospodarki?

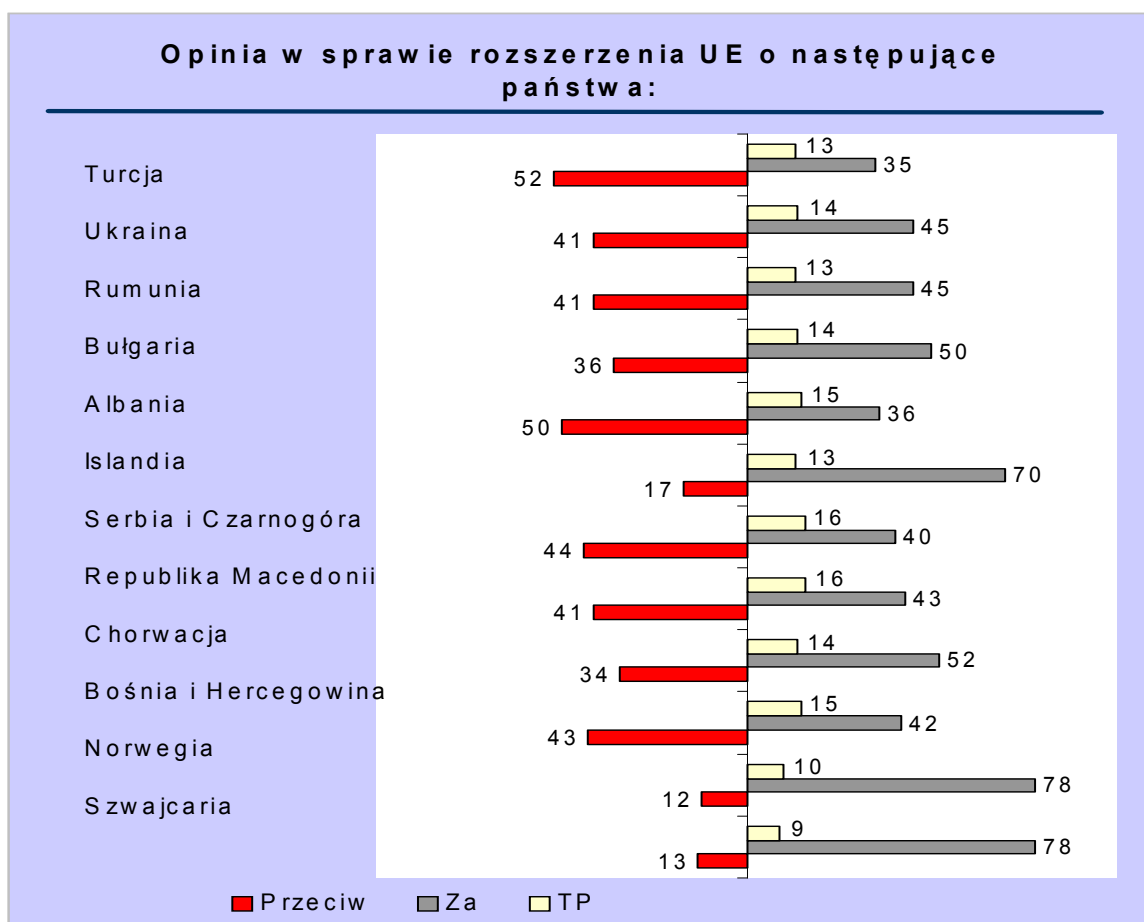
⁴⁰ Pyt. QB.3.8.Czy zgadza się Pan(i) z tezą, że aby Turcja mogła za około 10 lat przystąpić do Unii musi systematycznie respektować prawa człowieka?

sprawie przyszłego członkostwa Turcji można zaobserwować trzypunktowy wzrost zarówno zwolenników, jak i przeciwników przyjęcia tego państwa do Unii. Spadł natomiast (o 6 punktów) odsetek osób deklarujących niezdecydowanie w tej sprawie. Powyższa polaryzacja poglądów jest prawdopodobnie efektem ożywienia w ostatnich latach debaty na temat przystąpienia Turcji do Unii Europejskiej. W grudniu 2004r. państwa członkowskie Unii zdecydowały, że 3 października 2005r. otwarte zostaną negocjacje akcesyjne z Turcją. Decyzja ta wzbudziła wiele kontrowersji gdyż rozpoczęte negocjacje z założenia prowadzą do pełnego członkostwa. Wiele osób jest tymczasem przeciwnych przyjęciu Turcji lub popiera ideę nadania stosunkom Unia-Turcja statusu tzw. *uprzywilejowanego partnerstwa*.

Mieszkańcy Unii w mniejszym stopniu niż Polacy są przekonani, że Turcja pod względem geograficznym oraz z uwagi na swą historię należy częściowo do Europy. Zdanie to podziela odpowiednio 55% i 42% osób. Mniej jest też osób przekonanych, że przystąpienie Turcji do Unii wzmocni bezpieczeństwo w regionie (38%) oraz poprawi wzajemne zrozumienie europejskich i muzułmańskich wartości (41%). Więcej natomiast osób (54%) jest zdania, że różnice kulturowe pomiędzy Turcją a państwami członkowskimi są zbyt duże by pozwolić na akcesję tego państwa.

Najwięcej przeciwników przyjęcia Turcji do Unii jest w Austrii (80%, +24 punkty w stosunku do jesieni 2002r.), Niemczech (74%, +20 punktów) i Luksemburgu (72%, +14 punktów). Najwięcej zwolenników jest natomiast w Polsce (54%), w Słowenii (53%) i na Węgrzech (51%).

7. Poparcie dla polityk wspólnotowych

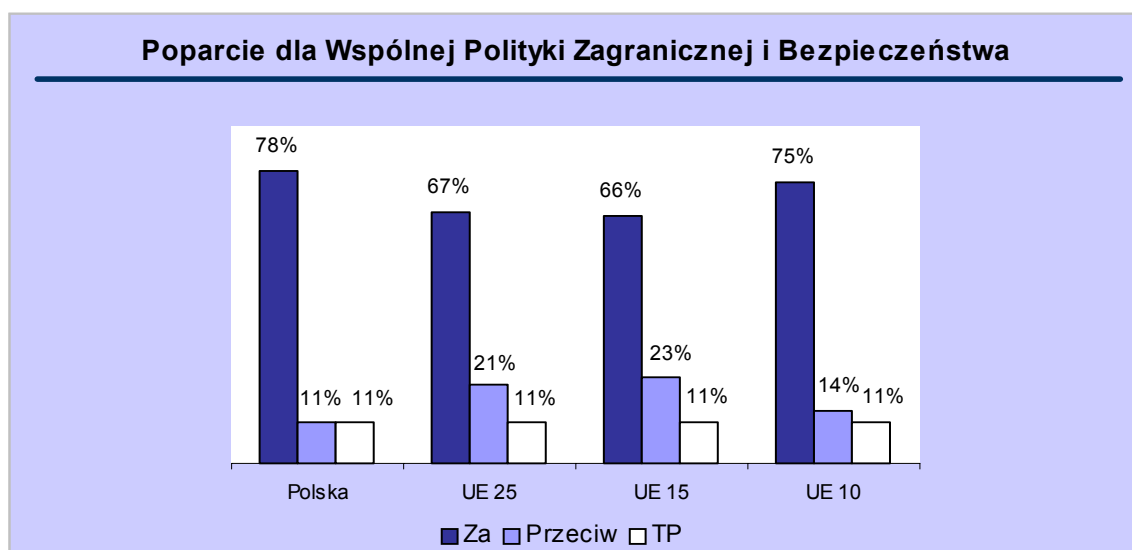
W Unii Europejskiej, oprócz współpracy gospodarczej w ramach rynku wewnętrznego, rozwijane jest też współdziałanie w wielu innych dziedzinach, jak polityka zagraniczna, monetarna i obronna. Rozdział ten przedstawia analizę poparcia Polaków oraz mieszkańców innych państw dla powyższych inicjatyw.

7.1. Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa

-Polacy zdecydowanie popierają Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa-

W porównaniu z wiosną 2004r. nastąpił wzrost (o 8 punktów) odsetka Polaków popierających Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa (WPZiB). Obecnie wynosi on 78%⁴¹ i jest najwyższy od wiosny 2003r. Wynikać to może z faktu, iż powiększona do liczby 25 państw Unia może mieć według Polaków w przyszłości większe niż dotychczas kłopoty z efektywnym formułowaniem oraz wyrażaniem swojego stanowiska w sprawach międzynarodowych. Dobrze rozwinięta oraz sprawnie funkcjonująca WPZiB może tym samym poprawić skuteczność działania Unii Europejskiej na forum międzynarodowym. Jest to szczególnie ważne w obliczu sytuacji kryzysowych wymagających szybkich i zdecydowanych działań.

Podobne stanowisko zajmują mieszkańcy wszystkich państw członkowskich. Ponad dwie trzecie (67%) popiera WPZiB. Ponadto, jeśli porównamy "stare" i "nowe" państwa członkowskie, to widać, że te drugie są bardziej przychylne WPZiB. Najwięcej zwolenników tej polityki jest na Cyprze (88%), Słowenii (84%) i w Polsce (78%). Najmniej natomiast w Wielkiej Brytanii (44%), Szwecji (46%), i Malcie (51%).

⁴¹ Pyt. A28. Czy jest Pan(i) za, czy przeciw Wspólnej Polityce Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej wobec innych państw?

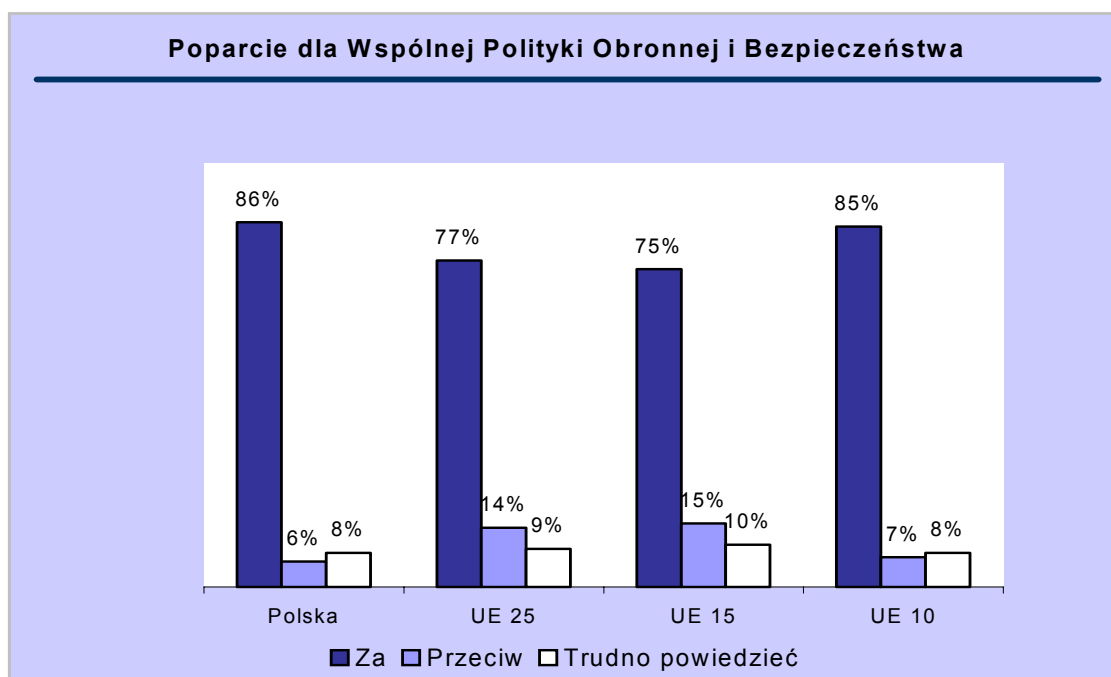
7.2. Wspólna Polityka Obronna i Bezpieczeństwa

-Zdecydowana większość Polaków popiera Wspólną Politykę Obronną i Bezpieczeństwa-

Niemal dziewięć na dziesięć osób w Polsce (86%)⁴² popiera Wspólną Politykę Obronną i Bezpieczeństwa (WPOiB). Również w przypadku tej polityki nastąpił znaczny wzrost poparcia (rok temu - wiosną 2004r. 79% osób było za). Biorąc pod uwagę dynamikę zmian, można zauważyć, że osiągnięty wiosną tego roku wynik jest najwyższy od wiosny 2003r.

Decydujące znaczenie wydaje się mieć dla Polaków wzrost zagrożenia terroryzmem międzynarodowym. W ostatnich latach mieliśmy do czynienia z kilkoma zorganizowanymi na dużą skalę atakami terrorystycznymi. Niepokojący dla Polaków może być fakt, że jeden z największych miał miejsce w 2004r. w Hiszpanii- czyli w jednym z krajów członkowskich. Pojawienie się aktów terroru w państwach Unii potęguje wśród Polaków poparcie dla dalszego pogłębiania współpracy między państwami członkowskimi w dziedzinie obronnej i bezpieczeństwa.

Podobne tendencje występują w całej Unii Europejskiej. Zdecydowana część jej mieszkańców popiera WPOiB (77%). Najwięcej zwolenników jest na Cyprze (94%), Słowenii (90%), Belgii (89%) i Luksemburgu (87%), czyli w małych państwach Unii.

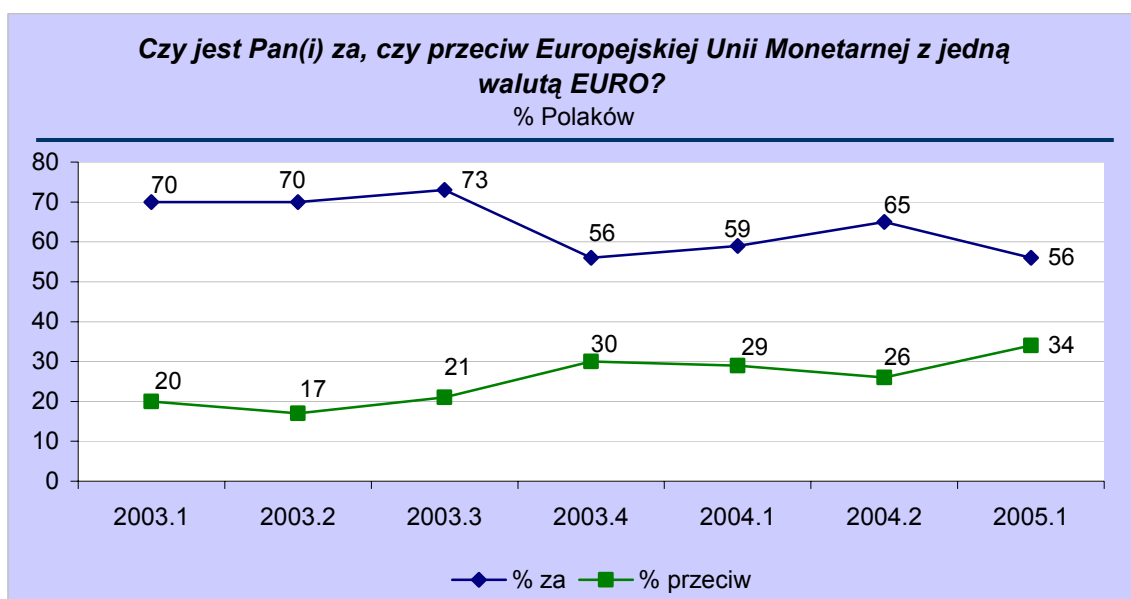

⁴² Pyt. A28.3. Czy jest Pan(i) za, czy przeciw Wspólnej Polityce Obronnej i Bezpieczeństwa pomiędzy państwami członkowskimi?

7.3. Poparcie dla Europejskiej Unii Monetarnej

-Większość Polaków popiera Europejską Unię Monetarną i wspólną walutę EURO-

Większość Polaków (56%)⁴³, choć już nie tak znacząca jak w przypadku WPZiB czy WPOiB, popiera Europejską Unię Monetarną (EUM) wraz z Euro (przeciw jest 34%). W stosunku do jesieni 2004r. nastąpił w przypadku tej polityki spadek (o 9 punktów) poparcia wśród Polaków. Obecny poziom aprobaty dla EUM jest równy najniższemu, jaki od 2003r. został zanotowany w Polsce.

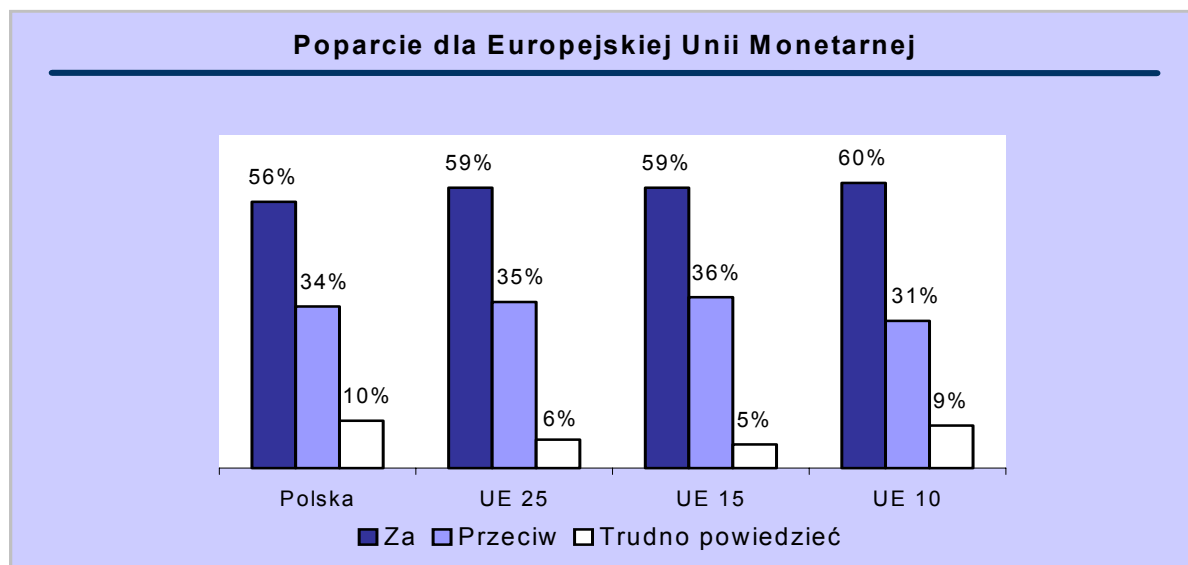
„Ochłodzenie” w ostatnim czasie postaw wobec EUM (patrz powyższy wykres) wynikać może z faktu, iż Polacy obawiają się, że kłopoty państw członkowskich ze sprostaniem kryteriom konwergencji, w szczególności w dziedzinie deficytu budżetowego, mogą w przyszłości dotknąć również ich kraj. Nagłośniona przez media sytuacja Niemiec i Francji, wobec których Komisja wszczęła w 2003r. specjalną procedurę przewidującą wysoką karę w przypadku braku redukcji deficytu do 3% PKB, wzmogła falę krytyki zasad działania unijnej polityki monetarnej oraz spadek jej poparcia w krajach członkowskich (z 66% wiosną 2003r. do 59% wiosną 2005r.). Wydaje się, że krytyka ta może mieć wpływ również na postawy Polaków.

Sceptyczne nastawienie Polaków wobec EMU wzrasta ponadto w wyniku obaw przed wprowadzeniem EURO (wzrost o 14 punktów odsetka przeciwników EMU w stosunku do pierwszego kwartału 2003r.). Polacy obawiają się tu przede wszystkim wzrostu inflacji. Nie można wykluczyć, że poziom sceptycyzmu polskiego społeczeństwa wobec Europejskiej Unii Monetarniej będzie w przyszłości ulegał znacznym wahaniom.

⁴³ Pyt. A28.1. Czy jest Pan(i) za, czy przeciw Europejskiej Unii Monetarniej z jedną walutą EURO?

Niższe niż w przypadku innych polityk wspólnotowych poparcie Polaków dla EUM może być również spowodowane niskim poziomem zaufania (40%) mieszkańców Polski do Europejskiego Banu Centralnego (w przypadku innych instytucji wspólnotowych zaufanie Polaków wynosi około 50%).

Największe poparcie dla EUM w skali Unii jest w Luksemburgu (87%), Irlandii (86%) oraz Belgii (84%). Najmniejsze natomiast w Grecji (49%), Danii (50%), na Malcie (50%) i Cyprze (53%).

Nie ma znacznej różnicy w poziomie poparcia dla EUM pomiędzy „starymi” a „nowymi” krajami członkowskimi (odpowiednio 59% i 60%). Choć jak wiadomo wszystkie spośród nowych państw są poza strefą Euro.

Wnioski

Polska od ponad roku jest członkiem Unii Europejskiej. Wyniki badań opinii Polaków na temat ich obecnej sytuacji życiowej wskazują, że w czasie, który upłynął od 1 maja 2004r., nastąpiły pozytywne zmiany. Polacy wydają się być dziś bardziej niż przed rokiem zadowoleni z poziomu życia oraz bardziej optymistyczni w odniesieniu do swej przyszłości. Oczekiwania Polaków wobec zmian w kraju mają także pozytywny charakter. Większość spodziewa się, że w ciągu nadchodzących pięciu lat poprawi się sytuacja krajowej gospodarki, środowiska naturalnego, wzrośnie jakość życia oraz lepsza będzie sytuacja w zatrudnieniu.

Ogólny wzrost zadowolenia Polaków idzie w parze z pozytywną oceną członkostwa kraju w Unii Europejskiej. Większość respondentów uważa, że przynależność do Wspólnoty to „dobra rzecz” a kraj odniósł z tego tytułu korzyści. Wysoki jest też poziom zaufania do Unii oraz instytucji wspólnotowych. U większości Polaków Unia wzbudza pozytywne skojarzenia. Przyznają oni ponadto, że w pierwszej kolejności Wspólnota oznacza dla nich swobodę podróżowania oraz wyboru miejsca zamieszkania, pracy i nauki. Dopiero na dalszym miejscu wymieniają *silniejszy głos w świecie* oraz *utrzymanie pokoju*.

Polacy w większości pozytywnie oceniają rolę, jaką Unia Europejska odgrywa w świecie. Najbardziej doceniają wkład, jaki wnosi w ochronę środowiska, walkę z terroryzmem i oraz pokój na świecie. Ponadto, większość uważa, że w ciągu minionych pięciu lat międzynarodowa rola Unii wzrosła. Nieco gorzej wypada ocena sytuacji gospodarczej Wspólnoty. Mimo, iż większość Polaków pozytywnie ocenia obecny stan unijnej gospodarki, to większość twierdzi, że funkcjonuje ona gorzej od gospodarki Stanów Zjednoczonych. Wyraźnie na niekorzyść Unii wypada również porównanie sytuacji w takich obszarach jak walka z bezrobociem, rozwój nowoczesnych technologii, badania naukowe. Większość Polaków uważa, że Stany Zjednoczone wyprzedzają Unię w tych dziedzinach. Względna większość przyznaje ponadto, że nie wierzy by Unia w ciągu najbliższych pięciu lat stała się największą potęgą gospodarczą na świecie.

Mimo iż Polacy są w większości zadowoleni z własnej sytuacji życiowej, bardzo źle oceniają obecną sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną w kraju. Najwięcej Polaków źle ocenia sytuację w zatrudnieniu oraz poziom dobrobytu. Ponadto zdecydowana większość jest zdania, że obecna sytuacja Polski jest gorsza niż innych państw członkowskich. Dotyczy to w szczególności zatrudnienia, jakości życia, poziomu dobrobytu, czy ogólnie stanu gospodarki. Zła ocena dotyczy również sytuacji politycznej w kraju. Polacy w zdecydowanej większości deklarują brak zaufania do najważniejszych instytucji państwowych takich jak sejm, rząd, czy sądownictwo. Nie ufają także partiom politycznym.

Polska wydaje się nadal pozostawać w czołówce państw, które zdecydowanie popierają rozszerzenie Unii Europejskiej. Polacy najbardziej przychylni są przyjęciu do Unii w przyszłości Szwajcarii, Norwegii oraz Ukrainy. Najmniej zwolenników ma natomiast plan przyjęcia Turcji. Należy jednak zauważyć, że na tle wszystkich państw członkowskich, właśnie w Polsce najniższy jest odsetek osób przeciwnych akcesji Turcji. Interesujące jest, że prawie dwukrotnie więcej jest przeciwników przyjęcia do Unii Europejskiej Rumunii (26%) niż Bułgarii (14%). Przeciwników przyjęcia Rumunii jest prawie tyle samo, co przeciwników akcesji Albanii (28%).

Również w przypadku polityk wspólnotowych, takich jak Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa oraz Wspólna Polityka Obronna i Bezpieczeństwa, Polacy deklarują wysokie poparcie. Wynika to prawdopodobnie z faktu, iż w Europie z roku na rok wzrasta zagrożenie terroryzmem międzynarodowym. Polacy w związku z tym opowiadają się za

wzmocnieniem współpracy właśnie w dziedzinie bezpieczeństwa, spraw międzynarodowych i obronności.

Od momentu pojawienia się idei przyjęcia przez Unię Konstytucji, wśród Polaków utrzymuje się wysoki poziom poparcia dla tego przedsięwzięcia. W momencie przeprowadzania badania, większość mieszkańców Polski była zdania, że Wspólnota powinna mieć własną konstytucję. Niepokojący jest jednak fakt, że niewielu Polaków deklaruje ogólną znajomość treści tego dokumentu. Zły stan wiedzy Polaków na temat Konstytucji Europejskiej potwierdzają wyniki testu znajomości zawartych w niej postanowień.

Niski poziom znajomości treści Konstytucji potwierdza charakterystyczną także dla innych dziedzin działania Unii prawidłowość. Polacy mają niski poziom postrzeganej oraz rzeczywistej wiedzy na temat Unii Europejskiej. Złe wypadają w testach dotyczących znajomości podstawowych faktów na jej temat, słabo też znają strukturę wydatków z budżetu unijnego. Względna większość Polaków ocenia swój stan wiedzy jako zły. Być może niski poziom wiedzy mieszkańców Polski na temat Unii wynika z faktu, że ich zdaniem właśnie telewizja, będąca w Polsce najbardziej popularnym źródłem informacji, przekazuje zbyt małą ilość informacji na temat Wspólnoty.

Wydaje się, że dialog i komunikacja z obywatelami powinny w nadchodzącym czasie skupić uwagę Unii Europejskiej. Deficyt informacji na temat Wspólnoty wśród Polaków oraz mieszkańców innych państw członkowskich utrudnia proces koniecznej reformy i dalszego rozwoju.

Brak odpowiednich kampanii informacyjnych w sprawach poddawanych pod głosowanie w referendum prowadzi w wielu przypadkach do ich odrzucenia przez społeczeństwo, a tym samym zablokowania reform. Sytuacja taka miała miejsce w Irlandii w 2002r, gdy mieszkańcy w pierwszym referendum odrzucili propozycję ratyfikacji Traktatu Nicejskiego. Również w przypadku Konstytucji Europejskiej wskazuje się na brak dostatecznej informacji oraz dezinformację jako jedne z głównych przyczyn odrzucenia propozycji przyjęcia konstytucji przez Francuzów i Holendrów.

Streszczenie

Wprowadzenie

Niniejsze streszczenie zawiera analizę opinii mieszkańców Polski w sprawie różnych aspektów funkcjonowania Unii Europejskiej oraz porównanie ich z typowymi dla mieszkańców całej Wspólnoty postawami (średnia dla UE25). Ponadto przedstawiono główne różnice w postrzeganiu i ocenie funkcjonowania Unii pomiędzy pojedynczymi państwami członkowskimi.

Dane wykorzystane w raporcie zostały zebrane pomiędzy 9 maja a 14 czerwca 2005r. Są one częścią 63.4 edycji Standardowego Eurobarometru, który publikowany jest na zlecenie Komisji Europejskiej każdego roku wiosną i jesienią.

1. Doświadczenie życia w Polsce w rok po przystąpieniu do Unii Europejskiej

Polacy są dzisiaj bardziej zadowoleni ze swojej sytuacji życiowej niż rok temu.

Wiosną 2004r. 63% mieszkańców Polski pozytywnie oceniało jakość swego życia. Wiosną 2005r. odsetek ten wzrósł o 5 punktów procentowych i wynosi obecnie 68% (niezadowolonych jest 30%). Podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej osób dobrze oceniających swoją sytuację życiową jest wśród respondentów młodych, w wieku od 15 do 24 lat (88%). Ta grupa wiekowa lepiej postrzega swoją sytuację niż osoby starsze (powyżej 55 roku życia), gdzie zadowolonych jest 60%. Jeśli weźmiemy pod uwagę preferencje poszczególnych grup zawodowych, to zauważymy, że najwięcej osób pozytywnie oceniających swoją sytuację życiową występuje wśród menedżerów (91%), studentów (91%) oraz pracowników umysłowych (82%). Najmniej zadowolonych jest natomiast wśród osób bezrobotnych (56%) i emerytów (57%).

W skali całej Unii Europejskiej, najwyższy odsetek zadowolonych z sytuacji życiowej jest w "starych" państwach członkowskich (średnio 83%). Przewodzą tu Dania (98%), Szwecja (96%), oraz Luksemburg (95%). Najwięcej osób niezadowolonych jest natomiast w Bułgarii (70%) i Rumunii (55%), krajach przygotowujących się do przystąpienia do UE. W grupie nowych państw członkowskich najwięcej niezadowolonych jest na Węgrzech (46%) oraz na Litwie (45%).

Coraz więcej Polaków uważa, że ich sytuacja życiowa jest lepsza niż pięć lat temu.

Niespełna jedna trzecia Polaków (30%) uważa, że ich obecna sytuacja życiowa uległa poprawie w porównaniu z tą sprzed pięciu lat. Odmiennego zdania jest natomiast 42% osób. Żadnej zmiany nie odczuwa 25% Polaków. Wiosną 2004r., o 9 punktów procentowych mniej Polaków niż obecnie twierdziło, że ich sytuacja jest lepsza, natomiast o 7 punktów procentowych więcej uważało, że uległa pogorszeniu.

Pozytywna ocena zmian, które nastąpiły w ciągu minionych pięciu lat przeważa wśród młodych Polaków. Zdanie to w podobnej mierze podzielają zarówno osoby w wieku od 15 do 24 lat, jak i Polacy pomiędzy 25 a 39 rokiem życia (odpowiednio 54% i 40%). Znacznie mniej zadowolonych jest w pozostałych grupach wiekowych. Gdy przyjrzymy się podziałowi na grupy zawodowe, to zauważymy, że największy odsetek zadowolonych ze zmian jest wśród studentów (52%) oraz menedżerów (48%), najmniejszy natomiast wśród rencistów (10%) i bezrobotnych (22%).

Warto podkreślić, że Polacy, którzy uważają, że członkostwo w Unii przyniosło krajowi korzyści są w większym stopniu zadowoleni z obecnej sytuacji życiowej w porównaniu z tą sprzed pięciu lat (36%) niż respondenci, którzy mają przeciwne zdanie na temat akcesji (18%).

Najwyższy w całej Unii odsetek osób, które uważają, że ich sytuacja życiowa uległa poprawie w porównaniu z tą sprzed pięciu lat, występuje w Irlandii (60%), następnie w

Szwecji (58%). Najniższy natomiast w kandydującej do członkostwa Bułgarii (16%) oraz w Portugalii (20%).

Coraz więcej Polaków optymistycznie widzi swoją przyszłą sytuację życiową, większość oczekuje pozytywnych zmian. Myśląc o przyszłości Polacy oczekują, że ich sytuacja życiowa w ciągu najbliższych pięciu lat ulegnie poprawie. Uważa tak 42% osób (odsetek równy średniej dla UE). Odmiennego zdania jest ponad dwa razy mniej respondentów (15%). Ponad jedna trzecia Polaków (38%) uważa natomiast, że ich sytuacja życiowa pozostanie bez zmian. Rok temu Polacy mieli mniej optymistyczne oczekiwania względem przyszłości. Wiosną 2004r. jedynie 33% osób oczekiwało poprawy swojej sytuacji życiowej w perspektywie pięciu lat. Natomiast 23% uważało, że sytuacja pogorszy się, 30% było zdania, że nie ulegnie zmianie.

Większość Polaków uważa ponadto, że sytuacja w różnych dziedzinach, takich jak gospodarka krajowa, gospodarka Unii Europejskiej, zatrudnienie, środowisko naturalne, czy jakość życia poprawi się za pięć lat. W każdym z wymienionych przypadków odsetek Polaków oczekujących pozytywnej zmiany przekracza 50%.

Wyższy niż w Polsce i jednocześnie najwyższy w UE odsetek osób optymistycznie nastawionych do przyszłości jest w Hiszpanii (57%). Podobna sytuacja występuje w Irlandii (55%), Wielkiej Brytanii (55%), Estonii (54%). Najwyższy odsetek osób, które w ciągu nadchodzących pięciu lat spodziewają się pogorszenia swojej sytuacji życiowej jest natomiast w Grecji (25%), Niemczech (21%), na Cyprze (19%) i na Węgrzech (19%).

Polacy nadal w znacznej większości nie ufają parlamentowi, rządowi i partiom politycznym. Zauważalna zmiana postaw wystąpiła jedynie w przypadku sądownictwa – 23% (wzrost zaufania o 7 punktów procentowych w porównaniu z jesienią 2004r). Najniższym, pięcioprocentowym, zaufaniem spośród wymienionych wyżej instytucji, cieszą się wśród Polaków partie polityczne. Nieco wyższy odsetek Polaków skłonny jest ufać parlamentowi (8%) i rządowi (11%). Brak zaufania do instytucji krajowych idzie w parze z utrzymującym się od jesieni 2002r. na poziomie ok. 60% **niezadowoleniem większości Polaków ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w kraju (67%-wiosna 2005r.)**. Przeciwnie stanowisko w tej kwestii ma jedynie 29% osób.

Sytuacja w Polsce znacznie odbiega od średniej w Unii. Jest to szczególnie widoczne w przypadku sądownictwa i parlamentu. Instytucje te cieszą się w UE odpowiednio 50% i 35% zaufaniem. Najniższe zaufanie mają we Wspólnocie, podobnie jak w Polsce partie polityczne. Sięga ono zaledwie 19%.

Większość (52%) mieszkańców Polski darzy zaufaniem Unię Europejską. Jednocześnie prawie co trzeci Polak (31%) deklaruje brak zaufania do Wspólnoty, a niemal co piąty (17%) nie potrafi określić swej opinii na ten temat. Wynik ten odbiega nieco od średniej w UE. Otóż, we wszystkich państwach członkowskich średnio 44% mieszkańców deklaruje zaufanie do Wspólnoty. Niemal taki sam odsetek badanych (43%) nie ma do niej zaufania.

Porównując zaufanie do instytucji krajowych i wspólnotowych można stwierdzić, że znacznie wyższy odsetek Polaków skłonny jest ufać tym drugim. W niemal każdym przypadku sięga on około 50%. Wyjątkiem jest Europejski Bank Centralny, gdzie wskaźnik ten wynosi 40%. Najwyższym zaufaniem spośród instytucji wspólnotowych cieszą się wśród Polaków w równej mierze (52%) Parlament Europejski i Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Nieco mniej niż połowa Polaków (49%) deklaruje swe zaufanie do Komisji Europejskiej.

2. Członkostwo w Unii Europejskiej

Ponad połowa Polaków pozytywnie ocenia członkostwo kraju w Unii Europejskiej (53%). Jedynie 8% jest przeciwnego zdania. Ponad jedna trzecia Polaków (36%) uważa, że członkostwo w UE nie jest ani „dobrą, ani złą rzeczą”.

W grupie osób zadowolonych z członkostwa przeważają osoby młode (64% osób od 15 do 24 roku życia, 59% od 25 do 39 roku życia). Najmniej zadowolonych jest natomiast wśród osób powyżej 55 roku życia (39%). Jeśli przyjrzymy się poszczególnym grupom społecznym, zauważymy, że najwięcej osób negatywnie oceniających członkostwo jest wśród emerytów (12%) i bezrobotnych (10%). Najmniej natomiast wśród studentów i pracowników umysłowych (po 3%) oraz menedżerów (4%).

Analizując dynamikę zmian postaw Polaków wobec członkostwa można zauważyć, że od jesieni 2002r. do wiosny 2004r. więcej niż 50% osób uważało, że członkostwo to „dobra rzecz”. Wyniki badania przeprowadzonego tuż przed wstąpieniem Polski do UE (luty-marzec 2004r.) pokazują chwilowe załamanie tej tendencji (42%). Zaledwie pół roku wystarczyło jednak by Polacy zmienili swe nastawienie do akcesji. Już jesienią 2004r. o osiem punktów procentowych (do 50%) wzrósł odsetek osób pozytywnie postrzegających przynależność Polski do Wspólnoty. W takiej samej proporcji spadał w tym czasie poziom osób negatywnie oceniających członkostwo (z 18% do 8%).

Również w pozostałych krajach Unii większość społeczeństwa (54%) ocenia członkostwo jako „dobrą rzecz”. Choć można tu zauważyć tendencję spadkową. Jesienią 2004r. 56% mieszkańców Unii pozytywnie oceniało członkostwo. Mniej o dwa punkty procentowe było też osób niezadowolonych (13%).

Polacy w większości uważają, że ich kraj odniósł korzyści z członkostwa w UE. Uważa tak prawie dwie trzecie osób (62%), przeciwnego zdania jest 25% Polaków. Biorąc pod uwagę badania z jesieni 2004r. widać wyraźnie, że odsetek osób oceniających, że kraj odniósł korzyści wzrósł w przeciągu ostatniego półrocza o 7 punktów procentowych. Jednocześnie nastąpił spadek liczby osób będących przeciwnego zdania (z 30% do 25%).

Korzyści z członkostwa w największej mierze doceniają ludzie młodzi (15-24)- 74% oraz osoby z wyższym wykształceniem (79%). Różnica opinii w dwu skrajnych kategoriach wiekowych (15-24 i 55+) w tym przypadku nie jest już tak duża jak w sprawie oceny czy członkostwo to „dobra czy zła rzecz”. Ponad połowa osób po 55 roku życia (52%) uważa, że kraj odniósł korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej.

W skali całej Unii największymi zwolennikami członkostwa są Irlandczycy (87%), Litwini i Luksemburczycy (po 72%). Na przeciwnym biegunie znajdują się Szwedzi (36%) i Cypryjczycy (41%).

W oczach ponad połowy Polaków (51%) Unia Europejska ma pozytywny wizerunek. Jedynie 12% myśląc o Wspólnocie ma negatywne skojarzenia. Ta pozytywna ocena wynika w dużej mierze z faktu, iż Polacy są ogólnie zadowoleni z efektów członkostwa. W podobny sposób Unia postrzegana jest przez mieszkańców innych państw członkowskich (UE25 – 46%). Najbardziej pozytywnie przez Irlandczyków (68%), najmniej przez Brytyjczyków (29%).

Polacy zapytani, co oznacza dla nich osobiście Unia Europejska, najczęściej wskazują, podobnie jak inni mieszkańcy Wspólnoty (UE25 - 52%), na swobodę podróżowania oraz wyboru miejsca nauki i pracy (64%). W drugiej kolejności wymieniają *silniejszy głos Unii Europejskiej w świecie* (32%), a następnie *utrzymanie pokoju* (30%).

Niemal wszyscy Polacy, podobnie jak mieszkańcy innych państw członkowskich Unii, deklarują przywiązanie do swojego miejsca zamieszkania: miasta lub wsi (91%), jak i do regionu (92%) czy kraju (97%). **Bardzo wysoki odsetek Polaków deklaruje również przywiązanie do Europy (83%).** Poczucie silnego przywiązania do miejsca zamieszkania nie wyklucza tym samym silnych więzi Polaków z Europą.

3. Informacja oraz wiedza na temat Unii Europejskiej

Polacy czerpią wiedzę na temat Unii Europejskiej z mediów, najczęściej z telewizji (75%). Fakt, że głównym źródłem informacji o Unii Europejskiej jest telewizja jest o tyle ważny, iż **Polacy najczęściej, czyli codziennie, sięgają do programów informacyjnych emitowanych właśnie przez telewizję (60%).** Wysoki odsetek osób (50%) przyznaje, że codziennie śledzi również radiowe programy informacyjne. Mniejsze zainteresowanie dotyczy informacji, które znaleźć można w gazetach codziennych. Jedynie 20% przyznaje, że sięga do nich każdego dnia, 19% deklaruje natomiast, że nigdy.

Opinia Polaków na temat informacji o Unii Europejskiej przekazywanych przez media jest bardzo zróżnicowana. Najgorzej Polacy oceniają telewizję. Mimo, że 46% osób uważa, że przekazuje ona odpowiednią ilość informacji, to aż 41% jest przeciwnego zdania. Nieco lepiej wypada ocena radia – tylko 32% respondentów uważa, że emituje ono zbyt małą ilość informacji o Unii. Najlepiej pod tym względem oceniana jest jednak prasa. Dwukrotnie więcej Polaków (44% w stosunku do 24%) jest zadowolonych z ilości informacji na temat Unii Europejskiej przekazywanych przez prasę.

Polacy raczej źle oceniają stan swojej wiedzy na temat Unii Europejskiej. W skali od 1 do 10, gdzie jeden oznacza brak, a dziesięć bardzo wysoki poziom wiedzy na temat Unii, 44% Polaków umiejscowiło swój stan znajomości Unii w pierwszej części skali (od 1 do 4). Górną granicę skali (od 6 do 10) wybrało natomiast 29% Polaków. Pozostali respondenci (26%) określili swoją wiedzę na 5, czyli jako średnią.

Polacy w małym stopniu, choć nieco większym niż pozostali mieszkańcy Unii, znają podstawowe fakty dotyczące zasad funkcjonowania Wspólnoty. Średnia dobrych odpowiedzi wyniosła w Polsce 54%, w Unii zaś 41%. **Polacy słabo znają strukturę wydatków budżetu Unii Europejskiej.** Ponad jedna trzecia mieszkańców Polski (36%) słusznie natomiast wskazała Wspólną Politykę Rolną (WPR) jako główny cel wydatków z budżetu. Niemniej jednak 25% mylnie uznało, że najwięcej środków wydatkowanych jest na pokrycie kosztów administracyjnych. W rzeczywistości koszty te zajmują jedną z ostatnich pod względem wielkości pozycji w strukturze wydatków Unii.

4. Unia Europejska w świecie

Zdecydowana większość Polaków pozytywnie ocenia rolę, jaką Unia Europejska odgrywa w świecie. Doceniają oni wkład Wspólnoty w ochronę środowiska (75%), walkę z terroryzmem (65%) oraz wzrost światowej gospodarki i utrzymanie pokoju na świecie (po 63%). **Ponad połowa Polaków oraz mieszkańców pozostałych krajów członkowskich (odpowiednio po 62%) uważa, że Wspólnota odgrywa obecnie większą rolę międzynarodową niż pięć lat temu.**

Większość Polaków (77%) uważa, że gospodarka Unii Europejskiej znajduje się obecnie w dobrej kondycji (odmiennego zdania jest 14%). Podobne odczucia dominują we wszystkich "nowych" państwach członkowskich, gdzie 73% mieszkańców pozytywnie ocenia stan unijnej gospodarki (17% ma przeciwną opinię). Wyraźnie mniej osób (45%) podziela tę ocenę w "starych" państwach Unii. Najwięcej osób zadowolonych ze stanu unijnej gospodarki jest w Estonii (80%) i Słowenii (78%). Najmniej natomiast w Portugalii (27%) i Francji (37%).

Polacy źle oceniają funkcjonowanie gospodarki krajowej oraz niektórych dziedzin z nią związanych. Najgorsza ich zdaniem sytuacja jest w zatrudnieniu (96%). Większość źle ocenia również poziom dobrobytu w kraju (86%) oraz ogólny stan polskiej gospodarki (78%). Większe zadowolenie niż w przypadku gospodarki krajowej można natomiast zauważyć, gdy spojrzymy na opinie Polaków na temat warunków ich życia i sytuacji finansowej. Odpowiednio 56% i 48% uważa, że są one dobre.

Według Polaków sytuacja gospodarcza w kraju jest gorsza niż w innych państwach członkowskich Unii. Zdecydowana większość jest zdania, że w Polsce zatrudnienie (91%), jakość życia (90%), gospodarka krajowa (85%), dobrobyt (86%), oraz środowisko naturalne (56%) są w gorszym stanie niż w innych państwach Unii. Jedynie polski system edukacji jest oceniany nieco mniej krytycznie (po 48%).

Polacy są w większości zadowoleni z wyników gospodarki unijnej. Mimo to uważają, że funkcjonuje ona gorzej od amerykańskiej i japońskiej. Zdanie to podzieliła odpowiednio 48% i 53% osób. Przeciwną opinię ma natomiast 13% i 14%. **Wyrażnie na korzyść Stanów Zjednoczonych wypada również porównanie sytuacji w konkretnych dziedzinach, takich jak walka z bezrobociem, rozwój nowoczesnych technologii, czy badania naukowe.** We wszystkich wziętych pod uwagę dziedzinach oprócz edukacji, Polacy dają pierwszeństwo Stanom Zjednoczonym.

Polacy uważają, że aby poprawić funkcjonowanie unijnej gospodarki należy w pierwszej kolejności położyć nacisk na poprawę warunków dla tworzenia nowych firm (50%). Zdaniem mieszkańców Unii (60%) priorytetem powinna być poprawa systemu edukacji i kształcenia zawodowego. Niemal połowa (44%) Polaków uważa, że Wspólnota nie stanie się w ciągu nadchodzących pięciu lat największą światową potęgą gospodarczą. Odmiennego zdania jest 43% mieszkańców Polski.

5. Konstytucja Europejska

Pomysł przyjęcia konstytucji od początku był popierany przez większość Polaków. Od jesieni 2002r. do wiosny 2005r. odsetek osób, które uważały, że Unia powinna przyjąć taki dokument wynosił ponad 60%. Obecnie sięga 61%. Przeciw jest natomiast 17% osób.

Gdy weźmiemy pod uwagę preferencje polityczne respondentów, to przekonamy się, że idea przyjęcia konstytucji ma najwięcej zwolenników wśród Polaków określających swe przekonania jako centrowe (66%). Najmniej natomiast wśród respondentów o przekonaniach prawicowych (58%).

Najwięcej przeciwników przyjęcia przez Unię konstytucji jest obecnie w Finlandii (41%), następnie Holandii (38%), Danii (37%) i Wielkiej Brytanii (37%). Najwięcej zwolenników jest natomiast na Węgrzech (78%), Belgii i Słowenii (po 76%) oraz Włoszech (74%).

Większość Polaków słyszała o Konstytucji Europejskiej, niewielu jednak zna jej treść. O dokumencie tym słyszało 80% Polaków (wzrost o 19 punktów procentowych w stosunku do jesieni 2004r.). Jednak jedynie 7% przyznaje, że oprócz tego zna jeszcze ogólnie jego treść. Zupełny brak znajomości Konstytucji deklaruje 13% osób- o 19 punktów procentowych mniej niż jesienią 2004r.

W grupie osób, które słyszały o Konstytucji i znają ogólnie jej treść największy odsetek stanowią osoby młode, pomiędzy 15 a 24 rokiem życia (8%), z niepełnym wyższym wykształceniem (11%), należące do kadry menedżerskiej (17%), oraz mieszkające w dużych miastach. W grupie osób deklarujących brak znajomości Konstytucji przeważają osoby starsze, po 55 roku życia (21%), z podstawowym wykształceniem (35%), renciści (20%), oraz mieszkańcy wsi (18%).

Gdy porównamy wyniki otrzymane w Polsce z danymi dotyczącymi całej Unii, to zauważymy, że we Wspólnocie jako całości więcej jest osób, które słyszały o Konstytucji i znają jej treść (o 6 punktów). Jednocześnie jednak więcej jest tu osób, które nie wiedzą nic o tym dokumencie (o 5 punktów). Mniej jest natomiast tych, którzy deklarują, że słyszeli o Konstytucji, ale niewiele wiedzą o jej treści (o 12 punktów).

Zapytani o to, do kogo mają największe zaufanie w kwestii informacji o Konstytucji Europejskiej Polacy, podobnie jak inni mieszkańcy Unii, najczęściej wskazują dziennikarzy (27%). Na drugim miejscu stawiają krewnych i znajomych (23%), a następnie instytucje wspólnotowe: Parlament Europejski i Komisję Europejską (po 13%). W najmniejszym stopniu ufają natomiast związkom zawodowym, partiom politycznym, organizacjom konsumenckim, oraz radnym (po 1%). Również do Rządu Polacy w tej sprawie mają małe zaufanie (5%).

W ciągu sześciu ostatnich miesięcy wzrosło wśród Polaków poparcie dla Konstytucji w obecnej formie. Jesienią 2004r. 43% osób deklarowało, że popiera ten dokument. Obecnie, odsetek ten wynosi 54% (przeciw jest 20% Polaków).

W skali całej Unii Europejskiej poparcie dla Konstytucji jest nieco niższe. Za wejściem w życie tego dokumentu odpowiada się 48% mieszkańców Wspólnoty, przeciw jest 28%. Najmniej zwolenników Konstytucji jest obecnie we Francji (44%), Holandii (43%). Na przeciwnym biegunie znajduje się Belgia, gdzie 71% mieszkańców opowiada się za przyjęciem Konstytucji (przeciw 20%). Następnie Niemcy (59%) i Słowacja (57%).

6. Rozszerzenie Unii Europejskiej

Polacy zdecydowanie popierają plan rozszerzenia Unii o kolejne państwa. Jedynie na Słowenii jest obecnie więcej niż w Polsce zwolenników rozszerzenia Unii (odpowiednio 79% i 76%). W skali całej Unii odsetek osób popierających przyszłe rozszerzenie jest znacznie niższy niż w Polsce i wynosi 50%. Podobna różnica występuje w przypadku liczby przeciwników tego planu. W Polsce jest ich 12% w całej Unii natomiast 38%.

Najwięcej przeciwników rozszerzenia jest w Niemczech (61%), Luksemburgu (60%, + 6 punktów w stosunku do jesieni 2004r.), Francji (58%, +7 punktów w stosunku do jesieni 2004r.- najwyższy wzrost w skali UE) i Austrii (58%, - 4 punkty).

Najwięcej zwolenników jest natomiast we wspomnianej Słowenii i Polsce oraz na Słowacji (73%), Cyprze (70%) i Litwie (69%). Wynik ten wyraźnie pokazuje różnicę poglądów na temat rozszerzenia pomiędzy "starymi" i "nowymi" państwami członkowskimi. Państwa, które zaledwie od ponad roku są w Unii, w większym stopniu niż pozostali członkowie popierają plan powiększenia Wspólnoty. Różnica ta sięga 27 punktów procentowych. W "starych" państwach za rozszerzeniem jest 45% mieszkańców, w "nowych" zaś 72% respondentów.

Najwięcej Polaków (86%) popiera przyjęcie do Unii Szwajcarii, druga w kolejności jest Norwegia (85%), a następna Ukraina (76%). Najmniej zwolenników ma w Polsce natomiast kandydatura Turcji (54%), następnie Albanii (56%), Rumunii oraz Serbii i Czarnogóry (po 61%).

W przypadku poparcia dla Szwajcarii i Norwegii nie ma wątpliwości, że Polacy kierowali się przede wszystkim poziomem rozwoju i stopniem zamożności tych krajów. Jeśli chodzi zaś o Ukrainę, decydujące znaczenie miały z pewnością wydarzenia z przełomu 2004/2005r., kiedy to na Ukrainie wybuchła tzw. "pomarańczowa rewolucja".

Polacy są najmniej przychylni przyjęciu do Unii Turcji. Należy jednak zauważyć, że na tle wszystkich państw członkowskich w Polsce jest najniższy odsetek osób przeciwnych temu poszerzeniu (31%), 54% Polaków popiera akcesję Turcji.

W skali całej Unii najwięcej zwolenników w kontekście przystąpienia do Wspólnoty mają kraje należące obecnie do EFTA, czyli Norwegia i Szwajcaria (po 78%), na drugim miejscu Islandia (70%). Zdecydowanie mniejszym poparciem cieszą się pozostałe w kolejności państwa, takie jak Chorwacja i Bułgaria, w przypadku, których zaledwie co drugi mieszkaniec Unii (odpowiednio 52% i 50%) wspiera plan ich przyjęcia do Wspólnoty.

7. Poparcie dla polityk wspólnotowych

Polacy podobnie jak inni mieszkańcy Unii (UE25 - 67%) zdecydowanie popierają Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa. W porównaniu z wiosną 2004r. nastąpił wzrost (o 8 punktów) odsetka Polaków popierających tę politykę. Obecnie wynosi on 78% i jest najwyższy od wiosny 2003r.

Zdecydowana większość Polaków oraz mieszkańców innych państw członkowskich (UE25 – 77%) popiera również Wspólną Politykę Obronną i Bezpieczeństwa. Niemal dziewięć na dziesięć osób w Polsce (86%) popiera tę politykę (przeciw jest 6%). Również w wypadku WPOiB nastąpił znaczny wzrost odsetka osób deklarujących swoją aprobatę (rok temu - wiosną 2004r. 79% osób było za). Biorąc pod uwagę dynamikę zmian postaw, można zauważyć, że obecny poziom poparcia jest najwyższy od wiosny 2003r.

Większość Polaków (56%) oraz innych mieszkańców Unii (UE25 - 59%), choć już nie tak znacząca, jak w przypadku WPZiB czy WPOiB, popiera Europejską Unię Monetarną (EUM) wraz z Euro (przeciw jest 34%). W stosunku do jesieni 2004r. nastąpił w przypadku tej polityki spadek (o 9 punktów) poparcia wśród Polaków. Obecny poziom aprobaty dla EUM jest równy najniższemu, jaki od 2003r. został zanotowany w Polsce (w pierwszym kwartale 2003r. poparcie dla EMU wynosiło 70%).

Opis próby

Między 9 maja a 14 czerwca 2005r., TNS Opinion & Social, konsorcjum utworzone pomiędzy Taylor Nelson Sofres i EOS Gallup Europe, przeprowadziło na zlecenie Dyrekcji Generalnej Prasy i Komunikacji Komisji Europejskiej, badanie opinii publicznej Eurobarometr 63.

Standardowe badanie Eurobarometr 63 obejmuje obywateli poszczególnych krajów członkowskich Unii Europejskiej w wieku od 15 lat. Sondażem objęto również dwa państwa przystępujące (Bułgaria i Rumunia), dwa państwa kandydujące (Chorwacja, Turcja), oraz północną część Cypru. W przypadku tych państw sondaż objął ludność narodową oraz obywateli Unii Europejskiej mieszkających tam i posługujących się jednym z języków narodowych tych krajów w stopniu umożliwiającym udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu. Podstawowa konstrukcja próby zastosowana we wszystkich krajach oparta jest na warstwowej próbie losowej. W każdym państwie unijnym ustalono liczbę punktów startowych losowania, proporcjonalną do liczby ludności danego kraju i do gęstości zaludnienia.

Punkty startowe wyznaczono systematycznie w każdej jednostce administracyjnej, po przeprowadzeniu warstwowania ze względu na typ jednostki i typ obszaru. W ten sposób zapewniono reprezentację całego terytorium przebadanych krajów zgodnie z EUROSTAT NUTS 2 (lub ekwiwalentnych) i zgodnie z rozmieszczeniem ludności na obszarach wielkomiejskich, miejskich i wiejskich. W każdym z wybranych punktów startowych wylosowano adres startowy. Kolejne adresy były wybierane jako n-ty adres od startowego z zastosowaniem standardowej metody random route. W każdym gospodarstwie domowym respondent był wybierany według wieku. Wszystkie wywiady były wywiadami bezpośrednimi (face-to-face). Przeprowadzono je w mieszkaniach respondentów w odpowiednim języku narodowym. Przy gromadzeniu danych korzystano z pomocy CAPI (Computer Assisted Personal Interview) w tych krajach, gdzie użycie tej techniki było możliwe.

Skrót	Kraj	Instytucja	Liczba	Czas realizacji	Liczba ludności
			Wywiadów	Zadania	15+
BE	Belgia	TNS Dimarso	1.000	10/05/200513/06/2005	8.598.982
CZ	Republika Czeska	TNS Aisa	1.083	18/05/200507/06/2005	8.571.710
DK	Dania	TNS Gallup DK	1.051	20/05/200514/06/2005	4.380.063
DE	Niemcy	TNS Infratest	1.520	14/05/200506/06/2005	64.174.295
EE	Estonia	Emor	1.001	12/05/200507/06/2005	887.094
EL	Grecja	TNS ICAP	1.000	16/05/200506/06/2005	8.674.230
ES	Hiszpania	TNS Demoscopia	1.024	12/05/200507/06/2005	35.882.820
FR	Francja	TNS Sofres	1.012	14/05/200508/06/2005	44.010.619
IE	Irlandia	TNS MRBI	1.006	09/05/200510/06/2005	3.089.775
IT	Włochy	TNS Abacus	1.004	13/05/200511/06/2005	49.208.000
CY	Republika Cypru	Synovae	505	10/05/200507/06/2005	552.213
LV	Łotwa	TNS Latvia	1.015	13/05/200508/06/2005	1.394.351
LT	Litwa	TNS Gallup Lithuania	1.003	12/05/200506/06/2005	2.803.661
LU	Luksembourg	TNS ILReS	504	10/05/200504/06/2005	367.199
HU	Węgry	TNS Hungary	1.014	16/05/200502/06/2005	8.503.379
MT	Mala	MISO	500	12/05/200506/06/2005	322.917
NL	Holandia	TNS NIPO	1.006	12/05/200507/06/2005	13.242.328
AT	Austria	Österreichisches Gallup-Institute	1.000	12/05/200507/06/2005	6.679.444
PL	Polska	TNS OBOP	1.000	14/05/200507/06/2005	31.610.437
PT	Portugalia	TNS EUROTESTE	1.005	12/05/200505/06/2005	8.080.915
SI	Słowenia	RM PLUS	1.045	13/05/200510/06/2005	1.663.869
SK	Słowacja	TNS AISA SK	1.108	18/05/200505/06/2005	4.316.438
FI	Finlandia	TNS Gallup Oy	1.024	12/05/200512/06/2005	4.279.286
SE	Szwecja	NS GALLUP	1.024	12/05/200502/06/2005	7.376.680
UK	Wielka Brytania	TNS UK	1.347	11/05/200512/06/2005	47.685.578
BG	Bułgaria	TN BBSS	1.018	17/05/200531/05/2005	6.695.512
HR	Chorwacja	Puls	1.000	10/05/200503/06/2005	3.682.826
RO	Rumunia	TNS CSOP	1.004	23/05/200503/06/2005	18.145.036
TR	Turcja	TNS PIAR	1.005	12/05/200505/06/2005	47.583.830
NC	Cypr (Pd.)	KADEM	500	13/05/200531/05/2005	157.101
Razem			29.328	09/05/200514/06/2005	442.620.588

W każdym kraju przeprowadzono porównanie uzyskanej próby z całą populacją. Dane na temat populacji uzyskano ze statystyk EUROSTATU bądź statystyk krajowych. We wszystkich krajach przeprowadzono procedurę ważenia próby stosując wagi zgodnie z rozkładami brzegowymi i łącznymi, opartymi na danych o ludności. We wszystkich krajach płeć, wiek, region statystyczny NUTS 2 i wielkość miejscowości zamieszkania zostały wprowadzone do procedury iteracyjnej. Do ważenia międzynarodowego (np. średniej UE) TNS Opinion & Social stosuje oficjalne dane o liczbie ludności, dostarczane przez EUROSTAT lub statystyki krajowe. Ilość osób przebadana w powtórnej procedurze ważenia jest podana w powyższej tablicy.

Przypominamy Czytelnikom, że wszystkie wyniki sondaży są jedynie szacunkami, których dokładność zależy od liczebności próby oraz obserwowanego rozkładu procentowego. Przy próbie około 1000 wywiadów, rzeczywiste odsetki wahają się w niżej podanych przedziałach ufności:

Obserwowane poparcie	10% lub 90%	20% lub 80%	30% lub 70%	40% lub 60%	50%
Przedziały ufności	± 1.9 punktów	± 2.5 punktów	± 2.7 punktów	± 3.0 punktów	± 3.1 punktów

Kwestionariusz

A	numer projektu TNS OBOP									
	(101-105)									
	EB63.3 A									
B	kod państwa									
	(106-107)									
	EB63.3 B									
C	centralny numer projektu									
	(108-110)									
	EB63.3 C									
D	numer wywiadu									
	(111-116)									
	EB63.3 D									
Q1	Jakiej jest Pan(i) narodowości? Proszę wskazać kraj(e), który(e) jej odpowiada(ją).									
	(MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI)									
										(117-148)
	Belgia									1,
	Dania									2,
	Niemcy									3,
	Grecja									4,
	Hiszpania									5,
	Francja									6,
	Irlandia									7,
	Włochy									8,
	Luksemburg									9,
	Holandia									10,
	Portugalia									11,
	Zjednoczone Królestwo (Wielka Brytania, Irlandia Północna)									12,
	Austria									13,
	Szwecja									14,
	Finlandia									15,
	Cypr (południowy)									16,
	Czechy									17,
	Estonia									18,
	Węgry									19,
	Łotwa									20,
	Litwa									21,
	Malta									22,
	Polska									23,
	Słowacja									24,
	Słowenia									25,
	Inne kraje									31,
	Trudno powiedzieć									32,
	EB63.3 Q1 TREND MODIFIED									
	JEŚLI "INNE" LUB "TRUDNO POWIEDZIEĆ", ZAKOŃCZ WYWIAD									

QA1	Czy spotykając się z przyjaciółmi, dyskutuje Pan(i) na tematy polityczne często, czasami czy nigdy?									
	(149)									
	często								1	
	czasami								2	
	nigdy								3	
	trudno powiedzieć								4	
	EB62.0 Q2									
QA2	Jeżeli ma Pan(i) mocno ugruntowane poglądy na jakiś temat, to czy stara się Pan(i) przekonywać do nich swoich przyjaciół, krewnych, kolegów z pracy? Czy zdarza się to...?									
	ODCZYTAJ									
	(150)									
	często								1	
	od czasu do czasu								2	
	rzadko								3	
	nigdy								4	
	trudno powiedzieć								5	
	EB62.0 Q3									
QA3	Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) bardzo zadowolony(a), raczej zadowolony(a), raczej niezadowolony(a) czy zupełnie niezadowolony(a) z życia, jakie Pan(i) prowadzi?									
	ODCZYTAJ									
	(151)									
	Bardzo zadowolony(a)								1	
	Raczej zadowolony(a)								2	
	Raczej niezadowolony(a)								3	
	Zupełnie niezadowolony(a)								4	
	Trudno powiedzieć								5	
	EB62.0 Q4									
QA4	Jakie są Pana(i) oczekiwania odnośnie najbliższych dwunastu miesięcy? Czy najbliższe dwanaście miesięcy będzie lepsze, gorsze, czy takie same, jeśli chodzi o...?									
		ODCZYTAJ	Lepsze	Gorsze	Takie same	Trudno powiedzieć				
(152)	1	Ogólnie Pana(i) życie	1	2	3	4				
(153)	2	Sytuację gospodarczą Polski	1	2	3	4				
(154)	3	Sytuację finansową Pana(i) gospodarstwa domowego	1	2	3	4				
(155)	4	Sytuację na rynku pracy w Polsce	1	2	3	4				
(156)	5	Pana(i) osobistą sytuację zawodową	1	2	3	4				
	EB62.0 Q5									
QA5	Jeśli porówna Pan(i) swoją obecną sytuację z tą sprzed pięciu lat, czy powiedział(a)by Pan(i), że sytuacja ta poprawiła się, pozostała taka sama, czy pogorszyła się?									
	(157)									
	poprawiła się								1	
	pozostała taka sama								2	
	pogorszyła się								3	
	trudno powiedzieć								4	

					(157)	
poprawiła się					1	
pozostała taka sama					2	
pogorszyła się					3	
trudno powiedzieć					4	
EB62.0 Q6						
QA6	Czy spodziewa się Pan(i), że w ciągu kolejnych pięciu lat Pana(i) osobista sytuacja poprawi się, pozostanie taka sama, czy pogorszy się?					
					(158)	
poprawi się					1	
pozostanie taka sama					2	
pogorszy się					3	
trudno powiedzieć					4	
EB62.0 Q7						
QA7	Teraz chciał(a)bym zapytać, na ile ufa Pan(i) pewnym instytucjom. O każdej z instytucji, które za chwilę odczytam, proszę powiedzieć, czy raczej jej Pan(i) ufa czy też nie?					
	(ODCZYTAJ)	RACZEJ UFAM	RACZEJ NIE UFAM	TRUDNO POWIEDZIEĆ		
(159)	1	Wymiar sprawiedliwości/polski system prawny	1	2	3	
(160)	2	Partie polityczne	1	2	3	
(161)	3	Polski rząd	1	2	3	
(162)	4	Sejm	1	2	3	
(163)	5	Unia Europejska	1	2	3	
(164)	6	Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ)	1	2	3	
EB62.0 Q10 TREND MODIFIED						
Jeszcze kilka pytań o Unii Europejskiej.						
NIE ZADAWAĆ w BG, RO, TR, HR i NC						
QA8a	Ogólnie mówiąc, czy uważa Pan(i), że polskie członkostwo w Unii Europejskiej jest ...?					
ODCZYTAJ					(165)	
czymś dobrym					1	
czymś złym					2	
ani dobrym, ani złym					3	
trudno powiedzieć					4	
EB62.0 Q11a						
QA9a	Biorąc wszystko pod uwagę, czy powiedział(a)by Pan(i), że Polska skorzystała czy też nie skorzystała z członkostwa w Unii Europejskiej?					
					(166)	
skorzystała					1	
nie skorzystała					2	
trudno powiedzieć					3	
EB62.0 Q12a						
DLA WSZYSTKICH						

EB62.0 Q12a	
DLA WSZYSTKICH	
QA10	Ogólnie rzecz biorąc, czy Unia Europejska wywołuje w Panu(i) bardzo pozytywne, raczej pozytywne, neutralne, raczej negatywne, czy też bardzo negatywne skojarzenia?
(169)	
bardzo pozytywne	1
raczej pozytywne	2
neutralne	3
raczej negatywne	4
bardzo negatywne	5
trudno powiedzieć	6
EB62.0 Q13	
QA11	Czy Pan(i) osobiście jest za czy przeciw rozwojowi Europy w kierunku unii politycznej?
(170)	
Za	1
Przeciw	2
Trudno powiedzieć	3
EB62.0 Q14	
QA12	Co Unia Europejska znaczy dla Pana(i) osobiście?
WRĘCZ KARTĘ QA12a LUB QA12b - ODCZYTAJ - MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI - ROTACJA Z GÓRY NA DÓŁ LUB Z DOŁU DO GÓRY	
(171-186)	
Pokój	1,
Dobłą koniunkturę gospodarczą	2,
Demokrację	3,
Ochronę socjalną	4,
Swobodę podróżowania, podejmowania nauki lub pracy w dowolnym miejscu w Unii Europejskiej	5,
Zróżnicowanie kulturowe	6,
Silniejszy głos w świecie	7,
Euro	8,
Bezrobocie	9,
Biurokrację	10,
Marnotrawstwo pieniędzy	11,
Utratę naszej tożsamości kulturowej	12,
Większą przestępczość	13,
Niewystarczającą kontrolę zewnętrznych granic	14,
Inne (spontanicznie)	15,
Trudno powiedzieć	16,
EB62.0 Q16	
QA13	Czy Unia Europejska wywołuje w Panu(i) osobiście uczucie?
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI)	
(187-194)	
entuzjazmu	1,
nadziei	2,

	zaufania		3,		
	obojętności		4,		
	niepokoju		5,		
	nieufności		6,		
	odrzućenia		7,		
	trudno powiedzieć		8,		
EB62.0 Q17					
NIE ZADAWAĆ W BG, RO, TR, HR i NC					
QA14a	Dla każdego z poniższych stwierdzeń proszę powiedzieć, czy raczej się Pan(i) z nim zgadza czy też nie.				
	(ODCZYTAJ)	RACZEJ SIĘ ZGADZA M	RACZEJ SIĘ NIE ZGADZA M	TRUDNO POWIEDZ IEĆ	
(195)	1	Czuję, że jestem bezpieczniejszy(a), ponieważ Polska jest członkiem Unii Europejskiej.	1	2	3
(196)	2	Czuję, że jesteśmy bardziej stabilni gospodarczo, ponieważ Polska jest członkiem Unii Europejskiej.	1	2	3
(197)	3	Czuję, że jesteśmy bardziej stabilni politycznie, ponieważ Polska jest członkiem Unii Europejskiej.	1	2	3
(198)	4	Mój głos liczy się w Unii Europejskiej.	1	2	3
(199)	5	Rozumiem, jak działa Unia Europejska.	1	2	3
(200)	6	Interesy Polski są w Unii Europejskiej dobrze uwzględniane.	1	2	3
(201)	7	W przyszłości Polska stanie się bardziej wpływowa w Unii Europejskiej.	1	2	3
(202)	8	Największe kraje mają największą władzę w Unii Europejskiej.	1	2	3
EB62.0 Q18a TREND MODIFIED					
DLA WSZYSTKICH					
QA15a	Czy Pana(i) zdaniem za pięć lat Unia Europejska będzie odgrywać ważniejszą, mniej ważną, czy taką samą rolę w Pana(i) codziennym życiu?				
QA15b	A czy CHCIAŁ(A)BY Pan(i), żeby za pięć lat Unia Europejska odgrywała ważniejszą, mniej ważną, czy taką samą rolę w Pana(i) codziennym życiu?				
	(211)	(212)			
	ODCZYTAJ	QA15a	QA15b		
		Przewidywania	Chciał(a)by		
	ważniejszą	1	1		
	mniej ważną	2	2		
	taką samą	3	3		
	trudno powiedzieć	4	4		
EB62.0 Q20a&b					
NIE ZADAWAĆ PUNKTU 10 W BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL, AT, PT i FI					

NIE ZADAWAĆ PUNKTU 10 W BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL, AT, PT i FI											
QA16	Niektórzy ludzie boją się budowania Europy, Unii Europejskiej. Przeczytam Panu(i) teraz listę obaw, jakie niektórzy mają w związku z tym procesem. W odniesieniu do każdego stwierdzenia proszę powiedzieć, czy na dzień dzisiejszy obawia się Pan(i) tego osobiście, czy też nie?										
	ODCZYTAJ					Aktualnie obawia się	Aktualnie nie obawia się	Trudno powiedzieć			
(213)	1	Utrata władzy przez małe kraje członkowskie				1	2	3			
(214)	2	Wzrost handlu narkotykami i międzynarodowej przestępczości zorganizowanej				1	2	3			
(215)	3	Coraz rzadsze używanie naszego języka				1	2	3			
(216)	4	Coraz więcej pieniędzy, jakie Polska będzie wpłacać do Unii Europejskiej				1	2	3			
(217)	5	Utrata korzyści socjalnych				1	2	3			
(218)	6	Utrata tożsamości i kultury narodowej				1	2	3			
(219)	7	Kryzys gospodarczy				1	2	3			
(220)	8	Przeniesienie miejsc pracy do innych krajów członkowskich, które mają niższe koszty produkcji				1	2	3			
(221)	9	Więcej trudności dla polskich rolników				1	2	3			
(222)	10	Koniec złotego				1	2	3			
EB62.0 Q21											
QA17											
Jak często...											
(WRĘCZ KARTĘ)											
	(ODCZYTAJ)					Codzień	Kilka razy w tygodniu	Raz lub dwa razy w tygodniu	Rzadziej	Nigdy	Trudno powiedzieć
(223)	1	ogląda Pan(i) wiadomości w telewizji				1	2	3	4	5	6
(224)	2	czyta Pan(i) wiadomości w prasie codziennej				1	2	3	4	5	6
(225)	3	słucha wiadomości w radiu				1	2	3	4	5	6
EB55.1 Q11											
QA18	Używając tej skali od 1 do 10, gdzie "1" oznacza "nie wiem nic", a "10" oznacza "wiem bardzo dużo", proszę powiedzieć, ile - w swoim odczuciu - wie Pan(i) o Unii Europejskiej, jej polityce i instytucjach?										
(WRĘCZ KARTĘ ZE SKALĄ)											
(226-227)											
NIE WIEM NIC					WIEM BARDZO DUŻO						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

EB62.0 Q22						
QA19	Kiedy poszukuje Pan(i) informacji o Unii Europejskiej, jej polityce, instytucjach, z których z następujących źródeł Pan(i) korzysta? Z których jeszcze?					
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI)						
						(228-239)
	Spotkania		1,			
	Dyskusje z krewnymi, przyjaciółmi, kolegami		2,			
	Gazety codzienne		3,			
	Inne gazety, czasopisma		4,			
	Telewizja		5,			
	Radio		6,			
	Internet		7,			
	Książki, broszury, ulotki informacyjne		8,			
	Inne (SPONTANICZNIE)		9,			
	Nigdy nie poszukuję takich informacji, nie jestem zainteresowany(a) (SPONTANICZNIE)		10,			
	Telefon		11,			
	Trudno powiedzieć		12,			
EB62.0 Q23 TREND MODIFIED						
QA20a	Ogólnie rzecz biorąc, czy uważa Pan(i), że polska(ie) ... mówi(a) o Unii Europejskiej zbyt dużo, tyle ile trzeba czy też zbyt mało?					
(JEDNA ODPOWIEDŹ W WIERSZU)						
	(ODCZYTAJ)		zbyt dużo	tyle, ile trzeba	zbyt mało	trudno powiedzieć
(240)	1	stacje telewizyjne	1	2	3	4
(241)	2	stacje radiowe	1	2	3	4
(242)	3	prasa	1	2	3	4
EB62.0 Q25 TREND MODIFIED						
QA20b	A czy myśli Pan(i), że polska(ie) ... przedstawia(ją) Unię Europejską zbyt pozytywnie, obiektywnie czy zbyt negatywnie?					
(JEDNA ODPOWIEDŹ W WIERSZU)						
	(ODCZYTAJ)		zbyt pozytywnie	obiektywnie	zbyt negatywnie	Trudno powiedzieć
(243)	1	stacje telewizyjne	1	2	3	4
(244)	2	stacje radiowe	1	2	3	4
(245)	3	prasa	1	2	3	4
EB62.0 Q26 TREND MODIFIED						
QA21	Czy kiedykolwiek słyszał(a) Pan(i) o...?					

		(ODCZYTAJ)	TAK	NIE	TRUDNO POWIEDZ IEĆ
(246)	1	Parlamencie Europejskim	1	2	3
(247)	2	Komisji Europejskiej	1	2	3
(248)	3	Radzie Unii Europejskiej	1	2	3
(249)	4	Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich	1	2	3
(250)	5	Europejskim Banku Centralnym	1	2	3
EB62.0 Q27 TREND MODIFIED					
QA22	O każdej z następujących instytucji europejskich, proszę powiedzieć, czy uważa Pan(i), że odgrywa ona ważną rolę czy też nie w życiu Unii Europejskiej?				
		(ODCZYTAJ)	WAŻNĄ	NIEWAŻNĄ	TRUDNO POWIEDZ IEĆ
(251)	1	Parlament Europejski	1	2	3
(252)	2	Komisja Europejska	1	2	3
(253)	3	Rada Unii Europejskiej	1	2	3
(254)	4	Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich	1	2	3
(255)	5	Europejski Bank Centralny	1	2	3
EB62.0 Q28 TREND MODIFIED					
QA23	Proszę powiedzieć o każdej z tych instytucji, czy raczej jej Pan(i) ufa, czy raczej jej Pan(i) nie ufa?				
		(ODCZYTAJ)	RACZEJ UFAM	RACZEJ NIE UFAM	TRUDNO POWIEDZ IEĆ
(256)	1	Parlament Europejski	1	2	3
(257)	2	Komisja Europejska	1	2	3
(258)	3	Rada Unii Europejskiej	1	2	3
(259)	4	Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich	1	2	3
(260)	5	Europejski Bank Centralny	1	2	3
EB62.0 Q29 TREND MODIFIED					
QA24	O każdym z poniższych stwierdzeń dotyczących Unii Europejskiej proszę powiedzieć, czy Pana(i) zdaniem jest ono prawdziwe czy fałszywe?				
		(ODCZYTAJ)	PRAWDZIWE	FAŁSZYWE	TRUDNO POWIEDZ IEĆ

(261)	1	Unia Europejska składa się obecnie z 15 państw członkowskich.	1	2	3	
(262)	2	Deputowani do Parlamentu Europejskiego są wybierani bezpośrednio przez obywateli Unii Europejskiej.	1	2	3	
(263)	3	Unia Europejska ma swój własny hymn.	1	2	3	
(264)	4	Ostatnie wybory do Parlamentu Europejskiego odbyły się w czerwcu 2002 roku.	1	2	3	
EB62.0 Q30 TREND MODIFIED						
PYTANIE DLA WSZYSTKICH						
QA26	Jakie są Pana(i) zdaniem dwa najważniejsze problemy, wobec których stoi teraz Polska?					
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - MAKSYMALNIE DWIE ODPOWIEDZI)						
(269-284)						
		Przestępczość	1,			
		Transport publiczny	2,			
		Sytuacja gospodarcza	3,			
		Wzrost cen/inflacja	4,			
		Opodatkowanie	5,			
		Bezrobocie	6,			
		Terroryzm	7,			
		Obronność/Polityka międzynarodowa	8,			
		Budownictwo mieszkaniowe	9,			
		Imigracja	10,			
		Służba zdrowia	11,			
		Szkolnictwo	12,			
		Emerytury	13,			
		Ochrona środowiska	14,			
		Inne (spontanicznie)	15,			
		Trudno powiedzieć	16,			
EB62.0 Q33						
QA27	Proszę powiedzieć, czy Pana(i) zdaniem Unia Europejska odgrywa pozytywną rolę, negatywną rolę, czy też nie odgrywa ani pozytywnej, ani negatywnej roli dla każdej z następujących dziedzin w Polsce?					
		(ODCZYTAJ)	POZYTY WNA ROLA	NEGATY WNA ROLA	ANI POZYTY WNA, ANI NEGATY WNA ROLA	TRUDNO POWIEDZ IEĆ
(285)	1	walka z przestępczością	1	2	3	4
(286)	2	transport publiczny	1	2	3	4
(287)	3	sytuacja gospodarcza	1	2	3	4
(288)	4	wzrost cen/inflacja	1	2	3	4
(289)	5	opodatkowanie	1	2	3	4
(290)	6	walka z bezrobociem	1	2	3	4
(291)	7	walka z terroryzmem	1	2	3	4
(292)	8	obronność i polityka zagraniczna	1	2	3	4
(293)	9	budownictwo mieszkaniowe	1	2	3	4
(294)	10	imigracja	1	2	3	4

(295)	11	system opieki zdrowotnej	1	2	3	4
(296)	12	szkolnictwo	1	2	3	4
(297)	13	emerytury	1	2	3	4
(298)	14	ochrona środowiska	1	2	3	4
EB62.0 Q34 TREND MODIFIED						
QA28	Jaka jest Pana(i) opinia na temat każdego z poniższych stwierdzeń? Dla każdego stwierdzenia proszę powiedzieć, czy jest Pan(i) za czy przeciw.					
		(ODCZYTAJ ZMIENIAJĄC KOLEJNOŚĆ)	ZA	PRZECIW	TRUDNO POWIEDZIEĆ	
(299)	1	Europejska Unia Monetarna z jedną walutą - euro	1	2	3	
	2	Wspólna polityka międzynarodowa państw członkowskich Unii Europejskiej wobec innych krajów	1	2	3	
(300)	3	Wspólna polityka obronna i bezpieczeństwa państw członkowskich Unii Europejskiej	1	2	3	
(301)	4	Dalsze rozszerzenie Unii Europejskiej poprzez przyłączenie innych krajów w przyszłych latach	1	2	3	
(302)	5	Konstytucja dla Unii Europejskiej	1	2	3	
(303)	6	Tempo budowania Europy szybsze w jednej grupie krajów niż w innych krajach	1	2	3	
(304)	7	Nauczanie dzieci w szkołach o tym, w jaki sposób funkcjonują instytucje Unii Europejskiej	1	2	3	
(305)						
EB62.0 Q36 TREND MODIFIED						
QA29	Z poniższej listy działań proszę wybrać trzy najważniejsze, którymi - Pana(i) zdaniem - Unia Europejska powinna zająć się w pierwszej kolejności?					
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - MAKSYMALNIE TRZY ODPOWIEDZI)						
(306-323)						
		Powitanie nowych krajów członkowskich	1,			
		Stawianie się bliższą obywatelom Europy poprzez dostarczanie im większej ilości informacji na temat Unii Europejskiej, jej polityki, instytucji	2,			
		Pomyślnie wprowadzenie wspólnej waluty europejskiej - euro	3,			
		Walka z biedą oraz wykluczeniem społecznym	4,			
		Ochrona środowiska	5,			
		Zagwarantowanie odpowiedniej jakości produktów spożywczych	6,			
		Ochrona konsumentów oraz zagwarantowanie odpowiedniej jakości innych produktów	7,			
		Walka z bezrobociem	8,			
		Reformowanie instytucji Unii Europejskiej oraz sposobu, w jaki funkcjonują	9,			
		Walka ze zorganizowaną przestępczością oraz handlem narkotykami	10,			
		Wzmacnianie politycznego i dyplomatycznego znaczenia Unii Europejskiej w świecie	11,			
		Utrzymywanie pokoju i bezpieczeństwa w Europie	12,			
		Gwarantowanie praw jednostek oraz poszanowania zasad demokracji w Europie	13,			
		Walka z terroryzmem	14,			
		Walka z nielegalną imigracją	15,			
		Inne (spontanicznie)	16,			
		Żadne z nich (SPONTANICZNIE)	17,			
		Trudno powiedzieć	18,			
EB62.0 Q37						

QA30	Z którym z następujących dwóch stwierdzeń zgadza się Pan(i) w większym stopniu?			
(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)				
				(324)
	Ze względu na swoje cele polityczne Unia Europejska powinna dysponować większymi środkami finansowymi	1		
	Cele polityczne Unii Europejskiej nie uzasadniają zwiększenia budżetu Unii	2		
	Trudno powiedzieć	3		
EB63.4 NEW				
QA31	Na jaki cel spośród następujących wydawanych jest Pana(i) zdaniem najwięcej pieniędzy z budżetu Unii Europejskiej?			
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)				
				(325)
	Zatrudnienie i sprawy socjalne	1		
	Rolnictwo	2		
	Badania naukowe	3		
	Pomoc dla regionów	4		
	Polityka zagraniczna i pomoc dla krajów spoza Unii Europejskiej	5		
	Koszty administracji i personelu, budynki	6		
	Inne (SPONTANICZNIE)	7		
	Trudno powiedzieć	8		
EB62.0 Q38				
QA32	Unia Europejska ma już Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa oraz Europejską Politykę Bezpieczeństwa i Obrony. Obecnie trwa debata na temat tego, jak daleko powinny być one rozwinięte. Czy raczej się Pan(i) zgadza czy raczej nie zgadza z każdym z poniższych stwierdzeń?			
	ODCZYTAJ ZMIENIAJĄC KOLEJNOŚĆ	RACZEJ SIĘ ZGADZA M	RACZEJ SIĘ NIE ZGADZA M	TRUDNO POWIEDZ IEĆ
(326)	1 Unia Europejska powinna mieć siły szybkiego reagowania, które mogą być szybko wysłane w miejsce konfliktu, w momencie gdy pojawia się międzynarodowy kryzys.	1	2	3
(327)	2 Kiedy pojawia się międzynarodowy kryzys, państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny zgodzić się na wspólne stanowisko.	1	2	3

(328)	3	Unia Europejska powinna mieć własnego Ministra Spraw Zagranicznych, który mógłby być rzecznikiem wspólnego stanowiska Unii Europejskiej.	1	2	3	
(329)	4	Unia Europejska powinna zasiadać w Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych.	1	2	3	
(330)	5	Polityka zagraniczna Unii Europejskiej powinna być niezależna od polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych.	1	2	3	
(331)	6	Unia Europejska powinna pracować nad zagwarantowaniem praw człowieka na całym świecie, nawet jeśli jest to wbrew życzeniom niektórych innych krajów.	1	2	3	
(332)	7	Unia Europejska powinna mieć wspólną politykę imigracyjną wobec osób spoza Unii Europejskiej.	1	2	3	
(333)	8	Unia Europejska powinna mieć wspólną politykę azylu wobec starających się o azyl.	1	2	3	
EB62.0 Q39 TREND MODIFIED						
QA33a Czy Pana(i) zdaniem Stany Zjednoczone mają tendencję do odgrywania pozytywnej, negatywnej, czy też ani pozytywnej, ani negatywnej roli, jeśli chodzi o:						
		ODCZYTAJ	POZYTY WNEJ	NEGATY WNEJ	ANI POZYTY WNEJ, ANI NEGATY WNEJ	TRUDNO POWIEDZ IEĆ
(334)	1	Pokój na świecie	1	2	3	4
(335)	2	Walkę z terroryzmem	1	2	3	4
(336)	3	Wzrost gospodarczy na świecie	1	2	3	4
(337)	4	Walkę z ubóstwem na świecie	1	2	3	4
(338)	5	Ochronę środowiska	1	2	3	4
EB62.0 Q41						
QA33b Czy Pana(i) zdaniem Unia Europejska ma tendencję do odgrywania pozytywnej, negatywnej, czy też ani pozytywnej, ani negatywnej roli, jeśli chodzi o:						
		ODCZYTAJ	POZYTY WNEJ	NEGATY WNEJ	ANI POZYTY WNEJ, ANI NEGATY WNEJ	TRUDNO POWIEDZ IEĆ
(339)	1	Pokój na świecie	1	2	3	4
(340)	2	Walkę z terroryzmem	1	2	3	4
(341)	3	Wzrost gospodarczy na świecie	1	2	3	4
(342)	4	Walkę z ubóstwem na świecie	1	2	3	4
(343)	5	Ochronę środowiska	1	2	3	4

EB62.0 Q42							
QA33c	A ogólnie rzecz biorąc, czy w porównaniu do sytuacji sprzed pięciu lat międzynarodowa rola Unii Europejskiej ...?						
(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)							
							(344)
zwiększyła się							1
zmniejszyła się							2
nie zmieniła się							3
trudno powiedzieć							4
EB63.4 NEW							
QA34a	Ogólnie rzecz biorąc, czy jest Pan(i) bardzo zadowolony(a), raczej zadowolony(a), raczej niezadowolony(a) czy w ogóle niezadowolony(a) ze sposobu funkcjonowania demokracji w Polsce?						
QA34b	A jeśli chodzi o funkcjonowanie demokracji w Unii Europejskiej?						
(WRĘCZ KARTĘ ZE SKALĄ - JEDNA ODPOWIEDŹ W KOLUMNIE)							
				(345)	(346)		
ODCZYTAJ				QA34a w Polsce	QA34b w Unii Europejskiej		
bardzo zadowolony(a)				1	1		
raczej zadowolony(a)				2	2		
raczej niezadowolony(a)				3	3		
w ogóle niezadowolony(a)				4	4		
trudno powiedzieć				5	5		
EB62.0 Q44a&b							
QA35	Ludzie mogą w różnym stopniu czuć się związani ze swoimi miastami lub wsiami, ze swoim regionem, ze swoim krajem lub z Europą. Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) czuje się związany(a)...						
(WRĘCZ KARTĘ ZE SKALĄ)							
		ODCZYTAJ	bardzo związany(a)	raczej związany(a)	raczej niezwiązany(a)	w ogóle niezwiązany(a)	trudno powiedzieć
(347)	1	ze swoim miastem/miasteczkiem/książką	1	2	3	4	5
(348)	2	ze swoim regionem	1	2	3	4	5
(349)	3	z Polską	1	2	3	4	5
(350)	4	z Europą	1	2	3	4	5
EB62.0 Q47							
QA36	Proszę powiedzieć, czy każde z następujących pojęć kojarzy się Panu(i) z czymś bardzo pozytywnym, raczej pozytywnym, raczej negatywnym czy bardzo negatywnym.						

(WRĘCZ KARTĘ ZE SKALĄ - ROTACJA)							
			Bardzo pozytywne	Raczej pozytywne	Raczej negatywne	Bardzo negatywne	Trudno powiedzieć
(351)	1	Firma	1	2	3	4	5
(352)	2	Monopol	1	2	3	4	5
(353)	3	Konkurencyjność	1	2	3	4	5
(354)	4	Zabezpieczenie społeczne	1	2	3	4	5
(355)	5	Wolny handel	1	2	3	4	5
(356)	6	Protekcjonizm	1	2	3	4	5
(357)	7	Globalizacja	1	2	3	4	5
(358)	8	Usługi publiczne (np. służba zdrowia, oświata itp.)	1	2	3	4	5
(359)	9	Związek zawodowy	1	2	3	4	5
(360)	10	Reformy	1	2	3	4	5
EB63.4 NEW							
Przejdźmy teraz do innego tematu							
QB1	Którą z tych trzech możliwości uważa Pan(i) za najlepszą dla Unii Europejskiej w najbliższej przyszłości?						
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)							
							(361)
Unia Europejska powinna zostać rozszerzona o wszystkie kraje, które chcą do niej przystąpić							1
Unia Europejska powinna zostać rozszerzona tylko o niektóre z krajów, które chcą do niej przystąpić							2
Unia Europejska nie powinna być rozszerzana o żadne nowe kraje							3
Żadne z tych (SPONTANICZNIE)							4
Trudno powiedzieć							5
EB59.1 Q46							
QB2	Czy był(a)by Pan(i) za czy przeciw, aby każdy z następujących krajów stał się w przyszłości częścią Unii Europejskiej?						
(ROTACJA)							
(ODCZYTAJ)			Za	Przeciw	Trudno powiedzieć		
(362)	1	Szwajcaria	1	2	3		
(363)	2	Norwegia	1	2	3		
(364)	3	Bośnia i Hercegowina	1	2	3		
(365)	4	Chorwacja	1	2	3		
(366)	5	Macedonia (Była Jugosłowiańska Republika Macedonii)	1	2	3		
(367)	6	Serbia i Czarnogóra	1	2	3		
(368)	7	Islandia	1	2	3		
(369)	8	Albania	1	2	3		
(370)	9	Bułgaria	1	2	3		
(371)	10	Rumunia	1	2	3		
(372)	11	Ukraina	1	2	3		
(373)	12	Turcja	1	2	3		

EB58.1 Q41&Q42 TREND MODIFIED							
QB3	Proszę powiedzieć o każdym z następujących stwierdzeń, czy całkowicie Pan(i) się z nim zgadza, raczej się zgadza, raczej się nie zgadza czy całkowicie się nie zgadza?						
(WRĘCZ KARTĘ)							
			Całkowicie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Całkowicie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
(374)	1	Turcja częściowo należy do Europy ze względu na swoje położenie geograficzne.	1	2	3	4	5
(375)	2	Turcja częściowo należy do Europy ze względu na swoją historię.	1	2	3	4	5
(376)	3	Przyjęcie Turcji do Unii Europejskiej zwiększyłoby bezpieczeństwo w tym regionie.	1	2	3	4	5
(377)	4	Przyjęcie Turcji do Unii Europejskiej sprzyjałoby wzajemnemu zrozumieniu wartości europejskich i muzułmańskich.	1	2	3	4	5
(378)	5	Różnice kulturowe między Turcją a państwami członkowskimi Unii Europejskiej są zbyt znaczące, aby pozwolić na to przystąpienie.	1	2	3	4	5
(379)	6	Przyjęcie Turcji sprzyjałoby odnowieniu starzejącego się społeczeństwa europejskiego.	1	2	3	4	5
(380)	7	Wejście Turcji mogłoby oznaczać ryzyko imigracji do bardziej rozwiniętych krajów w Unii Europejskiej.	1	2	3	4	5
(381)	8	Aby przystąpić do Unii Europejskiej za około 10 lat, Turcja będzie musiała systematycznie przestrzegać praw człowieka.	1	2	3	4	5

	9	1	2	3	4	5
(382)	Aby przystąpić do Unii Europejskiej za około 10 lat, Turcja będzie musiała znacznie poprawić stan swojej gospodarki.					
EB63.4 NEW						
Przejdźmy do innego tematu						
QC1	Czy słyszał(a) Pan(i) o Konstytucji Europejskiej?					
(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)						
					(383)	
	Tak i ogólnie znam jej treść				1	
	Tak, ale wiem o jej treści bardzo niewiele				2	
	Nie				3	
EB62.1 QA1 TREND SLIGHTLY MODIFIED						
NIE ZADAWAĆ W ES, EL, IT, SI, HU i LT - ES, EL, IT, SI, HU i LT PRZECHODZĄ DO QC5						
QC2	Na podstawie tego, co Pan(i) wie, czy jest Pan(i) za czy przeciw Konstytucji Europejskiej?					
(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)						
					(384)	
	Zdecydowanie za				1	
	Raczej za				2	
	Raczej przeciw				3	
	Zdecydowanie przeciw				4	
	Trudno powiedzieć				5	
EB62.1 QA2 TREND SLIGHTLY MODIFIED						
JEŻELI „ZA”, ODPOWIEDŹ 1 LUB 2 W QC2						
QC3	Dlaczego jest Pan(i) za Konstytucją Europejską? Proszę podać wszystkie powody.					
(NIE ODCZYTUJ - ZAZNACZ WSZYSTKIE SPONTANICZNE ODPOWIEDZI)						
					(385-398)	
	Jest niezbędna w budowaniu zjednoczonej Europy				1,	
	Jest niezbędna dla przeprowadzenia integracji nowych państw członkowskich Unii Europejskiej				2,	
	Jest niezbędna dla sprawnego działania instytucji europejskich				3,	
	To pierwszy krok w kierunku Europy Socjalnej/ to symbol Europy Socjalnej				4,	
	Wzmacnia poczucie tożsamości europejskiej				5,	
	Ustanawia prawdziwe obywatelstwo Unii Europejskiej				6,	
	To pierwszy krok w kierunku politycznego zjednoczenia Europy/ To symbol politycznego zjednoczenia Europy				7,	
	Wzmacnia Unię Europejską w stosunku do Stanów Zjednoczonych				8,	
	Zawsze byłem(am) za budowaniem zjednoczonej Europy				9,	
	Wzmacnia demokrację w Europie/ przewiduje konsultacje z obywatelami				10,	
	Popieram rząd naszego kraju/ pewne partie polityczne				11,	
	Nie widzę nic złego w tej Konstytucji				12,	
	Inne (SPONTANICZNIE)				13,	
	Trudno powiedzieć				14,	

EB62.1 QA3 TREND SLIGHTLY MODIFIED					
JEŻELI „PRZECIW”, ODPOWIEDŹ 3 LUB 4 W QC2					
QC4	Dlaczego jest Pan(i) przeciw Konstytucji Europejskiej? Proszę podać wszystkie powody.				
(NIE ODCZYTUJ - ZAZNACZ WSZYSTKIE SPONTANICZNE ODPOWIEDZI)					
					(399-414)
	Konstytucja idzie za daleko/ postęp jest zbyt szybki		1,		
	Utrata suwerenności narodowej		2,		
	Konstytucja nie idzie dostatecznie daleko		3,		
	Konstytucja jest zbyt liberalna pod względem gospodarczym		4,		
	Za mało w niej "Europy Socjalnej"		5,		
	Jest zbyt technokratyczna/ prawnicza/ za dużo w niej regulacji		6,		
	Brakuje mi informacji o Konstytucji		7,		
	Jest zbyt skomplikowana		8,		
	Nie chcę Turcji w Unii Europejskiej/ jestem przeciwko dalszemu rozszerzaniu UE		9,		
	Za mało demokratyczna		10,		
	Jestem przeciwny rządowi naszego kraju/ pewnym partiom politycznym		11,		
	Jestem przeciwko Unii Europejskiej/ budowaniu zjednoczonej Europy/ integracji europejskiej		12,		
	Nie widzę nic dobrego w tej Konstytucji		13,		
	Brak odniesienia do chrześcijańskich korzeni Europy		14,		
	Inne (SPONTANICZNIE)		15,		
	Trudno powiedzieć		16,		
EB62.1 QA4 TREND MODIFIED					
DLA WSZYSTKICH					
QC5	Proszę powiedzieć o każdym z następujących stwierdzeń, czy Pana(i) zdaniem jest ono prawdziwe czy fałszywe. W Konstytucji Europejskiej planuje się, że...				
	(ODCZYTAJ)	"PRAWDZ IWE"	"FAŁSZY WE"	TRUDNO POWIEDZ IEĆ	
(415)	1	zostanie utworzone stanowisko Ministra Spraw Zagranicznych Unii Europejskiej	1	2	3
(416)	2	obywatele Unii Europejskiej, w liczbie nie mniejszej niż milion, mogą wystąpić z projektem aktu prawnego dla całej UE	1	2	3
(417)	3	Przewodniczący Rady Europejskiej jest wybierany bezpośrednio przez obywateli Unii Europejskiej	1	2	3

(418)	4	Zostanie wprowadzony bezpośredni podatek europejski	1	2	3				
(419)	5	Zostanie zniesione obywatelstwo poszczególnych państw	1	2	3				
(420)	6	Państwo członkowskie może wystąpić z Unii Europejskiej, jeśli tego chce	1	2	3				
EB62.1 QA5 TREND SLIGHTLY MODIFIED									
QC6	Do kogo, jakiego źródła informacji na temat Konstytucji Europejskiej, ma Pan(i) największe zaufanie?								
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)									
					(421-422)				
Komisja Europejska					1				
Parlament Europejski					2				
Rząd Polski					3				
Polskie partie polityczne					4				
Radni - władze samorządowe					5				
Polskie organizacje religijne, związki wyznaniowe					6				
Dziennikarze					7				
Związki zawodowe					8				
Organizacje konsumenckie					9				
Moja rodzina, moi znajomi					10				
Inne (SPONTANICZNIE)					11				
Trudno powiedzieć					12				
EB62.1 QA6 TREND SLIGHTLY MODIFIED									
ZADAĆ TYLKO W DK, FR, IE, PT, CZ, GB, NI, NL i PL (M)									
QC7	Chcielibyśmy dowiedzieć się, jakie jest prawdopodobieństwo, że będzie Pan(i) głosować w referendum organizowanym w Polsce w sprawie przyjęcia tekstu Konstytucji Europejskiej. Na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza, że na pewno nie będzie Pan(i) głosować, a 10 oznacza, że na pewno będzie Pan(i) głosować w tym referendum, gdzie umieścił(a)by Pan(i) siebie? Cyfry pośrednie umożliwiają Panu(i) stopniowanie Pana(i) odpowiedzi.								
(WRĘCZ KARTĘ - WPISZ PODANĄ LICZBĘ)									
					(423-424)				
Nie będę głosować					Będę głosować				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Trudno powiedzieć					11				
EB62.1 QA8 TREND SLIGHTLY MODIFIED									
DLA WSZYSTKICH									
QC8	Proszę powiedzieć o każdym z następujących stwierdzeń, czy całkowicie Pan(i) się z nim zgadza, raczej się zgadza, raczej się nie zgadza czy całkowicie się nie zgadza. Jeżeli wszystkie kraje członkowskie przyjmą Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, uczyni to funkcjonowanie Unii Europejskiej ...								
(JEDNA ODPOWIEDŹ W WERSZU)									
	ODCZYTAJ		Całkowicie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Całkowicie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć		
(425)	1	bardziej demokratycznym	1	2	3	4	5		

(426)	2	sprawniejszym	1	2	3	4	5
(427)	3	bardziej przejrzystym	1	2	3	4	5
EB63.4 NEW							
QC9	Proszę powiedzieć o każdym z następujących stwierdzeń, czy całkowicie Pan(i) się z nim zgadza, raczej się zgadza, raczej się nie zgadza czy całkowicie się nie zgadza. Jeżeli wszystkie kraje członkowskie przyjmą Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, uczyni to Unię Europejską ...						
(JEDNA ODPOWIEDŹ W Wierszu)							
		ODCZYTAJ	Całkowicie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Całkowicie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
(428)	1	silniejszą w świecie	1	2	3	4	5
(429)	2	bardziej konkurencyjną gospodarczo	1	2	3	4	5
(430)	3	bardziej wrażliwą społecznie	1	2	3	4	5
EB63.4 NEW							
Przejdźmy teraz do innego tematu							
QD1	Jak ocenił(a)by Pan(i) obecną sytuację w każdym z następujących obszarów?						
(WRĘCZ KARTĘ)							
		ODCZYTAJ	BARDZO DOBRZE	RACZEJ DOBRZE	RACZEJ ŹŁE	BARDZO ŹŁE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
(431)	1	Sytuacja polskiej gospodarki	1	2	3	4	5
(432)	2	Sytuacja gospodarki europejskiej	1	2	3	4	5
(433)	3	Sytuacja na rynku pracy w Polsce	1	2	3	4	5
(434)	4	Stan środowiska naturalnego w Polsce	1	2	3	4	5
(435)	5	Sytuacja w zakresie świadczeń społecznych w Polsce	1	2	3	4	5
(436)	6	Jakość Pana(i) życia	1	2	3	4	5
(437)	7	Pana(i) sytuacja materialna	1	2	3	4	5
EB62.1 QB1							

QD2	O każdym z następujących obszarów proszę powiedzieć, czy sytuacja w Polsce jest lepsza czy gorsza od przeciętnej sytuacji w krajach Unii Europejskiej?							
(WRĘCZ KARTĘ)								
	(ODCZYTAJ)	ZNA CZNI E LEP SZA	TRO CHE LEP SZA	TRO CHE GO RSZ A	ZNA CZNI E GO RSZ A	TAK A SA MA (SP ONT ANI CZNI E)	TRU DNO PO WIE DZIE Ć	
(438)	1	Sytuacja polskiej gospodarki	1	2	3	4	5	6
(439)	2	Sytuacja na rynku pracy w Polsce	1	2	3	4	5	6
(440)	3	Stan środowiska naturalnego w Polsce	1	2	3	4	5	6
(441)	4	Sytuacja w zakresie świadczeń społecznych w Polsce	1	2	3	4	5	6
(442)	5	Szkolnictwo	1	2	3	4	5	6
(443)	6	Jakość życia w Polsce	1	2	3	4	5	6
EB62.1 QB2 TREND MODIFIED								
QD3	Czy Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych pięciu lat, sytuacja w każdym z następujących obszarów będzie lepsza czy gorsza niż obecnie?							
(WRĘCZ KARTĘ)								
	(ODCZYTAJ)	ZNA CZNI E LEP SZA	TRO CHE LEP SZA	TRO CHE GO RSZ A	ZNA CZNI E GO RSZ A	TAK A SA MA (SP ONT ANI CZNI E)	TRU DNO PO WIE DZIE Ć	
(444)	1	Sytuacja polskiej gospodarki	1	2	3	4	5	6
(445)	2	Sytuacja gospodarki europejskiej	1	2	3	4	5	6
(446)	3	Sytuacja na rynku pracy w Polsce	1	2	3	4	5	6
(447)	4	Stan środowiska naturalnego w Polsce	1	2	3	4	5	6
(448)	5	Sytuacja w zakresie świadczeń społecznych w Polsce	1	2	3	4	5	6
(449)	6	Jakość Pana(i) życia	1	2	3	4	5	6
EB62.1 QB3								
QD4	Ogólnie rzecz biorąc, czy Pana(i) zdaniem jakość życia w Europie jest obecnie wyższa czy niższa niż w ...?							
(WRĘCZ KARTĘ)								

		ODCZYTAJ	ZNA CZNI E WY ŻSZ A	TRO CHE WY ŻSZ A	TRO CHE NIŻS ZA	ZNA CZNI E NIŻS ZA	TAK A SA MA (SP ONT ANI CZNI E)	TRU DNO PO WIE DZIE Ć
(450)	1	Stanach Zjednoczonych	1	2	3	4	5	6
(451)	2	Japonii	1	2	3	4	5	6
(452)	3	Chinach	1	2	3	4	5	6
(453)	4	Indiach	1	2	3	4	5	6
EB62.1 QB4								
QD5a	Czy Pana(i) zdaniem gospodarka europejska osiąga lepsze, gorsze czy takie same wyniki jak gospodarka ...?							
(WRĘCZ KARTĘ)								
		ODCZYTAJ	LEPSZE WYNIKI	GORSZE WYNIKI	TAKIE SAME WYNIKI	TRUDNO POIWDZ IEĆ		
(454)	1	amerykańska	1	2	3	4		
(455)	2	japońska	1	2	3	4		
(456)	3	chińska	1	2	3	4		
(457)	4	indyjska	1	2	3	4		
EB62.1 QB5								
QD5b	Proszę powiedzieć, czy pod każdym z następujących względów Unia Europejska - Pana(i) zdaniem - wyprzedza, pozostaje w tyle czy jest na tym samym poziomie co Stany Zjednoczone.							
(WRĘCZ KARTĘ - JEDNA ODPOWIEDŹ W WIERSZU)								
		(ODCZYTAJ)	Wyprzedz a	Pozostaje w tyle	Jest na tym samym poziomie	Trudno powiedzie ć		
(458)	1	Badania naukowe	1	2	3	4		
(459)	2	Badania medyczne	1	2	3	4		
(460)	3	Ochrona środowiska naturalnego	1	2	3	4		
(461)	4	Innowacyjne technologie	1	2	3	4		
(462)	5	System opieki zdrowotnej	1	2	3	4		
(463)	6	Edukacja	1	2	3	4		
(464)	7	Zwalczanie nierówności społecznych	1	2	3	4		
(465)	8	Zwalczanie bezrobocia	1	2	3	4		
(466)	9	Zwalczanie dyskryminacji	1	2	3	4		
(467)	10	Tworzenie firm	1	2	3	4		
EB63.4 NEW								
QD6	Globalizacja handlu ma wiele konsekwencji. Kiedy słyszy Pan(i) słowo "globalizacja", co najpierw przychodzi Panu(i) na myśl?							

(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDZ)									
(468)									
Szanse dla polskich przedsiębiorstw na nowe rynki zbytu							1		
Inwestycje zagraniczne w Polsce							2		
Przenoszenie się niektórych firm do krajów, gdzie siła robocza jest tańsza							3		
Większa konkurencja dla polskich firm							4		
Inne (SPONTANICZNIE)							5		
Trudno powiedzieć							6		
EB62.1 QB10									
QD7	Który z następujących poglądów jest bliższy Pana(i) własnej opinii? Firmy, które przenoszą swoją działalność do innego kraju ogólnie rzecz biorąc...								
(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDZ)									
(469)									
Nie mają innego wyjścia, jeżeli chcą uniknąć upadłości							1		
Czynią tak, aby zwiększyć swoje zyski							2		
Trudno powiedzieć							3		
EB63.4 NEW									
QD8	Które z następujących rozwiązań wskazał(a)by Pan(i) jako najważniejsze dla poprawy wyników gospodarki europejskiej?								
(ODCZYTAJ - MAKSYMALNIE TRZY ODPOWIEDZI)									
(470-477)									
Zwiększenie prawnie dopuszczalnej liczby godzin pracy							1,		
Poprawa edukacji i przygotowania zawodowego							2,		
Inwestycje w badania naukowe i innowacje							3,		
Ułatwienia w zakładaniu firm							4,		
Bardziej efektywne zużycie energii							5,		
Inwestycje w infrastrukturę transportową (autostrady, kolej itp.)							6,		
Inne (SPONTANICZNIE)							7,		
Trudno powiedzieć							8,		
EB62.1 QB11 TREND SLIGHTLY MODIFIED									
QD9	Czy Pana(i) zdaniem w ciągu najbliższych pięciu lat Unia Europejska może stać się największą potęgą gospodarczą świata?								
(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDZ)									
(478)									
z pewnością tak							1		
raczej tak							2		
raczej nie							3		
z pewnością nie							4		

	trudno powiedzieć	5
	EB62.1 QB13	
	Przejdźmy teraz do innego tematu	
QE1	W jakim stopniu, ogólnie rzecz biorąc, innowacyjne produkty lub usługi, czyli innymi słowy nowe lub ulepszone produkty lub usługi, wzbudzają Pana(i) zainteresowanie?	
	(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)	
		(479)
	Bardzo	1
	Raczej	2
	Raczej nie	3
	W ogóle nie	4
	Trudno powiedzieć	5
	EB63.4 NEW	
QE2	W porównaniu do Pana(i) przyjaciół, znajomych i rodziny, czy powiedział(a)by Pan(i), że jest Pan(i) raczej...?	
	(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)	
		(480)
	bardziej skłonny(a) do kupowania innowacyjnych produktów lub usług	1
	mniej skłonny(a) do kupowania innowacyjnych produktów lub usług	2
	tak samo skłonny(a) do kupowania innowacyjnych produktów lub usług jak oni (SPONTANICZNIE)	3
	Trudno powiedzieć	4
	EB63.4 NEW	
QE3	Co dla Pana(i) oznacza „innowacja”? Tworzenie nowych produktów lub usług czy też ulepszanie istniejących produktów lub usług?	
	(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)	
		(481)
	tworzenie nowych produktów lub usług	1
	ulepszanie istniejących produktów lub usług	2
	Trudno powiedzieć	3
	EB63.4 NEW	
QE4	Kiedy innowacyjny produkt lub usługa wchodzi na rynek i może zastąpić produkt lub usługę, której już Pan(i) ufa i regularnie kupuje, czy ogólnie rzecz biorąc...?	
	(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)	
		(482)
	Woli Pan(i) nadal kupować produkt lub usługę, do której ma już Pan(i) zaufanie i nie próbuje Pan(i) tego innowacyjnego	1
	Od razu wypróbuję Pan(i) innowacyjny produkt lub usługę przynajmniej raz	2
	Trudno powiedzieć	3

	EB63.4 NEW	
QE5	Czy chętnie zastąpił(a)by Pan(i) produkt lub usługę, której już Pan(i) używa, czymś innowacyjnym ...	
	(ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)	
		(483)
	Nawet jeśli jest to znacznie droższe	1
	Tylko jeśli jest to trochę droższe	2
	Tylko jeśli kosztowałoby tyle samo	3
	Nigdy bym nie kupował(a) innowacyjnego produktu lub usługi (SPONTANICZNIE)	4
	Trudno powiedzieć	5
	EB63.4 NEW	
QE6	Z którymi z następujących stwierdzeń Pan(i) się zgadza?	
	(ODCZYTAJ ZMIENIAJĄC KOLEJNOŚĆ - MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI)	
		(484-493)
	Innowacyjne produkty lub usługi to w większości gadżety	1,
	Innowacyjne produkty lub usługi to kwestia mody	2,
	Innowacyjne produkty lub usługi często upraszczają życie codzienne	3,
	Firma, która sprzedaje innowacyjny produkt lub usługę poprawia wizerunek wszystkich swoich produktów lub usług	4,
	Firma, która nie wprowadza innowacji nie przetrwa	5,
	Zakup innowacyjnego produktu lub usługi jest ryzykowny dla konsumenta	6,
	Często przesadza się z zaletami innowacyjnych produktów lub usług	7,
	Innowacyjność jest niezwykle ważna dla pobudzenia wzrostu gospodarczego	8,
	Żadne z tych (SPONTANICZNIE)	9,
	Trudno powiedzieć	10,
	EB63.4 NEW	
	METRYCZKA	
	DLA WSZYSTKICH	
D1	W kwestiach związanych z polityką ludzie mówią o „lewicy” i „prawicy”. Gdzie umieścił(a)by Pan(i) swoje poglądy na tej oto skali?	

(WRĘCZ KARTĘ) - (ANKIETER: NIE PODPOWIADAJ. JEŚLI RESPONDENT SIĘ WAHA, SPRÓBUJ PONOWNIE)										
										(495-496)
LEWICA					PRAWICA					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Odmowa										11
Trudno powiedzieć										12
EB63.3 D1										
Brak pytań D2 do D6										
D7	Czy może Pan(i) podać cyfrę, która najlepiej oddaje Pana(i) aktualną sytuację?									
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)										
										(497-498)
pozostający(a) w związku małżeńskim										1
pozostający(a) w kolejnym związku małżeńskim										2
kawaler/panna, aktualnie żyjący(a) z partnerką(em)										3
kawaler/panna, nigdy nie żyjący(a) z partnerką(em)										4
kawaler/panna, żyjący(a) poprzednio z partnerką(em), a obecnie samotnie										5
rozwódziona(a)										6
pozostający(a) w separacji										7
wdowiec/ wdowa										8
Inne (SPONTANICZNIE)										9
odmowa (SPONTANICZNIE)										10
EB63.3 D7										
D8	Ile miał(a) Pan(i) lat, kiedy skończył(a) Pan(i) kształcenie - szkołę lub studia - odbywane w trybie dziennym?									
(ANKIETER: JEŚLI "NADAL SIĘ UCZY/STUDIUJE W SYSTEMIE DZIENNYM", WPISZ 00. JEŚLI "NIE UCZYŁEM(AM) SIĘ W SYSTEMIE DZIENNYM", WPISZ 98. JEŚLI "TRUDNO POWIEDZIEĆ", WPISZ 99)										
										(499-500)
EB63.3 D8										
Brak pytania D9										
D10	Płeć respondenta									
										(501)
mężczyzna										1
kobieta										2
EB63.3 D10										
D11	Ile ma Pan(i) lat?									
										(502-503)
EB63.3 D11										
Brak pytań D12 do D14										
ZADAĆ D15B TYLKO JEŚLI OBECNIE NIE PRACUJE - ODPOWIEDZI 1 DO 4 W D15A.										

D15a	Jaką pracę Pan(i) obecnie wykonuje?									
D15b	Czy w przeszłości kiedykolwiek pracował(a) Pan(i) zarobkowo? Jaką Pan(i) pracę ostatnio wykonywał(a)?									
								(504-505)	(506-507)	
								D15a	D15b	
								OBECNA PRACA	OSTATNIA PRACA	
	NIE PRACUJĄCY(A)									
	Osoba zajmująca się domem, zakupami, aktualnie nigdzie niepracująca.							1		
	Student(ka), Uczeń (uczennica)							2		
	Bezrobotny(a) lub czasowo niepracujący(a)							3		
	Emeryt lub niezdolny(a) do pracy z powodu choroby							4		
	PRACUJĄCY NA WŁASNY RACHUNEK									
	Rolnik							5	5	
	Rybak							6	6	
	Specjalista wolnego zawodu (prawnik, prywatna praktyka lekarska, księgowy, architekt itd.)							7	7	
	Właściciel sklepu, rzemieślnik, inna osoba pracująca na własny rachunek							8	8	
	Właściciele, udziałowcy (całkowici lub częściowi) przedsiębiorstw							9	9	
	PRACA NA ETACIE									
	Zatrudnieni na etacie specjaliści (zatrudnieni lekarze, prawnicy, architekci, księgowi)							10	10	
	Zarząd, główni dyrektorzy, wyższa kadra kierownicza (Dyrektor Naczelny, Dyrektor Generalny, inny dyrektor)							11	11	
	Średnia kadra kierownicza (kierownicy działów, zastępcy, młodszy kierownik, nauczyciele, inżynierowie)							12	12	
	Pracownicy niższego szczebla, pracujący głównie przy biurku							13	13	
	Pracownicy niższego szczebla, praca związana z podróżami (sprzedawcy, kierowcy, ...)							14	14	
	Pracownicy niższego szczebla, zatrudnieni w sektorze usługowym (w szpitalu, restauracji, policji, straży...)							15	15	
	Nadzór							16	16	
	Robotnik wykwalifikowany							17	17	
	Inni robotnicy niewykwalifikowani, pomoc domowa							18	18	
	NIGDY NIE PRACOWAŁ(A) ZAROBKOWO								19	
	EB63.3 D15a D15b									
	Brak pytań D16 do D24									
D25	Czy powiedział(a)by Pan(i), że mieszka...?									
	ODCZYTAJ									
								(508)		
	na obszarze wiejskim lub na wsi							1		
	w średnim lub małym mieście							2		
	w dużym mieście							3		
	trudno powiedzieć							4		
	EB63.3 D25									

	Brak pytań D16 do D24									
D25	Czy powiedział(a)by Pan(i), że mieszka...?									
	ODCZYTAJ									
	(508)									
	na obszarze wiejskim lub na wsi									
	w średnim lub małym mieście									
	w dużym mieście									
	trudno powiedzieć									
	EB63.3 D25									
	Brak pytań D26 do D39									
D40a	Proszę powiedzieć, ile osób w wieku 15 lat lub więcej jest w Pana(i) gospodarstwie domowym, łącznie z Panem(ią)?									
	(ANKIETER: ODCZYTAJ - ZAPISZ)									
	(509-510)									
	EB63.3 D40a									
D40b	Proszę powiedzieć, ile dzieci poniżej 10 roku życia jest w Pana(i) gospodarstwie domowym?									
	(ANKIETER: ODCZYTAJ - ZAPISZ)									
	(511-512)									
	EB63.3 D40b									
D40c	Proszę powiedzieć, ile dzieci w wieku od 10 do 14 lat jest w Pana(i) gospodarstwie domowym?									
	(ANKIETER: ODCZYTAJ - ZAPISZ)									
	(513-514)									
	EB63.3 D40c									
D41	Gdzie się Pan(i) urodził(a) ...?									
	(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)									
	(515)									
	W Polsce									
	W innym kraju członkowskim Unii Europejskiej									
	W Europie, w kraju spoza Unii Europejskiej									
	W Azji, Afryce albo Ameryce Łacińskiej									
	W Ameryce Północnej, Japonii lub w Oceanii									
	Odmowa odpowiedzi (SPONTANICZNA)									
	EB63.3 D41									
D42	Która z tych sytuacji Pana(i) dotyczy?									
	(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)									
	(516)									
	Pana(i) matka i ojciec urodzili się w Polsce									

	Jedno z Pana(i) rodziców urodziło się w Polsce, a drugie w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej	2		
	Pana(i) matka i ojciec urodzili się w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej	3		
	Inna sytuacja (SPONTANICZNIE)	4		
	Trudno powiedzieć/ odmowa odpowiedzi (SPONTANICZNIE)	5		
EB63.3 D42				
D43a	Czy w Pana(i) gospodarstwie domowym jest telefon stacjonarny?			
D43b	Czy Pan(i) osobiście posiada telefon komórkowy?			
		(517)	(518)	
		D43a	D43b	
		stacjonarny	komórkowy	
	Tak	1	1	
	Nie	2	2	
EB63.3 D43a&b TREND MODIFIED				
D44	Czy uważa się Pan(i) za... ?			
(NIE ODCZYTUJ - WRĘCZ KARTĘ - PYTANIE PREKODOWANE - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)				
			(519-520)	
	katolika		1	
	prawosławnego		2	
	protestanta		3	
	chrześcijanina innego wyznania		4	
	żyda		5	
	muzułmanina		6	
	sikha		7	
	buddystę		8	
	hinduistę		9	
	ateistę		10	
	niewierzącego/ agnostyka		11	
	Inne (SPONTANICZNIE)		12	
	Trudno powiedzieć		13	
EB63.1 D44 TREND				
D45	Nie licząc ślubów i pogrzebów, mniej więcej jak często uczestniczy Pan(i) w nabożeństwach religijnych?			
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)				

	Częściej niż raz w tygodniu	1		
	Raz w tygodniu	2		
	Mniej więcej raz w miesiącu	3		
	Mniej więcej co 2-3 miesiące	4		
	Tylko w szczególne dni świąteczne	5		
	Mniej więcej raz w roku	6		
	Rzadziej	7		
	Nigdy	8		
	Trudno powiedzieć	9		
EB63.1 D45 TREND				
D46	Które z następujących rzeczy posiada Pan(i) lub inna osoba z Pana(i) gospodarstwa domowego?			
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI)				
(522-531)				
	Telewizor	1,		
	Odtwarzacz DVD	2,		
	Odtwarzacz płyt kompaktowych	3,		
	Komputer	4,		
	Dostęp do Internetu	5,		
	Samochód	6,		
	Mieszkanie / dom sponaony w całości	7,		
	Mieszkanie / dom nie sponaony w całości	8,		
	Żadne (SPONTANICZNIE)	9,		
	Trudno powiedzieć	10,		
EB63.4 NEW				
D47	Ile ogółem tygodni rocznie spędza Pan(i) na wyjazdach urlopowych/wakacyjnych/wypoczynkowych?			
(WRĘCZ KARTĘ - ODCZYTAJ - TYLKO JEDNA ODPOWIEDŹ)				
(532)				
	Nigdy nie wyjeżdżam	1		
	Niecały tydzień w roku	2		
	Jeden tydzień w roku	3		
	Dwa tygodnie w roku	4		
	Trzy tygodnie w roku	5		
	Cztery tygodnie w roku	6		
	Ponad cztery tygodnie w roku	7		
	Trudno powiedzieć	8		
EB63.4 NEW				
D48a	Jaki jest Pana(i) język ojczysty?			

(NIE PODPOWIADAĆ - NIE ODCZYTYWAĆ - ZAZNACZYĆ PONIŻEJ - MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI)									
(533-567)									
Niemiecki									1,
Angielski									2,
Arabski									3,
Bułgarski									4,
Kataloński									5,
Chiński									6,
Chorwacki									7,
Duński									8,
Hiszpański									9,
Estoński									10,
Fiński									11,
Francuski									12,
Grecki									13,
Węgierski									14,
Włoski									15,
Łotewski									16,
Litewski									17,
Luksemburski									18,
Maltański									19,
Holenderski									20,
Norweski									21,
Polski									22,
Portugalski									23,
Rumuński									24,
Rosyjski									25,
Słowacki									26,
Słoweński									27,
Szwedzki									28,
Czeski									29,
Turecki									30,
Irlandzki / Celtycki									31,
Baskijski									32,
Język migowy									33,
Inne (SPONTANICZNIE)									34,
Trudno powiedzieć									35,
EB55.1 Q2 TREND MODIFIED									
D48b	W jakich językach - poza ojczystym - mówi Pan(i) na tyle dobrze, aby móc brać udział w rozmowie? - PIERWSZY JĘZYK OBCY								
D48c	W jakich językach - poza ojczystym - mówi Pan(i) na tyle dobrze, aby móc brać udział w rozmowie? - DRUGI JĘZYK OBCY								
D48d	W jakich językach - poza ojczystym - mówi Pan(i) na tyle dobrze, aby móc brać udział w rozmowie? - TRZECI JĘZYK OBCY								
(NIE PODPOWIADAĆ - NIE ODCZYTYWAĆ - ZAZNACZYĆ PONIŻEJ - JEDNA ODPOWIEDŹ W KOLUMNIE)									
(568-569) (570-571) (572-573)									
D48b D48c D48d									
PIERWSZY JĘZYK OBCY DRUGI JĘZYK OBCY TRZECI JĘZYK OBCY									
Niemiecki 1 1 1									

	Angielski	2	2	2
	Arabski	3	3	3
	Bułgarski	4	4	4
	Kataloński	5	5	5
	Chiński	6	6	6
	Chorwacki	7	7	7
	Duński	8	8	8
	Hiszpański	9	9	9
	Estoński	10	10	10
	Fiński	11	11	11
	Francuski	12	12	12
	Grecki	13	13	13
	Węgierski	14	14	14
	Włoski	15	15	15
	Łotewski	16	16	16
	Litewski	17	17	17
	Luksemburski	18	18	18
	Maltański	19	19	19
	Holenderski	20	20	20
	Norweski	21	21	21
	Polski	22	22	22
	Portugalski	23	23	23
	Rumuński	24	24	24
	Rosyjski	25	25	25
	Słowacki	26	26	26
	Słoweński	27	27	27
	Szwedzki	28	28	28
	Czeski	29	29	29
	Turecki	30	30	30
	Irlandzki / Celtycki	31	31	31
	Baskijski	32	32	32
	Język migowy	33	33	33
	Inne	34	34	34
	Żadne	35		
EB55.1 Q3 TREND MODIFIED				
D48e	W jakich językach - poza ojczystym - mówi Pan(i) na tyle dobrze, aby móc brać udział w rozmowie? - INNE JĘZYKI OBCE			
(NIE PODPOWIADAĆ - NIE ODCZYTYWAĆ - ZAZNACZYĆ PONIŻEJ - MOŻLIWE KILKA ODPOWIEDZI)				
(574-607)				

	Niemiecki	1,			
	Angielski	2,			
	Arabski	3,			
	Bułgarski	4,			
	Kataloński	5,			
	Chiński	6,			
	Chorwacki	7,			
	Duński	8,			
	Hiszpański	9,			
	Estoński	10,			
	Fiński	11,			
	Francuski	12,			
	Grecki	13,			
	Węgierski	14,			
	Włoski	15,			
	Łotewski	16,			
	Litewski	17,			
	Luksemburski	18,			
	Maltański	19,			
	Holenderski	20,			
	Norweski	21,			
	Polski	22,			
	Portugalski	23,			
	Rumuński	24,			
	Rosyjski	25,			
	Słowacki	26,			
	Słoweński	27,			
	Szwedzki	28,			
	Czeski	29,			
	Turecki	30,			
	Irlandzki / Celtycki	31,			
	Baskijski	32,			
	Język migowy	33,			
	Inne	34,			
EB55.1 Q3 TREND MODIFIED					
ZAPYTAĆ O JĘZYKI WYMIENIONE W D48b, c i d					
D48f	Czy zna Pan(i) (POWTÓRZYĆ KOLEJNO JĘZYKI WYMIENIONE W D48b, c i d) bardzo dobrze, dobrze czy w stopniu podstawowym?				
(WRĘCZ KARTĘ ZE SKALĄ - JEDNA ODPOWIEDŹ W WIERSZU)					
	ODCZYTAJ	Bardzo dobrze	Dobrze	W stopniu podstawowym	Trudno powiedzieć

(608)	1	Niemiecki	1	2	3	4
(609)	2	Angielski	1	2	3	4
(610)	3	Arabski	1	2	3	4
(611)	4	Bułgarski	1	2	3	4
(612)	5	Kataloński	1	2	3	4
(613)	6	Chiński	1	2	3	4
(614)	7	Chorwacki	1	2	3	4
(615)	8	Duński	1	2	3	4
(616)	9	Hiszpański	1	2	3	4
(617)	10	Estoński	1	2	3	4
(618)	11	Fiński	1	2	3	4
(619)	12	Francuski	1	2	3	4
(620)	13	Grecki	1	2	3	4
(621)	14	Węgierski	1	2	3	4
(622)	15	Włoski	1	2	3	4
(623)	16	Łotewski	1	2	3	4
(624)	17	Litewski	1	2	3	4
(625)	18	Luksemburski	1	2	3	4
(626)	19	Maltański	1	2	3	4
(627)	20	Holenderski	1	2	3	4
(628)	21	Norweski	1	2	3	4
(629)	22	Polski	1	2	3	4
(630)	23	Portugalski	1	2	3	4
(631)	24	Rumuński	1	2	3	4
(632)	25	Rosyjski	1	2	3	4
(633)	26	Słowacki	1	2	3	4
(634)	27	Słoweński	1	2	3	4
(635)	28	Szwedzki	1	2	3	4
(636)	29	Czeski	1	2	3	4
(637)	30	Turecki	1	2	3	4
(638)	31	Irlandzki / Celtycki	1	2	3	4
(639)	32	Baskijski	1	2	3	4
(640)	33	Język migowy	1	2	3	4
(641)	34	Inne	1	2	3	4
EB54-LANG Q3a&b&c TREND MODIFIED						
PROTOKÓŁ WYWIADU						
P1	DATA WYWIADU					
	(642-643)		(644-645)			
		DZIEŃ		MIESIĄC		
EB63.3 P1						
P2	CZAS ROZPOCZĘCIA WYWIADU					

(ANKIETER: UŻYJ SYSTEMU 24-GODZINNEGO)									
(646-647)				(648-649)					
		GODZINA				MINUTY			
EB63.3 P2									
P3	DŁUGOŚĆ TRWANIA WYWIADU W MINUTACH								
(650-652)									
		MINUTY							
EB63.3 P3									
P4	Liczba osób obecnych w czasie wywiadu, włączając ankietera.								
									(653)
Dwie (ankieter i respondent)									1
Trzy									2
Cztery									3
Pięć lub więcej									4
EB63.3 P4									
P5	Współpraca respondenta								
									(654)
Doskonała									1
Dobra									2
Średnia									3
Zła									4
EB63.3 P5									
P6	Wielkość miejscowości zamieszkania								
(KODY LOKALNE)									
(655-656)									
EB63.3 P6									
P7	Region								
(KODY LOKALNE)									
(657-658)									
EB63.3 P7									
P8	Kod pocztowy								
(659-666)									
EB63.3 P8									

P9	Numer punktu doboru próby															
	(667-674)															
	EB63.3 P9															

P10	Numer ankietera															
	(675-682)															
	EB63.3 P10															

P11	Waga															
	(683-690)															
	EB63.3 P11															